8554 A 60100200
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P.126
66001 KOPER

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo
Cena 200 lir
Leto XXXIV. Št. 207 (10.119)
TRST, sobota, 2. septembra 1978

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

ŽE V PONEDELJEK PRVO SREČANJE STRANK VLADNE VEČINE

Prihodnji teden intenzivna pogajanja v zvezi z vladnim «triletnim načrtom»

Andreotti določil koledar srečanj s sindikati, podjetniki in predstavniki strank - Previdni komentarji sindikatov - Splošno mnenje, da je načrt meglen, ko gre za pozitivne učinke varčevanja

RIM — «Triletka», se pravi triletni gospodarski načrt, ki ga je izdelal s svojimi kolegi minister Pandolfi, je v ospredju komentarjev predstavnikov strank in sindikatov. Vsi so še kar previdni, saj je vsem jasno, da je tudi od načina razprave o tem pomembnem dokumentu odvisen «ton», v katerem se bo obnovila po poletnih počitnicah politična dejavnost. Minil je namreč čas ugotavljanja problemov in iskanja rešitev: napočilo je obdobje, ko mora vlada zavihati rokave in skupaj s strankami vladne večine pristopiti k stvarnemu reševanju nekaterih ključnih problemov. Temu, pravijo, naj bi služil triletni načrt.

Vlada se je pod predsedstvom Giulia Andreottija sestala včeraj le za pol ure. Ukvarjala se je samo z nekaterimi manj pomembnimi zakoni, ki jih je prejela od dežel. Dejansko je formalna seja trajala pol ure, toda Andreotti in večina gospodarskih ministrov ni zapustila palače Chigi. Na neformalni seji so nadaljevali razpravo o triletnem načrtu, ki je trajala dve uri in pol. V glavnem so se ministri pripravljali na razprave prihodnjega tedna, ko se bo pričelo obdobje soočanja s strankami vladne večine, s sindikati, z organizacijami podjetnikov, kmetov itd.

«Koledar posvetovanj», ki ga je Andreotti sestavil skupaj z ministri, najbolj zgovorno dokazuje, kako se vlada zaveda, da bo verjetno potrebno krepko klestiti in spreminjati prvotni triletni načrt, glede pač na pripombe predstavnikov strank vladne večine, kakor tudi sindikatov in drugih družbenih komponent.

Najprej se bo Andreotti v ponedeljek dopoldne sestal s predstavniki strank vladne večine (podtajniki in gospodarskimi izvedenci). Razprava bo trajala dejansko ves dan, čeprav bo Andreotti prepustil niti pogajanj v rokah posameznih ministrov, sam pa bo mimogrede sprejel ameriškega podpredsednika Mondala, popoldne pa bo šel v Vatikan k papežu.

Naslednjega dne, v torek, se bodo predstavniki vlade sestali s sindikalnimi voditelji, v sredo pa z industrijci.

Medtem se bo Andreotti odpravil na uradni obisk v Španijo, kar na splošno dokazuje, da razgovori očitno ne bodo zaključeni. V četrtek bo Andreotti spet v Italiji. Verjetno bo dopoldne spet vodil «vrh» gospodarskih izvedencev vladne večine, saj se šele popoldne sestane ministrski svet. Ni pa še jasno, če bo lahko na tej seji že odobril «triletko». Verjetno se bodo ministri pogovorili o izidih srečanj in ocenili prve reakcije.

Poglejmo vsekakor, kaj pravijo o triletnem načrtu. Povsod vlada precejšnja previdnost, predvsem pa pri sindikatih, ki so dokaj zapeti, saj nočejo, da bi se ob različnih ocenah načrta razvnela nova polemika, kar bi samo oškodovalo njihovo pogojevalno moč. Tajništvo sindikalne federacije se bo zato čimprej sestalo in zavzelo do triletnega načrta skupno stališče. V glavnem pa le prevladuje mnenje, da ima «triletka» običajno hibo podobnih vladnih načrtov: zelo natančna in do podrobnosti obvezujoča je, ko gre za krčenje izdatkov in «zamrzovanje» realnih osebnih dohodkov delavcev; nasprotno pa je meglena in neobvezujoča ko gre za pozitivne učinke triletnega varčevanja. Res je v «triletki» naveden podatek o 500 do 600 tisoč novih delovnih mestih in obveza o novih investicijah, predvsem na Jugu, dejansko pa se to ne zdi zelo resno.

Komunist Di Martino je vsekakor že protestiral, ker je vlada poslala osnutek načrta prej tisku, kot pa strankam. Socialist Paolo Leon pa je rezko označil «triletko» kot «konservativen in splošen načrt, ki ne prinaša ničesar novega».

Odgovarja mu minister Morlino, ki poudarja, da to «niso sanjske bukve, pač pa zrcalo bridke stvarnosti».

Sen. Marino (KPI) je vsekakor pojasnil, da «osnutek ne odraža volje strank vladne večine, ker je zgolj delovni osnutek vlade». KPI bo vsekakor zahtevala, naj vlada podrobneje definira vsaj investicije in oblikovanje novih delovnih mest za leto 1979, če jih za druga leta ne more.

Skeptičen je republikanec Ciffarelli: «Doslej so se vsi podobni načrti izjalovili». (st.s.)

Eskomptna mera odslej 10,5 od sto

RIM — Zakladni minister je po sestanku «monetarnega vrha» sklenil znižati uradno eskomptno mero za en odstotek, kar pomeni, da bo odslej znašala 10,50 odstotka.

Za ta ukrep se je zakladni minister odločil po daljšem pogovoru z voditelji najpomembnejših denarnih zavodov in predvsem državne banke.

Tito obiskal vinski sejem v Ljubljani

LJUBLJANA — Predsednik Tito je včeraj obiskal 24. vinogradniško-vinarski sejem v Ljubljani. To je bil že njegov deveti obisk na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču doslej, vinski sejem pa si je pred tem ogledal že trikrat. Tito je prispel na Gospodarsko razstavišče v spremstvu predsednika predsedstva Slovenije Sergeja Kraigherja in predsednika CK ZK Slovenije Franceta Popita. Pred razstavnimi prostori pa so ga pozdravili sekretar predsedstva ZKJ Stane Dolanc, predstavniki Ljubljane in Gospodarskega razstavišča ter vodilni zastopniki slovenskega podjetja «Slovin». Po ogledu razstavnih prostorov, kjer je na ogled in na pokušnjo več kot 1500 vzorcev iz 36 držav, se je Tito približno eno uro skupaj s sodelavci in gostitelji zadržal v prostorih Gospodarskega razstavišča. Gostitelji so ga seznanili s podatki o letošnji sejemski prireditvi vinogradnikov in vinarjev v Ljubljani, za dobro razpoloženje pa je poskrbel Ribniški oktet, ki je Titu zapel nekaj slovenskih pesmi. Predsedniku so ob tej priložnosti izročili veliko zlato medaljo za vino, ki ga prideluje v svojem vinogradu na otoku Vanga na Brionih, ter sliko Borisa Kobeta z motivom zidanice in vinograda. Po poldrugi uri, ki jo je Tito prebil v sproščenem in prijetnem razpoloženju, se je vrnil v svojo rezidenco na Brdu pri Kranju.

V Čilu se nadaljuje protest rudarjev

SANTIAGO DE CHILE — Čilski vojaški režim je oklical posebno stanje v rudarski pokrajini Chuquicamata. V pokrajini so rudniki bakra, v katerih je zaposlenih 5000 delavcev. Slednji že tri tedne zahtevajo mezdne poviške, svoj protest izražajo med drugim tako, da ne jedo v državni menzi.

DANES SREČANJE CRAXI - MITTERRAND

TAJNIK PSI NADALJUJE POLEMIKO S KOMUNISTI

Landolfi: «KPI si ne upa po Carrillovih poteh»

RIM — Tajnika italijanske socialistične stranke Bettino Craxi in francoskih socialistov François Mitterrand se bosta danes srečala v toskanskem mestecu Cortoni. Najbrž bosta izkoristila priložnost za izmenjavo mnenj o najnovejši polemiki, ki se je razvila v okviru italijanske levice o nekaterih pomembnih idejno-strateških vprašanjih. Mitterrand je prispel v Cortono kot župan mesteca Chateau Chinon: mesteci sta namreč pobrateni že 16 let.

Pred tem pa je Craxi med sinočnjo televizijsko oddajo «Ping pong» v razgovoru s časnikarjema Sensinijem (Nazione) in Mussijem (Rinascita) še enkrat pojasnil smisel polemike in «revizionističnega vala», ki je po njegovem nujno potreben italijanski levici, sicer bo nemogoče, da bi kdaj prispela na oblast.

Komuniste je s tem v zvezi tajnik PSI pozval, naj vendarle pretržejo «popkovino, ki jih veže na države realnega socializma, torej Sovjetsko zvezo» v okviru mednarodnega komunističnega gibanja. «Motil sem se», je dejal Craxi, «ko sem mislil, da bo evrokomunizem postal nov privlačni pol na Zahodu, ki naj bi uveljavil predvsem samostojnost v odnosu do boljševizma», kajti tak pol bi se prej ali slej «srečal s socialistično in socialno demokratsko prakso». Dejansko pa se to ni zgodilo.

«Nisem zahteval, naj KPI črta Lenina iz svoje zgodovine», je polemično pripomnil Craxi, «tudi zato ne, ker je bil Lenin njen voditelj takoj po nastanku, vsaj dokler ni prešla pod vodstvo Stalina», vendar naj «komunisti nehajo poudarjati, da Lenin še kaj pomeni za izgradnjo socializma v zahodni Evropi».

O tem, kakšen naj bi bil «zahodnoevropski socializem», za katerega se ogreva, je Craxi dejal, da je to «družba, v kateri vlada mešan gospodarski sistem, a v katerem imajo delavci večjo oblast».

Vsekakor pa je Craxi potrdil, da še ni napisal pike svojim polemikam, ker čaka na repliko Berlinguerija, ki je doslej molčal. Je pa dokaj pikro zavrnil druge kiritike. Tako je dejal, da je «smešno» misliti, da je preskočil Romito na desno, čeprav upa na oblikovanje «tretje sile» med KPI in KD v Italiji.

Najostreje pa je vsekakor Craxi zavrnil pomisleke bivšega tajnika socialistične stranke De Martina: «On ni pravoveren predstavnik socialističnega izročila».

Zaccagninija pa je Craxi pozval, naj ne poenostavlja socialističnih stališč in raje pojasni, kaj pojmuje, ko govori o «revolucionarni postopnosti krščanskih demokratov».

V svojih televizijskih izjavah je bil Craxi do komunistov dokaj oster. Isti ton poudarja s člankom za «Avanti» poslanec Landolfi, ki KPI očita, da «glede leninizma ni hotela iti po poti Santiaga Carrilla».

Polemika med socialisti in komunisti, ugotavlja medtem demokrščanski predstavnik Granelli, lahko predstavlja resno nevarnost za nadaljnji razvoj v italijanski politiki. PSI se namreč osamlja, saj KD očita z dobršno mero poenostavljanja, da je nič manj kot konzervativna stranka, KPI pa, da ni demokratična. V teh pogojih je težko misliti na razvoj medsebojnih odnosov. (st.s.)

Kmalu volitve kenijskega predsednika

NAIROBI — Začasni kenijski predsednik Daniel Arap Moi je včeraj javil, da so oborožene sile pripravljene preprečiti vse morebitne izgrede v državi. Orisal je nato smernice kenijske notranje politike ter najavil datum za izbiro novega predsednika. Takoj po Kenyattovi smrti je Daniel Arap Moi izdal sporočilo, kjer je 6. oktober določen za datum, ko bodo volili novega predsednika.

V sporočilu je začasni predsednik pohvalil zadržanje kenijskega ljudstva po smrti predsednika Kenyatte. Zatrdil je, da vlada ne bo dopuščala sektaštva in kulta osebnosti, ter da ne bo preprečevala osebnih svoboščin. Zunanje zaveznike je Arap Moi povabil, naj še nadalje pomagajo Keniji.

Vladni načrt: strogo varčevanje in meglene obveze za zaposlitev

Proračun za prihodnje leto bi morali skrčiti za 8.350 milijard lir

RIM — Vse kaže, da bo ministrski predsednik Andreotti v ponedeljek na seji s strankami večine, zahteval politično odobritev triletnega gospodarskega načrta. Socialdemokrati in republikanci so v to že privolili, liberalci se proglašajo za nevtralne, medtem ko komunisti in socialisti še proučujejo smernice posega ter podatke o hudi krizi, ki jo še vselej preživlja italijansko gospodarstvo.

Pomisleki levice so predvsem posledica dejstva, da je plan zelo generičen v poglavju, ki je posvečeno konkretnim ukrepom. Bolj kot ogrodju gospodarskega načrtovanja, program, ki je v bistvu nekoliko razširjen Pandolfijev načrt, vsebuje seznam možnih katastrof in naredbo nujnih prihrankov. Vlada pošilja stranke po kostanj v žerjavico. Tu so podatki — v bistvu poudarja Pandolfi — vi pa povejte, kako naj napolnimo vrzeli in koga naj največ obremenimo.

Vlada sicer nakazuje nekatere možne odgovore, vendar pa dokaj megleno: nujno je omejiti javne izdatke, toda kako bi lahko zajezili požrešnost ministrstev? Morali bi nadalje pospešiti izvoz, toda nihče ne ve, kaj bodo ukrenile ZDA in ZRN. Nujno je zaustaviti inflacijo, vendar prekvalificirati potrošnjo ni lahka stvar. Neobhodno je ustvariti nova delovna mesta, vendar to je predvsem naloga podjetnikov, katere moramo prepričati, naj investirajo.

Edini takojšen možen poseg je po mnenju vlade zamrzniti za nedoločen čas ceno dela z okrnitvijo plač ali pa z zvišanjem storilnosti posameznika. Pri tem vlada tudi poudarja, da je prva pot primernejša. V zameno za žrtve in v pričakovanju ponovnega zagona na svetovni ravni (vsi se ga nadejajo, nihče pa ne prisega nanj) se vlada obvezuje, da bo ohranila ali nekoliko zvišala zaposlitveno raven z že običajno politiko javnih del: gradnja cest, mostov, pristanišč, postaj itd. Tisoč milijard lir, ki jih je Stammati namenil javnim gradnjam, pa so v tej obvezi edina gotovost, kajti pogojnik je obvezen, ko gre za pol milijona novih delovnih mest, ki naj bi jih ustvarili v treh letih.

Smo v težavah — v bistvu poudarja vlada — vendar lahko računamo na dokaj stabilno valuto, na znaten prebitek trgovinske bilance in na 90-odstotno večino v parlamentu. Težavam je ime inflacija, ki dosega skoraj 17 odst. letno, in stagnacija proizvodnje. Glavni vzrok teh težav pa je previsoka cena dela. Vlada in mednarodni monetarni sklad sta lani sicer skušala napolniti vrzel, vendar pritisk je sedaj znova občuten: brezposelni zahtevajo delo in država ne zmore več bremena, ki ga predstavlja kronično pasivna industrija. In če kdo ne bo ukrepal, se bo hiša zrušila.

Prvo brezno, ki ga je treba napolniti, je jama, ki sta jo potrata in klientelizem izkopala pod zakladnim ministrstvom: lani je potrosilo 21.700 milijard lir, letos jih bo 33.530, za prihodnje leto pa bodo izdatki narasli na 43.720. Če za letos zahteva 5.000 milijard lir več kot jih predvideva proračun, za prihodnje leto pa sploh ni denarja, zlasti še ker je le 3,5 odstotka javnih izdatkov namenjenega naložbam. Skratka država trosi odločno preveč, kar spodnaša vsak kapitalistični sistem: cene norijo in gospodarstvo peša.

Zaključek tega naštevanja je, da je treba upočasniti stroj za proizvodnjo denarja, vendar vlada ne pove kako. Zamrzniti je treba plače in premična lestvica mora zadostovati delavcem kot zaščita pred inflacijo. Res je sicer — poudarja Pandolfi — da premična lestvica krepi inflacijo in hromi varčevanje, vendar jo bomo ohranili, če bo delavstvo pristalo na mobilnost in na zamrznitev sindikalne pogodbene dinamike.

Skratka vlada zahteva žrtve obljublja pa naložbe, o katerih sicer ne more povedati nič točnejšega pred koncem leta, ker sedaj ni zmožna začeti z načrtovanjem zaradi okostenelosti javne uprave. Kljub temu pa je Pandolfiju uspelo izračunati, da bo iz proračuna za prihodnje leto treba črtati 8.350 milijard lir, od katerih bodo 2.250 namenili investicijam obenem z 2.000 milijardami, ki si jih bo Italija izposodila. Vendar ta sredstva obstajajo le na papirju, saj vlada obljublja naložbe le pod pogojem, da lahko prihrani 2.400 milijard lir na pokojninah, da jih vnovči 1.500 s «ticketom» na zdravila in 2.000 z davki.

MINO FUCCILLO

MOSKVA — Sirski zunanji minister Abdel Halim Khaddam je odpotoval iz Moskve, kjer se je mudil na tridnevnem uradnem obisku. Na letališču je gosta pozdravil sovjetski zunanji minister Gromiko. Predmet pogovorov med sirskim ministrom in sovjetskimi vladnimi predstavniki je bila bližnjevzhodna kriza in odnosi med Sirijo in SZ.

KONKRETEN PRIMER URESNIČEVANJA OSIMSKIH SPORAZUMOV

Pričetek gradnje mednarodnega obmejnega prehoda pri Vrtojbi

Otvoritvenih del so se udeležili predstavniki izvršnega sveta SR Slovenije in obmejnih občin, kot gostje pa predsednik dežele Furlanije - Julijske krajine Comelli, goriški župan De Simone in drugi

Predstavniki oblasti in gostje na gradbišču novega mednarodnega prehoda

NOVA GORICA — V okviru proslav praznika občine Nova Gorica so včeraj popoldne ob navzočnosti uglednih predstavnikov Slovenije in dežele Furlanije - Julijske krajine, pričeli z gradnjo mednarodnega mejnega prehoda Vrtojba. Gre za izredno pomembno odločitev ne le gospodarskih, ampak tudi političnih razsežnosti, saj sodi izgradnja mednarodnega mejnega prehoda Vrtojba - Štandrež med najpomembnejše sklepe osimskega dogovora za Goriško ter predstavlja dokaz trdne volje odločujočih dejavnikov, da z razvijanjem obmejnega sodelovanja krepijo italijansko - jugoslovansko prijateljstvo. Objekt, ki bo dograjen v dveh letih, je sad dolgoletnega prizadevanja političnih in gospodarskih krogov obeh Goric. Tovorni, osebni in turistični promet na tem mejnem sektorju, ki se sedaj duši zaradi neprimernih struktur, bo z novim prehodom doživel še večji vzpon, kar bo v vzajemno korist neposrednega in širšega zaledja.

Tik državne meje, na kraju, kjer se pričenja gradbišče mejnega prehoda Štandrež v Italiji, so se popoldne zbrali najvidnejši predstavniki družbenopolitičnega življenja Nove Gorice, Primorske in Slovenije. Poseben pomen so s svojo navzočnostjo dali dogodku predstavniki občine Gorica, strank in dežele Furlanije - Julijske krajine, ki jo je zastopal njen predsednik Antonio Comelli. Poleg predsednika skupščine občine Nova Gorica, Jožeta Šušmelja, ki je bil gostitelj, so se simboličnega pričetka del udeležili visoki predstavniki Slovenije, na čelu s sekretarjem komiteja za mednarodno sodelovanje pri izvršnem svetu SR Slovenije Marjanom Osolnikom. Navzoči so bili Mitja Rode, Dušan Šinigoj, Bojan Lubej, Janez Zemljarič, Livij Jakomin, Vinko Gobec, Savin Jogan, Anton Ladava, Tomaž Beltram, Lojze Lah, Štefan Cigoj, generalni konzul v Trstu Ivan Renko in drugi. Z jugoslovanske strani so bili navzoči predstavniki delovnih organizacij, raznih služb ter številni občani.

Poleg predsednika dežele Comellija so se povabilu na svečanost odzvali župan Gorice Pasquale De Simone s številnimi odborniki in svetovalci, senator Silvano Bacicchi, pokrajinski politični tajniki demokratičnih strank, predstavniki slovenske narodnostne skupnosti, župan občine Sovodnje Jožef Češčut, novi predsednik upravnega sveta goriške hranilnice inž. Galserino Graziato, predstavniki javne varnosti, carine itd.

Predsednik Šušmelj je seznanil navzoče, da se je trideset organizacij združenega dela vključilo v posebno skupnost za izgradnjo prehoda, v katerega bodo v prvi fazi vložili 12 milijonov dinarjev. S temi sredstvi bodo zgradili objekte za mejne službe. Prehod, ki ga bodo izročili namenu leta 1980, bodo povezali na obstoječe omrežje.

Marjan Osolnik je nato v svojem govoru dejal, da predstavlja izgradnja novega mejnega prehoda Vrtojba, konkreten primer uresničevanja sprejetih obveznosti osimskih sporazumov v cilju pospeševanja prijateljskega sodelovanja med obema sosednjima državama. Obveznosti sporazuma se uspešno uresničujejo tudi na drugih področjih, je dejal Osolnik, ter navedel urejanje prehoda na Erjavčevi cesti, projektiranje nove komunikacije za krajšo in hitrejšo povezavo Nove Gorice z Brdi s cesto pod Sabotinom, izgradnjo solkanskega jezu, nove ceste na Ko-

(Nadaljevanje na zadnji strani)

PRIHODNJO SREDO ZAČETEK SREČANJA

Pred vrhom v Camp Davidu mrzlično in napeto vzdušje

Težka Carterjeva vloga pri posredovanju med Sadatom in Beginom - Sovjetska zveza: rešitev v Ženevi

NEW YORK — Čez štiri dni se bo v Camp Davidu (Maryland) v ZDA začelo napovedano vrhunsko srečanje med predsednikom Carterjem, egiptovskim predsednikom Sadatom in izraelskim predsednikom vlade Beginom. Ozračje je napeto na vsem Bližjem vzhodu, vštevši Libanon. Skoraj vsi partnerji, ki so neposredno ali posredno zainteresirani za tako, ali drugačno rešitev vprašanja, ali sploh za nobeno rešitev (v Camp Davidu), začenjajo nastopati z izjavami, s komentarji po časopisih in radijskih ter televizijskih postajah.

V južnem Libanonu, na meji z Izraelom, pa je slišati celo rožljanje z orožjem. Štiri izraelska letala so ponovno kršila libanonski zračni prostor ter preletela Bejrut. V dobro obveščenih krogih v Bejrutu pravijo, da je Izrael zagrozil, da bo zasedel južni Libanon, če oborožene sile OZN ne bodo pregnale Palestincev s položajev, ki so jih zasedli po izraelskem umiku. 25.000 izraelskih izurjenih vojakov je baje zavzelo položaje na pobočjih hriba Hermon. Sirske in palestinske sile so baje v stanju pripravljenosti, ker je včeraj načelnik izraelskega generalštaba Eytan pregledal izraelske sile na severu in na golanskem hribovju in ker so Izraelci zaupali ministru za obrambo Weitzmanu nalogo, da sledi razvoju pogajanj. Sirce je vznemirila tudi vest, da je Moše Dajan izjavil, da bi nadvlada Sircev v Libanonu pomenila razširitev sovjetskega vpliva.

Izraelci so zelo aktivni ter so zahtevali, naj bi na tiskovnih konferencah na vrhunskem srečanju sodelovali vsi trije partnerji. Američani so odbili to zahtevo, ker bi njeno sprejetje nudilo možnost Egipčanom in Izraelcem, da izkoristijo javno tribuno ter še bolj zapletejo položaj, kot se je zgodilo v nedavni preteklosti.

Kaj pričakujejo v ZDA od srečanja? Carter se bo moral spoprijeti z velikimi subjektivnimi in objektivnimi težavami. Na eni strani bo imel opravek z dvema človekoma, ki sta si po značaju popolnoma nasprotna, na drugi pa z njunimi zahtevami, ki so si večkrat diametralno nasprotne. Izraelci nočejo niti slišati, da bi se umaknili na meje pred vojno «šestih dni», odločno pribijajo, da hočejo ostati v Cisjordaniji in v Gazi. Pripravljeni so kvečjemu obljubiti, da začasno ne bodo gradili novih izraelskih naselij v teh pokrajinah. Tako Izrael kot Egipt sta zavrnila zamisel, da bi v te pokrajine poslali ameriške (morda še kake druge) čete, ki bi tam zajamčile red in mir. Izraelci so pa sedaj pripravljeni na podpis medsebojne obrambne pogodbe z ZDA, kar navaja nekatere opazovalce na upanje, da bo Begin prišel v Camp David pripravljen na vsaj delno popuščanje.

Egipčani vztrajajo pri svojih zahtevah, naj se Izrael umakne na meje iz leta 1967.

Palestinski voditelj Arafat je v intervjuju pariškemu «Le monde» izjavil, da Camp David ne bo pripeljal do nobene rešitve in niti do začetka reševanja krize. Kvečjemu bo prinesel samo megleno načelno izjavo, ki bi pomagala pridobiti na času ter vplivati tudi na druge arabske partnerje, da bi se pridružili Sadatovim pobudam.

Sovjetska zveza opazuje od zunaj vsa ta dogajanja. V enem od svojih prvih komentarjev «Pravda» piše, da skoraj ne obstaja nobeno upanje na odločilen preokret in da bi polom srečanja «utegnil zadati še en udarec prestižu Bele hiše, ki je že itak dramatično padel». Sovjetska zveza vztraja, da je edina rešitev v ženevski konferenci. V teh dneh se mudi v Moskvi sirska delegacija, ki baje prosi za novo orožje.

PO VESTEH IZ VLADNIH KROGOV NAJ BI SE UPOR ŠTUDENTOV KONČAL

Vsaj petdeset mrtvih v opustošeni Matagalpi

Tudi v Managui se stopnjuje napetost - Napad na postojanko narodne garde

MANAGUA — Po uradnih vesteh je narodna garda zatrla upor v Matagalpi, ki je trajal že pet dni. Uporniki, povečini gre za študente, ki imajo okrog 17 let, naj bi se umaknili v hribe, potem ko jim je pošlo strelivo za puške in samokrese, s katerimi so bili oboroženi, tako da je trenutno v mestu, ki je skoraj popolnoma opustošeno, le nekaj žarišč odpora.

Enote nacionalne garde niso imele lahkega dela v Matagalpi, čeprav so njihovi nasprotniki bili povečini 17-letni študentje (Telefoto ANSA)

Obračun spopadov v Matagalpi bo znan najbrž kmalu čez čas, vendar že sedaj kaže, da število mrtvih presega petdeset, ki pa jih beležijo predvsem med civilnim prebivalstvom. Somozov glasnik trdi, da se je zavzetje Matagalpe tako zavleklo, ker so pripadniki narodne garde skušali preprečiti, da bi bilo prizadeto tudi civilno prebivalstvo, kar pa podatki o mrtvih in ranjenih zelo zgovorno zanikajo.

Napetost se stapnjuje tudi v Managui sami. Včeraj so uporniki napadli postojanko narodne garde s preprostimi bombami. Pri napadu naj bi bil en vojak hudo ranjen. V najbolj revnih predelih Manague so ljudje napadli avtobuse, da bi z njimi postavili barikade. Zato so se tudi uslužbenci prevoznih podjetij pridružili splošni stavki. To bo še bolj prizadelo tiste trgovine in tovarne, ki jih lastniki še niso zaprli zaradi splošne stavke, ki traja že več dni. Kljub vladnim grožnjam (Somoza je namreč večkrat rekel, da bo država padla v roke komunistom, če bo njegova vlada odstopila) se stavka širi. Ugotavljajo, da Somozovi najnevarnejši nasprotniki niso oboroženi uporniki, temveč buržoazija, katere interesi so dejanski državljanski vojni v Nikaragui, hudo prizadeti. Vlada je tudi v čedalje večjih težavah, saj ne more preprečiti pojava odtoka kapitalov iz države.

Položaj nikaragujskega diktatorja Somoze, čigar družina se je polastila v štiridesetih letih oblasti ogromnih bogastev, se je začel nevarno majati po umoru časnikarja Joaquina Chamorra, ki so ga neznanci ubili letos januarja. Chamorro je bil obenem tudi vodja opozicije in ni težko domnevati, da je Somoza imel prste vmes pri njegovem umoru. Nikaraguo je po njegovi smrti zajel val neredov, ker je javnost soglasno pripisala odgovornost za umor Somozi in njegovim sodelavcem. Vlada je sicer večkrat uradno zanikala, da bi bila odgovorna za Chamorrovo smrt, vendar ji nihče ne verjame. Somoza trdovratno vztraja pri svoji odločitvi, da ne odstopi, dokler mu leta 1981 ne zapade predsedniški mandat.

Na Kubo je medtem prišla skupina oseb, ki so jo pred desetimi dnevi osvobodili sandinistični gverilci, ki so napadli nikaragujski parlament. Gre za bivše politične jetnike, ki so ob svojem prihodu na Kubo izjavili, da je sedanji upor v Nikaragui sad dolgoletnega pripravljalnega dela. (ap)

PO ZAPRISEGI NOVEGA ŽUPANA

Življenjski interesi Trsta terjajo večjo enotnost demokratičnih sil

KD zavrača očitke komunistov ter zagotavlja, da bo vodila odgovorno opozicijo proti novi enobarvni upravi na občini

Včeraj je novoizvoljeni tržaški župan odv. Manlio Cecovini prisegel pred prefektom dr. Marrosujem, še prej pa je prišlo v občinskih uradih do predaje poslov med starim in novim odborom. S tem se formalno odpira novo poglavje v upravno - političnem življenju tržaške občine.

Odpira pa se tudi, kot smo večkrat podčrtali, vrsta vprašanj. Tržaška demokratična javnost zre z naraščajočo zaskrbljenostjo v prihodnost Trsta, ki postaja vse bolj meglena in nejasna, in pri vsem tem vprašujoče gleda na demokratične stranke, ki so v najbolj delikatnem in problematičnem trenutku političnega dogajanja odpovedale ter dopustile, da so prevzele pobudo v roke sile, za katere se že dolgo prav dobro ve, kam merijo.

V sedanji potorkovi fazi se je v političnih vodstvih teh strank, ki se zavedajo, da so zamudila veliko priložnost zaustaviti nevarne in naglo prodirajoče mrakobne težnje demagoških, konservativnih in protiosimskih sil, izoblikovalo geslo: zakrpati položaj. Zato v navidez mirnem vzdušju teh dni vrejo velike priprave. Tudi včeraj so bile sile, ki želijo na tak ali drugačen način zakrpati položaj, na delu, čeprav ni bilo uradnih sestankov in srečanj in niti tiskovnih poročil, s katerimi običajno naznanjajo vsakršen najmanjši premik.

Dejavnost je vse živahnejša tudi v pričakovanju nekaterih važnih dogodkov, kot sta bližnji seji deželnega ter tržaškega pokrajinskega sveta, ki se podobno kot občinski nahajata v skrajno kritičnem in zapletenem položaju, ali bližnji obisk medparlamentarne komisije za izvajanje ratifikacijskega zakona o osimskih sporazumih, ob katerem se avtonomistične in protiosimske sile pripravljajo na protestne manifestacije in se tako napoveduje vzdušje napetosti, medtem ko bi moral Trst nasprotno pokazati trdno in enotno voljo, da krene na pot razvoja, napredka in miru. Ne nazadnje želi vse stranke tudi problem rajonskih sosvetov, ki bi morali v bistvu že delovati in prispevati svoj delež k agilnejšemu, prožnejšemu in učinkovitejšemu reševanju raznih manjših in večjih problemov mesta in njegove okolice. Številčna razmerja med strankami so tudi v teh organih nelahka ovira za njihovo funkcionalnost.

Ob upoštevanju vseh teh elementov je res neobhodno potrebno, da tradicionalne demokratične stranke najdejo skupen jezik, da skupaj «sešijejo», kar se je v tržaškem družbenopolitičnm življenju razparalo pod ostrim rezilom novih demagoških političnih pustolovcev. Predvčerajšnjim se je oglasila komunistična partija, ki je na svoji tiskovni konferenci glasno pozvala druge demokratične stranke, s krščansko demokracijo, kateri očita največjo odgovornost za nastali položaj, v prvi vrsti, naj se poveže'o v enotno fronto proti tem pustolovcem. Pričakovali smo odgovor krščanskih demokratov, ki ga pa včeraj ni bilo. Vsaj uradno ne. Pokrajinski tajnik Rinaldi je namreč odpotoval v Rim, kjer vodi razgovore o tržaškem vprašanju. Uradna stališča lahko pričakujemo za danes, vendar je usmerjenost krščanskih demokratov v glavnem že znana. Predvsem zavračajo očitke o tem, da bi bili edini odgovorni za nastali položaj, ob tem pa tudi oni naglašajo potrebo, da se «zakrpa» položaj. V bistvu prevladujejo težnje, naj bi se ne zaostrovalo polemik, ki nikamor ne vodijo, temveč lahko koristijo le novim upraviteljem. Krščanski demokrati so mnenja, da bi se bilo treba čimprej sporazumeti vsaj o tem, kako voditi vsaj učinkovito opozicijo. Po vsem dosedanjem zadržanju KD pa se s težavo lahko znebimo občutkov, da si stranka v bistvu želi enobarvno upravo Liste per Trieste in da računa na njeno neizkušenost in nesposobnost upravljanja z upanjem, da bi si polomila kosti.

Sestanek v Vidmu za okrepitev turizma

Pred nedavnim je bila v Hamburgu vrsta sestankov med predstavniki deželnega odborništva za turizem in krajevnimi turističnimi operaterji. Na teh sestankih so deželni predstavniki navezali stike z raznimi turističnimi organizacijami z namenom, da bi privabili v našo deželo čim več nemških turistov. Ti stiki so že obrodili prve sadove, saj je včeraj prispel v Videm glavni ravnatelj turistične ustanove Reisendienst Italien iz Hamburga Guerrino Camilotto in predlagal vrsto pobud ki bi lahko povečale dotok nemških turistov v našo deželo.

Sindikalno gibanje v podjetju Radici-Gallinotti

Odnos lastnikov tekstilnega obrata Radici - Gallinotti, ki deluje na industrijskem področju, do zaposlenega osebja je že dolgo predmet upravičenega negodovavanja in protesta delavstva .Gospodarji namreč stalno vznemirjajo blizu 70 zaposlenih, v veliki večini žensk, z grožnjami in disciplinskimi ukrepi, ki so v teh dneh dosegli višek s takojšnjo odpustitvijo delavke. Obenem se je gospodar, Gallinotti, trmasto upiral vsakemu soočanju s sindikalnimi predstavniki, tako tovarniškimi, kot pokrajinskimi.

Zato so se v zadnjih dneh v podjetju vrstile protestne skupščine v podporo zahtevi sindikalnih vodstev CGIL - CISL - UIL po nujnem sestanku, ki naj vzpostavi v obratu znosne razmere. Sindikalno gibanje osebja je pripeljalo včeraj do prvega uspeha, saj je lastnik pristal na srečanje s sindikalisti CGIL - CISL - UIL tekstilne stroke, ki jih bodo spremljali tudi predstavniki pokrajinskih vodstev treh sindikatov, ki bo v ponedeljek.

Center za znanstvene raziskave

Tržaška pokrajina spodbuja k hitri uresničitvi pobude

Tržaška pokrajinska uprava je zavzela stališče, ki ga je objavila v sporočilu za tisk, v zvezi z rokom, ki je predviden za odobritev statuta središča za znanstveno raziskovanje, ki bo imelo sedež na našem področju. Pokrajina poudarja, da je že imenovala svojega predstavnika v komisijo za izdelavo statuta, to je predsednika dr. Lucia Ghersija, in da je že večkrat izrazila pripravljenost začeti pripravljalna dela v komisiji, tudi v neformalni obliki.

Bližnja zapadlost roka, ki ga predvideva vladni pooblaščeni odlok v smislu osimskih sporazumov, postavlja vse ustanove, ki so članice konzorcija za središče za znanstvene raziskave, pred nujnost, da imenujejo svoje predstavnike. Le tako bo mogoče spoštovati roke za stvarno uresničevanje te za naše področje pomembne pobude, se zaključuje sporočilo tržaške pokrajine.

NA ZDRAVNIŠKIH DNEVIH

Nagrajena tudi slovenska zdravnika

Ob slovesni otvoritvi letošnjih Tržaških zdravniških dnevov, ki bo v petek, 8. septembra, v hotelu Adriatico Palace v Grljanu, bodo podelili študijske nagrade, ki jih je razpisala uprava tržaške deželne bolnišnice. Med nagrajenci sta bili dva slovenska zdravnika, dr. Renato Štokelj, ki bo skupaj z dr. Vincenzom Mascijem prejel nagrado «Piero Gropuzzo» za študijo iz pnevmologije, in dr. Marjan Mlač, ki bo z dr. Maurom Melatom dobil nagrado «Ettore Licen» za delo o klinični nevrofiziologiji.

Ostale nagrade bodo prejeli: nagrado, naslovljeno po prof. Raffaelu Camposu za delo s področja oftalmologije prof. Luigi Giarelli, dr. Mauro Melato in dr. Guglielmo Antonutto, nagrado «Ettore Oliani» za delo iz splošne kirurgije dr. Sergio Lupieri in dr. Salvatore Coppolino, nagrado «Attilio Cofleri» za delo iz kardiologije dr. Ezio Alberti in dr. Alessandra Benettoni, nagrado «Giorgio Robba» za delo iz dermatologije dr. Giusto Trevisan in dr. Guglielmo Antonutto, nagrado «Vitaliano Bruno» za interno medicino dr. Giorgio Grandi, nagrado «Enrico Buchberger» za študijo o prsni kirurgiji dr. Giorgio Strami in dr. Bruno Gambardella, nagado «Ettore Licen» za nevropatologijo še dr. Claudio Bianchi in dr. Marinella Bartoli, nagrado «Piero Gropuzzo» za pljučno kirurgijo dr. Mauro Melato, nagrado «Renata Dall'Oglio» za delo iz medicine pa dr. Guido Mian in Lelio Triolo ter dr. Salvatore Calabrese, Luigi Cattin, Paolo Da Col, Carlo Giansante in Euro Ponte. Nagrado «Tito Livio Colonello» za študijski staž pri kaki kliniki ali znanstveni ustanovi so priznali dr. Arrigu Spivachu, dr. Antoninu Gullu in dr. Robertu Adovasiu.

Do 30. septembra prošnje za sklepanje poslov v okviru «Alpe-Adria»

Urad za zunanjo trgovino pri generalnem vladnem komisariatu obvešča trgovce, ki nameravajo sklepati kupčije z jugoslovanskimi podjetji v okviru «posebne sejemske operacije» Alpe - Adria 1978, da so olajšave, predvidene v okviru sejemskega sporazuma — ta se nanaša na izmenjavo blaga v vrednosti 4 milijarde 40 milijonov lir v vsaki smeri — namenjene le podjetjem iz tržaške, goriške, videmske in pordenonske pokrajine. Prošnje za sodelovanje pri sejemski operaciji bo urad za zunanjo trgovino sprejemal do 30. septembra. Prošnje, ki bi prispe'e po tem datumu, se bodo upoštevale samo v primeru, da bi predvideni kontingenti ne bili že izčrpani. Podrobnejše informacije prejmejo interesirani trgovci bodisi v omenjenem uradu (v vladni palači na Trgu Unità), bodisi na trgovinskih zbornicah v Trstu, Gorici, Vidmu in Pordenonu.

● **V okviru 1. razstave elektronike, hi-fi in «surplus»**, ki bo v Vidmu danes in jutri, bodo med drugim podelili posebna priznanja radioamaterjem iz naše dežele, iz drugih italijanskih dežel in iz sosedne Slovenije, ki so priskočili na pomoč potresencem v Furlaniji - Julijski krajini že po prvem potresnem sunku dne 6. maja 1976. leta. Slovesnost bo jutri dopoldne, in sicer na pobudo huminske občine.

PRED ZAPADLOSTJO 1. JANUARJA

POJASNILA INCA-CGIL O USKLAJEVANJU POKOJNIN Z ŽIVLJENJSKIMI STROŠKI

Dosedanja predvidevanja so le hipoteze, saj so pogajanja še v teku

Glede na usklajevanje pokojnin z dviganjem življenjskih stroškov, ki bo stopilo v veljavo od 1. januarja prihodnjega leta, patronat INCA - CGIL pojasnjuje sledeče. Do sedaj so bile vse napovedi in računi narejeni na podlagi neuradnih podatkov, ki pa so pomanjkljivi in jih mora potrditi ministrski odlok. Med drugim je v teku pogajanje med vlado in enotno sindikalno federacijo CGIL - CISL - UIL, zato je vsaka napoved o zneskih in načinu usklajevanja z mezdno dinamiko preuranjena. Vsekakor pa ne bo sindikalna federacija odstopila od glavne in najvažnejše postavke usklajevanja pokojnin s plačami delavcev, kljub temu, da skušajo nekateri odpraviti ali vsaj zmanjšati to pomembno sindikalno pridobitev.

Poleg tega zahteva enotna federacija pravičnejši in enotnejši ukrep za vse upokojence ne glede na različne kategorije. S tem naj bi se odpravile razlike in krivice, ki so bile storjene v preteklosti ob podobnih zvišanjih pokojnin. Pogajanja so torej še vedno v teku in bi lahko spremenila dosedanje neuradne napovedi. Patronat INCA - CGIL obvešča vse, naj se za pojasnilo zglasijo na področnih sedežih: Trst, Ul. s. Apollinare, Milje, Trg Galilei 4, industrijska cona, Domjo 4, Nabrežina, Glavni trg, ali pa na sedežih SPI - CGIL v Škednju, pri Sv. Ivanu, pri Sv. Jakobu, pri Sv. Ani in pri Sv. Alojziju.

Nočno nadzorstvo v psihiatrični bolnišnici

V zvezi z vestmi o ponavljajočih se vandalskih dejanjih v komprenzoriju umobolnice pri Sv. Ivanu, pokrajinska uprava sporoča, da je vsakokrat vložila prijavo pri državnem pravdništvu, kakor hitro jo je ravnatelj umobolnice o teh dejanjih obvestil. Z namenom, da zavre take pojave, je pa pokrajinska uprava poverila krajevnemu specializiranemu podjetju nočno nadzorstvo komprenzorija.

DANES IN JUTRI V MESTU IN OKOLICI

Poletje se počasi izteka «šagre» pa se nadaljujejo

V Dolini se danes prične «Naš praznik», v Štivanu pa 1. partizanski praznik - Na Pončani in na Proseku se nadaljujeta festivala komunističnega tiska

V ljudskem parku na Pončani se je včeraj pričel štiridnevni festival komunističnega tiska «Unità in Dela». Sicer pa se festival ni pričel v najboljšem vzdušju, saj je muhasto vreme nekoliko prekrižalo račune organizatorjem. Zaradi slabega vremena je namreč odpadla okrogla miza na temo: «Delavski razred in bodočnost Trsta», na kateri bi morali sodelovati predstavniki političnih, sindikalnih in družbenih sil. V večernih urah se je vreme nekoliko izboljšalo, tako da se je na prireditvenem prostoru zbralo precej obiskovalcev. Danes ob 16. uri bo start kolesarske dirke za «Pokal Unità», ob 18.30 pa bo na sporedu okrogla miza na temo «Zakon o splavu v deželi in družinske posvetovalnice», na kateri bo sodelovala deželna svetovalka KPI Franca Miani. Ob 20. uri bo nastopil pevski zbor ARCI «Tina Modotti» iz Ljudskega doma Sv. Jakob - Pončana, večer pa se bo zaključil s plesom ob zvokih ansambla «Ox Orchestra».

Prireditvene prostore bodo jutri odprli že ob 9. uri, ko bo na sporedu namiznoteniški turnir; ob 18. uri bo na vrsti velika tombola; ob 20. uri pa bo govoril član strankinega vsedržavnega vodstva Rino Serri.

Tudi na Proseku za nekdanjo kinodvorano IRIS, se bo danes nadaljeval praznik komunističnega tiska, ki se je pričel včeraj in se bo zaključil v ponedeljek. Danes bosta nastopila kitarist Igor Starc in flavtist Aleks Kalc, jutri pa domača godba na pihala in pevski zbor «V. Mirk».

Z odprtjem kioskov in otvoritvenim pozdravom prirediteljev se bo danes popoldne v Dolini pričel «Naš praznik», ki ga prireja krajevna sekcija Slovenske skupnosti. «Naš praznik» se bo odvijal na igrišču srednje šole «S. Gregorčič» v Dolini. V večernih urah bo nastopil mešani pevski zbor «F. Prešeren» iz Boljunca pod vodstvom Draga Žerjala, nato pa bo igral ansambel Pomlad iz Ricmanj. Kulturni spored se bo jutri pričel ob 17. uri s koncertom godbe na pihala, ki jo vodi Viljem Slavec; nato bo nastopil mešani pevski zbor iz Mačkolj pod vodstvom Cveta Marca. Po tem delu sporeda bo govoril deželni svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka, večer pa se bo zaključil s prosto zabavo ob zvokih ansambla Pomlad. Na hodniku bližnjega poslopja srednje šole se nadaljuje razstava fotografij Marija Magajne o dogodkih in prizorih iz življenja v dolinski občini v zadnjih tridesetih letih. «Naš praznik» se bo zaključil v ponedeljek.

V Štivanu pa se bo danes pričel 1. partizanski praznik, ki ga prireja krajevna sekcija VZPI-ANPI. Kioske bodo odprli ob 17. uri, ob 19. uri bo koncert ansambla Visconti, od 20.30 dalje pa ples ob zvokih istega ansambla. Jutri se bo prireditev pričela ob 16. uri z odprtjem kioskov; ob 19. uri bo nastopil ženski pevski zbor Devin, pol ure kasneje pa pevski zbor Fantje izpod Grmade. Večer se bo zaključil s plesom ob zvokih ansambla Mokambo alla Casadei. V primeru slabega vremena se bo praznik nadaljeval tudi v ponedeljek.

PO 1. RADIJSKEM OMREŽJU

Srednji vek v naši deželi

V včerajšnji oddaji serije, ki jo je pripravil Giorgio Pressburger pod naslovom «Dežele po vrsti: Furlanija - Julijska krajina», so na dojemljiv način prikazali obdobje srednjega veka v naši deželi. Posebni poudarek so dali vlogi Langobardov in oglejskemu patriarhatu, analizirali so značilnosti fevdalizma v Furlaniji ter predstavili razne običaje, ki so ostali živi do danes. V intervjujih pa je ponovno prišla do izraza nepoučenost prebivalstva o svoji domači zgodovini, kar še bolj podčrtuje pomen in potrebo te oddaje, ki naj bi ljudem iz Italije in tudi iz naše dežele prikazala zemljepisne, zgodovinske, gospodarske, kulturne in družbene značilnosti Furlanije - Julijske krajine. Včerajšnja oddaja se je zaključila s kratkim opisom srednjeveškega Trsta in samostojnim sprejemom habsburške oblasti, kot edinim branikom pred benečansko hegemonijo. V oddaji so sodelovali Alberto in Elio Bartolini, Gianna Fonda Paulin in Maurizio Caligaris.

Včeraj-danes

Danes, SOBOTA, 2. septembra
ŠTEFAN

Sonce vzide ob 6.27 in zatone ob 19.42 — Dolžina dneva 13.15 — Luna vzide ob 6.07 in zatone ob 19.30.

Jutri, NEDELJA, 3. septembra
DORA

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 20,8 stopinje, najnižja 13,4, ob 13. uri 20,8 stopinje, zračni tlak 1009,4 mb, rahlo pada, vlaga 54-odstotna, nebo 7/10 pooblačeno, veter jugozahodnik 18 km na uro s sunki 40 km na uro, morje razgibano, temperatura morja 21 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne, 1. septembra 1978 se je v Trstu rodilo 9 otrok, umrlo pa je 17 oseb.

RODILI SO SE: Andrea Cettina, Sara Gabrielli, Samoah Marsetti, Dorian Davey, Rado Šušteršič, Davide Heller, Andrea Delise, Lorenzo Glavici in Marina Kodric.

UMRLI SO: 86-letni Giovanni Zarotti, 67-letni Augusto Glavina, 82-letna Francesca Campiuti vd. Mazzuchetti, 92-letna Amalia Mattesich vd. Sugar, 54-letni Idrio Corsi, 82-letni Lorenzo Contento, 69-letna Anna Rencel vd. Sferza, 53-letni Rodolfo Persi, 76-letni Giuseppe Abbondanza, 40-letni Silvestro Lena, 78-letni Giuseppe Sorrentino, 63-letni Ademiro Senes, 80-letna Giuseppina Okrogar vd. Veliscek, 74-letna Gisella Contesini por. Derossi, 67-letna Milena Macchi por. Fabec, 78-letni Mario Lugnani in 66-letni Ettore Brunettin.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 20.30)
Largo Piave 2; Trg Borsa 12; Drevored Miramare 117; Ul. Combi 19.
(od 8.30 do 13. in od 16. do 20.30)
Trg Ospedale 8, Ul. dell'Istria 35.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 20.30 dalje)
Trg Ospedale 8, Ul. dell'Istria 35.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba za zavarovance INAM in ENPAS od 22. do 7. ure: telef. št. 732-627.

S POROČILOM PROF. MATTEA MATERNINIJA

Zaključil se je 19. mednarodni tečaj o prevozih v okviru EGS

Kljub številnim prizadevanjem evropske skupnosti bo treba premostiti še veliko ovir

Na tržaški univerzi se je včeraj zaključil 19. mednarodni tečaj o prevozih v EGS. Zaključke tečaja, na katerem so z zanimivimi predavanji nastopili ugledni strokovnjaki na področju prevozov, je podal prof. Matteo Maternini, predsednik tržaškega inštituta za prevoze, ki je letos že prireditelj tečaja.

Prof. Maternini je v zaključnem govoru poudaril važnost letošnjega tečaja, na katerem so podrobno analizirali politiko prevozov, ki jo je vodila EGS v dvajsetletnem obdobju, ki gre od podpisa rimskega sporazuma s katerim je bila ustanovljena EGS, pa do današnjih dni. Poudaril je, da je treba sedaj vsa poročila kritično analizirati, da bi na evropskem ozemlju prišlo do usklajenejšega sistema prevozov.

Prof. Matteo Maternini

Zaradi raznolikosti vprašanj, o katerih so razpravljali na tečaju, so bile ustanovljene posebne študijske skupine, ki so še podrobneje analizirale posamezne aspekte raznih vprašanj. Zaključke teh skupin sedaj proučuje znanstveni odbor inštituta, ki bo v kratkem izdelal uradni dokument in ga nato odposlal komisiji EGS in drugim mednarodnim organizmom, ki se bavijo s temi vprašanji.

Vsekakor pa je prof. Maternini v okvirnih obrisih podal nekatera glavna vprašanja, ki jih bo vodstvo tečaja predočilo drugim organizacijam, da bi jim skušale najti primerno rešitev. Poudaril je, da bo treba na področju prevozov premostiti še veliko ovir, pa čeprav si EGS že dalj časa prizadeva, da bi končno rešila to vprašanje. Predvsem bo treba bolje organizirati in koordinirati delo na raznih področjih; odpraviti bo treba birokratska zavlačevanja na obmejnih prehodih, ki zelo zaustavljajo tako cestni, kot železniški promet. Treba bo tudi poskrbeti za izmenjavo potujočega osebja na železniških progah, ki se mora sedaj stalno menjavati na obmejnih prehodih. Na področju železniških prevozov bo treba tudi odpraviti pet različnih sistemov električnih motorjev, ki so sedaj v veljavi v Evropi.

Na tečaju so tudi ugotovili, da bo treba še precej truda za odpravo številnih problemov na področju prevozov po morju in po zraku. Predvsem bo treba delo bolje koordinirati, saj na razmeroma majhnem območju deluje cela vrsta trgovskih podjetij, ki so si med sabo v veliki konkurenci.

Prof. Maternini je nato orisal glavne teme, o katerih bodo razpravljali na prihodnjem, 20. tečaju: govor bo o pomorskih prevozih ter o vprašanju prometa na naseljenih področjih.

V četretek pa so na tečaju razpravljalj o vlogi železnic v EGS. O tem je spregovoril glavni direktor italijanskih železnic dr. Ercole Semenza iz Rima. Govoril je predvsem o dvajsetletnem obdobju sodelovanja na železniškem področju med državami evropske gospodarske skupnosti in o programih, ki jih ima skupnost za v vnaprej. Dr. Semenza je tudi dejal, da železnica v dobršni meri pripomore k družbeni dobrobiti, je ekološko opravičljiva in zmanjša žrtve prometnih nesreč. EGS se je v 20 letih zavzela, da čimboljše izpolni naloge in obveze, ki prihajajo s treh strani, in sicer iz carinskega, socialnega in finančnega polja. Glede vprašanja carin je ministrski svet odobril pravilnik, ki bo stopil v veljavo 1. januarja leta 1979. V medsebojnem posredovanju podatkov o cenah in stroških, se bodo lahko posamezna podjetja sporazumela, če lahko sprejmejo ali ne najrazličnejše prevoze. Predstavili so tudi kratkoročni načrt, ki zadeva glavne aspekte delovanja železnice. Na koncu pa je dr. Semenza dejal, da mora posebna komisija glede integracije železnic predstaviti svetu devetih poročilo o ciljih, ki se jih lahko izvede dolgoročno. To poročilo mora biti izdelano do 1. januarja prihodnjega leta.

● **Rektor tržaške univerze** je določil rok za vlaganje prošenj za diplomske izpite v jesenskem roku. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 22. t.m. ob ponedeljkih, sredah in petkih pri tajništvu univerze.

V novo življenje stopata

NEVA ZIDARIČ

in

BRUNO SANTINI

Moški pevski zbor Igo Gruden in ŠD Sokol jima želita obilo sreče in zdravja.

NA SLOVENSKIH VIŠJIH SREDNJIH ŠOLAH

Z nalogo iz slovenščine začetek popravnih izpitov

Letos opravlja popravne izpite 164 dijakov, rezultati bodo znani pred 14. septembrom

Včeraj so se s pismeno nalogo iz slovenščine pričeli popravni izpiti na slovenskih višjih šolah na Tržaškem; izjemi sta le strokovna, kjer bo pismena naloga danes, in šola za otroške vrtnarice, kjer bodo usposobljenostni izpiti od 7. septembra dalje. Kot znano je Malfattijeva «minireforma» odpravila popravne izpite na nižjih srednjih šolah, verjetno pa bodo tudi višješolcem kaj kmalu odpravili poletni trud.

Izpiti se bodo zaključili 9. septembra, sledile bodo ocenjevalne konference in rezultati bodo znani pred 14. septembrom. Vseh «popravljavcev» na slovenskih šolah na Tržaškem je 164, od katerih jih je 54 na trgovskem tehničnem zavodu «Žiga Zois», 41 na znanstvenem in 9 na klasičnem liceju «France Prešeren», 23 na strokovni šoli, 12 pa na oddelku za otroške vrtnarice.

Kot rečeno pričakujemo v bližnji bodočnosti z reformo italijanskih višjih šol odpravo popravnih izpitov. Ukrep je vsekakor pozitiven, saj nekajtedenski študij ne more nadoknaditi pomanjkljivosti, ki so se nagrmadile v celem šolskem letu. Morda se bo komu zdelo, da je junijska sodba preuranjena, da ne dopušča nobene možnosti priziva ,a boljše je enoletno ponavljanje in prisvojitev učne snovi, kot večletno životarjenje, kjer je popravni izpit edina rešilna bilka.

Protest sindikatov proti vladnemu osnutku o draginjskih dokladah

Tajništvo tržaške pokrajinske federacije zaposlenih pri trgovinskih in turističnih storitvah CISL je izdalo tiskovno sporočilo, v katerem seznanja s stališčem glede vladne pobude v zvezi s preureditvijo zaračunavanja draginjskih doklad, ki ga je zavzelo po poglobljeni razpravi. Sindikat potrjuje svoje nepopustljivo nasprotovanje vsakemu poskusu, da z zakonom popačijo draginjsko doklado in njene učinke. Zato zahteva takojšnjo prekinitev parlamentarnega postopka za omenjeni zakon in opozarja vse delovne ljudi na zadržanje zakonodajnih organov, ki so nesposobni izvajanja zakona za odkrivanje davčnih utaj in pritiskajo le na davkoplačevalce z rednimi dohodki za premostitev krize, ki je zajela državo.

LEKARNE V OKOLICI

Boljunec: tel. 228-124; Razovica: tel. 226-165; Občine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225-141; Božje polje - Zgonik: tel. 225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197; Žavlje: tel. 213-137; Milje: tel. 271-124.

VČERAJ V DRUŠTVU SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV

Predstavitev predavateljev študijskih dnevov «Draga»

Otvoritev bo danes ob 17. uri v Finžgarjevem domu

Včeraj zvečer je bila v dvorani Društva slovenskih izobražencev v Trstu predstavitev 13. študijskih dnevov «Draga». V krajšem nagovoru je predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor predstavil zbranemu občinstvu predavanja in predavatelje. Po pozdravu vseh prisotnih je predsednik Pahor javil, da bo slovesna otvoritev «Drage» danes ob 17. uri v parku «Finžgarjevega doma» na Opčinah. Uvodno predavanje z naslovom «Ideologija in demokracija» bo imel prof. France Bučar. Osrednji problem njegovega posega bo odnos med demokracijo in ideologijo, kategorijama, ki bistveno pogojujeta moderni svet. Prof. Bučar je priznan slovenski ekonomist. Do nedavnega je bil profesor za javno upravo na pravni fakulteti v Ljubljani, zdaj pa se pripravlja na predavateljsko dejavnost na Holandskem. V Sloveniji je izšla vrsta njegovih znanstvenih knjig in razprav.

Jutri bo po maši, ob 10. uri, v parku «Finžgarjevega doma» predavanje «Od poskusa totalnega uničenja do zarje novega krščanstva». Govoril bo msgr. Anton Ilc, tema predavanja je položaj vernikov in vere v Sovjetski zvezi. Msgr. Ilc živi že 25 let v Belgiji, rodil pa se je v Ribnici. Med vojno je msgr. Ilc okusil italijansko internacijo v Gonarsu in Trevisu. Večino svojega dela posveča ruskemu centru v Bruslju, kjer sledi življenju kristjanov v SZ.

Ob 16. uri bo okrogla miza na temo «Ob dramatični 30-letnici: Kominform in slovenstvo». Za okroglo mizo bodo nastopili zgodovinar dr. Jože Pirjevec, prof. Maks Šah in časnikar Stojan Spetič. Prvi krog posegov bo sklenil dr. Zorko Harej. Prof. Pirjevec bo analiziral odnose med Moskvo in Beogradom, dr. Maks Šah bo podal analizo šolskega stanja v dobi kominforma, o odnosih med Moskvo in Beogradom bo spregovoril časnikar Stojan Spetič.

Ob zaključku je Sergij Pahor povedal, da jutri ne bo udeležencem «Drage» maševal tržaški škof msgr. Bellomi, ker je zadržan v Rimu.

Vpisovanje delavcev v srednješolske tečaje

Enotna sindikalna zveza CGIL - CISL - UIL obvešča, da se je začelo vpisovanje delavcev v srednješolske tečaje za šolsko leto 1978/79. Vpiše se lahko vsakdo, ki bo dopolnil 16. leto do 31. decembra 1978. Prijavnice so na voljo pri tovarniških svetih in na sedežih posameznih sindikalnih organizacij.

Vpisovanje — na sedežih CGIL, CISL in UIL — se bo zaključilo 11. septembra.

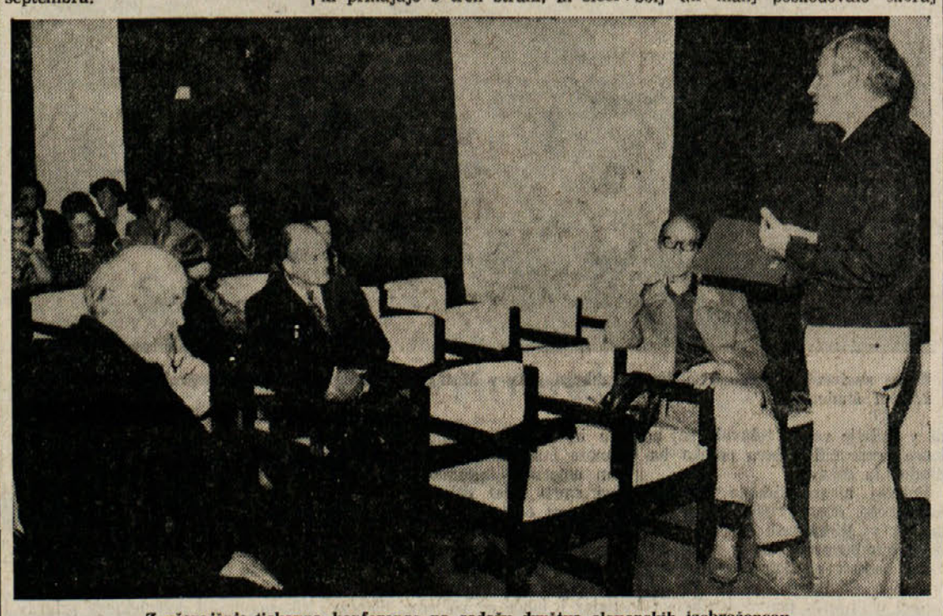

Z včerajšnje tiskovne konference na sedežu društva slovenskih izobražencev

ŽALOSTNE POSLEDICE NEURJA, KI JE RAZSAJALO V SREDO

Občutna škoda na kmetijskih pridelkih

Skoraj popolnoma uničen pridelek grozdja pri Piščancih in v Barkovljah
Po posredovanju Kmečke zveze danes sestanek na pokrajini o pomoči prizadetim

Neurje, ki je razsajalo ponovno v naših krajih tudi 30. avgusta popoldne, ni povzročilo le trenutnega preplaha v samem mestnem središču, ki se je tedaj zdelo najbolj prizadeto, (saj je vrelo iz kanalizacije in hudo oviralo promet, poleg običajnih manjših poplav v kletnih in pritličnih prostorih) ampak je zapustlo daljnosežnejše žalostne posledice. Debela toča, ki se je usula med hudim nalivom, grmenjem in bliskanjem je opravila svoje. V mestu so kot oreh debele ledene kaplje vzvalovile strehe avtomobilov in prebile marsikatero šipo, v bližnji okolici in na podeželju pa je toča naenkrat dela v nič trdo delo kmetovalcev.

Klestilo je po vrtnarskih, cvetličarskih in trtnih nasadih, ki jih je bolj ali manj poškodovalo skoraj povsod, a različno na posameznih področjih. Največja škoda je bila, kolikor so doslej ugotovili, v najbližnjih predmestjih nad Rojanom in v Barkovljah. Pri Piščancih, kjer se s svojim pridnim delom ohranja še nekaj solidnih kmetov, ki pridelujejo žlahtno kapljico, po kateri so znane in číslane njihove osmice, je toča pridelek grozdja uničila skoraj v celoti in s tem postavila vinogradnike ob enoletni prihodek. Prav tako je udarila po trtah v Barkovljah, kjer je z njih sklestila jagode, ki jih je naliv izplaknil v morje. Večja škoda je nastala tudi na Padričah v še redkih, a skrbno negovanih vinogradih in vrtovih, v večji ali manjši meri so pa bili prizadeti kmetovalci na vsem tržaškem področju.

Kmečka zveza je začela že včeraj zbirati podatke o nastali škodi prek svojih krajevnih zaupnikov in je tudi navezala takojšnje stike z vsemi pristojnimi uradi in oblastmi, da priskočijo čimprej prizadetim na pomoč. S tem v zvezi bo že danes zjutraj na pokrajini srečanje med odbornikom za kmetijstvo in kmečkimi sindikalisti, da opravijo prvi pregled stanja in se dogovorijo za nadaljnje ukrepe. Za prihodnji teden, ko bo izvedena po tehničnih službah prva ugotovitev škode po raznih področjih, je napovedan sestanek, prav tako na pokrajinski upravi, tudi z občinami, kmetijskim nadzorništvom in opazovalnico za rastlinske bolezni, da se ugotovijo možnosti razdelitve posebne pomoči prizadetim kmetovalcem. Tedaj bo namreč že mogoče oceniti, ali je običajna pomoč dežele (nizkoobrestna posojila ali prispevki) zadostna, glede na ugotovljeno škodo.

Strokovna ekskurzija živinorejcev - zadružnikov v bližnjo Slovenijo

V okviru stalnega sodelovanja z Zadružno zvezo Slovenije, ki v zadnjih letih zadobiva čedalje stvarnejše oblike, je tržaška Kmečka zveza prevzela organizacijo strokovne ekskurzije, katere se bodo udeležili domači živinorejci - zadružniki. Člani Kraškega zadružnega hleva, Kraške zadružne mlekarne in zadruga Dolga Krona se bodo podali v soboto, 9. septembra z avtobusom na poučni izlet v Slovenijo, med katerim si bodo zjutraj ogledali zadružno mlekarno na Vrhniki, kjer pridelujejo ementalski sir, nakar bodo gostje na preusmerjeni živinorejski kmetiji. Zgodaj popoldne bodo obiskali mlečno farmo Poljče, kjer bodo imeli razgovor z domačimi zadružniki. Po kosilu v Radovljici si bodo še ogledali Bled in njegove lepote, nakar se bodo vrnili domov, obogateni z novimi izkušnjami, ki bodo prav gotovo koristile njihovemu nadaljnjemu delu.

VAŽNO OBVESTILO KMEČKE ZVEZE VINOGRADNIKOM

Kmečka zveza opozarja vinogradnike, da morajo prijaviti zaloge vina, ki jih imajo morebiti še v kleti (oziroma so jih imeli, čeprav že prodane) 31. avgusta, najkasneje do 6. septembra trošinskemu uradu občine v kateri bivajo. Kdor bi imel še vina in prijave ne bi vložil, je lahko kaznovan od 100 tisoč do 1.000.000 lir. Tajništvo Kmečke zveze bo članom izpopolnjevalo prijave do 6. septembra in jih potem oddalo pristojnim uradom.

Tajništvo Kmečke zveze

OSMICA

Dušan Milič iz Zagradca št. 2 je odprl osmico, kjer toči domače vino in reže domač pršut.

ŠE ENO POGLAVJE IZ ČASOV JUNAŠKEGA PARTIZANSKEGA BOJA

Pričevanja o ljudeh in dogodkih na katere ne smemo nikdar pozabiti

V Osojanah v Reziji bodo odkrili spomenik 36 padlim partizanom raznih narodnosti - Spomini na nečloveški pokol partizanske edinice pod Kaninom

V soboto, 16. septembra, ob 10. uri, bodo na pokopališču v Osojanah v Reziji odkrili spomenik šestintridesetim borcem za svobodo različnih narodnosti, ki so padli v Reziji, in Rezijanom, padlim v osvobodilni borbi daleč od svojih krajev.

S tem se uresničuje šesta pobuda, ki sta se jo v teh krajih ob meji, kjer je padlo za iste ideale toliko italijanskih in slovenskih partizanov ter borcev drugih narodnosti, lotila složno furlanska VZPI-ANPI in Združenje zveze borcev SR Slovenije.

O odporniškem gibanju v Reziji, tem skrajnem severovzhodnem predelu države, bi bilo treba še veliko povedati; ob priložnosti odkritja spomenika nameravamo obuditi spomin na junaško akcijo desetih borcev, ki so prišli iz Karnahte čez Mužce in Učejo v Rezijo, da bi tu ustvarili bazo, od koder bi lahko napadli most pri Dunji ter s tem prerezali komunikacije med Furlanijo in Nemčijo.

Šlo je za težavno, a ne neizvedljivo nalogo, če upoštevamo, da je skupini načeloval Peter Mercandel «Mark», slovenski delavec iz Milj, star antifašist, sposoben organizator in danes med narodnimi heroji SFRJ, in da so skupino sestavljali preizkušeni in prekaljeni borci brigade Garibaldi in slovenskega odreda.

Med partizani je bila tudi neka ženska: Felicita Mizza, «Cicci», poročena s Tržačanom Stanislavom Pierijem «Stankom». Oba sta pripadala 1. bataljonu Garibaldi

V skupini so bili nadalje domačin, dober poznavalec terena in eden izmed prizivelih Arturo Siega; tovariš iz Emilije Mario Conti, ki so ga po kapitulaciji Italije prisilili, da se je vključil v fašistično vojsko, iz katere pa je takoj dezertiral; Arrigo Forniti «Mosca» iz okolice Vicenze, ki je tudi preživel in ki je posredoval spomine na tiste junaške in tragične dogodke.

Navajanje imen vseh teh ljudi bi se lahko zdelo odveč, vendar ni tako, če omenimo še Berlinčana Jonnyja, borca prvega bataljona Friuli, ter drugih, kot so bili Ukrajinec Jurka ter Belorusa Karl in Nikolaj. Bila je skratka mednarodna četa.

Proti tem borcem se je zagnala 24. posebna esesovska brigada Karst-Jäger (Kraški lovci), ki jo je vodil podpolkovnik Wagner. Bil je to oddelek, v katerem so sodelovali italijanski fašistični kolaboracionisti in je bil znan ne po svojih vojaških veščinah, pač pa po krutosti, s katero se je znašal nad civilnim prebivalstvom goratih predelov. Znano je, da so se njegovi pripadniki večkrat preoblekli v partizane, z rdečimi ali zelenimi robci okrog vratu — odvisno pač od predela, v katerem so operirali — in sejali teror. Partizanska četa se je morala torej spoprijeti z dobro oboroženimi morilci, ki so jih izvežbali v posebnem taborišču pri Beljaku. Šlo je za neenak spopad, posebno, če pri tem upoštevamo, da se je po vsej Reziji podilo veliko nemških vohunov, ki so zbirali vesti in podatke o partizanskih premikih.

Po nekem spopadu s sovražnikovo edinico so se 19. aprila 1944 partizani pomaknili pod Kanin, da bi se nekoliko odpočili. Toda sovražnik jih je odkril, obkolil in ob zavetju noči ter megle napadel. Spopad je bil kratek in v nekaj minutah so po silovitem streljanju obkolili in zajeli vse borce, razen Marka in Artura, ki sta se prebila iz obroča. Nemec Jonny je prisluhnil temu, kar so govorili esesovci in nato prevedel v svoji slabi furlanščini «Duc in mone . . .» (vse pokončati). In dejansko se je nacistični oddelek hladnokrvno razmestil, da bi pokončal ujetnike, ki so bili ranjeni in katerim so odklonili celo vodo. Arrigo Forniti se takole spominja tistih trenutkov: «Toča svinčenk se je usula na nas in ni odjenjala, dokler ni zadnji od nas ležal negibno na tleh. Vedenje ruskih borcev je bilo zelo junaško in izkričali so ves svoj bes; tudi Stankovo vedenje je bilo občudujoče, čeprav smrtno zadet je pljunil v obraz nacistu, ki je streljal v trebuh Felicite Mizze «Cicci». Jaz sem bil ranjen po vsem telesu in sem negibno čakal med trupli, da mi izstrelijo milostni strel. Vendar je nacist zgrešil in tako sem ostal živ».

Forniti «Mosca» se je torej na čudežen način izvlekel izpod trupel. V videmski bolnišnici mu je prof. Gino Pieri, partizan «Quidam» potegnil iz telesa «za skledo svinčenk in drobcev». Max in Terzo sta ga nekaj dni kasneje rešila in vrnil se je v edinico.

Njegovo dragoceno pričevanje je kasneje obogatilo še pričevanje nekega njegovega kolege, ki ga je po naključju srečal leta 1955. Ta je bil republikinski kolaboracionist ravno v tistem oddelku, ki je pokončal ujetnike. Povedal je, kaj se je dogajalo v Reziji tistega 21. aprila 1944 v vrstah tistih, «ki niso imeli navade puščati za sabo živih prič».

Zgodba se tu ne zaključuje. Med 26 imeni, ki so vklesana v marmor spomenika v Osojanah so še neki neznani slovenski borec: Jerončič, ki je bil ustreljen 18.1.1945, nato Čedermac, Černuta, Komac, Benko in nato imena, kot so Buttolo, Clemente, Coss, Di Lenardo, Lettig, Madotto, Naidon itd. — to so primki iz Rezije, priimki žensk in moških, civilnih ljudi, partizanov, celo vojakov, ki so padli v Cefalonii, v Vidmu, Langensteinu, Flossenburgu, v Colu pri Gorici, v Frankfurtu.

Spomin teh padlih, o katerih bodo številni mladi ljudje danes čitali prvič, smo mi, njihovi bojni tovariši, dolžni počastiti s spoštovanjem. Tudi v Reziji, med razvalinami, ki jih je pustil nedavni potres, je treba uresničiti upanja; ne smemo pozabiti, da je republika nastajala tudi tam, pred letom 1946, s krikom po svobodi, a tudi s krikom po pravičnosti.

Luigi Raimondi Cominesi

Kino

Miramarski park — «Luči in zvoki», ob 20.30 «Il sogno imperiale di Miramare (v italijanščini); ob 21.45 «Der Kaisertraum von Miramar» (v nemščini). Prevoz z motornim čolnom s pomola Audace ob 20.00 in ob 20.50 ter iz Miramara ob 21.45 in ob 23.05.

Ritz 16.00 «Vittorie perdute». B. Lancaster.

Eden 17.00 «Alice nel paese delle pornomeraviglie». Kristie De Bell. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Fenice 16.00 «Coma profondo».

Mignon 16.30 «Torino nera». Bud Spencer.

Nazionale 17.00 — 22.00 «La febbre del sabato sera». J. Travolta. Prepovedan mladini pod 14. letom.

Grattacielo 17.00 — 22.15 «I giorni dell'orca — Una grande avventura nei Mari del Sud». Režija Folco Quilici.

Excelsior 16.30 «La maledizione di Damien». W. Holden.

Cristallo 16.00 «Guerre stellari».

Filodrammatico 16.00 — 22.00 «Mustang». Prepovedan mladini pod 18. letom.

Moderno 16.30 «James Bond in Agente 007 - Missione Goldfinger».

Aurora 16.30 «American graffity». R. Dreifuss. Barvni film.

Capitol 16.00 «Scandalo al sole».

Vittorio Veneto 16.00 «Il prefetto di ferro». G. Gemma, C. Cardinale.

Ideale 16.30 «Olio sposo mattacchione». Olliver Hardy, Jean Parker.

Ariston 21.00 «Missouri». J. Nicholson, M. Brando. Režija A. Penn.

Volta 17.00 «E continuavano a chiamarlo Trinità». T. Hill in B. Spencer.

Razstave

V moderni umetnostni dvorani galerije Rossoni je odprta razstava tržaških slikarjev Lida Dambrosija, Sergia Micalesca in Romea Stocchija Thomeisa. Razstava bo odprta vsak dan od 10. do 13. ure, ob delavnikih pa tudi od 17. do 20. ure, in sicer do 10. septembra.

Šolske vesti

Naknadno vpisovanje gojencev v šolo Glasbene matice za leto 1978-79 bo od 4. do vključno 8. septembra na sedežu šole v Ul. R. Manna 29 - tel. 418605 od 9. do 12. ure in od 18. do 19.30.

Vpisovanje gojencev v podružnico Glasbene matice v Nabrežini bo v ponedeljek, 4. septembra.

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV
TRST

XIII. študijski dnevi

DRAGA 78

Danes ob 17. uri otvoritev. Sledi prvo predavanje: prof. F. Bučar — Ideologija in demokracija.

Jutri ob 9. uri sv. maša. Ob 10. uri dr. A. Ilc — Od poskusa totalnega uničenja do zarje novega krščanstva. Ob 16. uri okrogla miza: Ob dramatični 30-letnici - Kominform in slovenstvo, sodelujejo prof. J. Pirjevec, S. Spetič, prof. M. Šah, dr. Z. Harej. Sledi diskusija.

Razna obvestila

Fotografije dečkov v počitniški koloniji v Dragi, ki jih je posnel Mario Magajna na Pesku, interesenti lahko naročijo v župnišču v Bazovici, telefon 226-117.

I. PARTIZANSKI PRAZNIK V ŠTIVANU

2. in 3. septembra 1978

SPORED:

DANES, 2. septembra:

ob 17.00 — odprtje kioskov
ob 19.00 — koncert ansambla VISCONTI
ob 20.30 — ples z ansamblom VISCONTI

JUTRI, 3. septembra:

ob 16.00 — odprtje kioskov
ob 19.00 — nastop ženskega pevskega zbora DEVIN
ob 19.30 — nastop pevskega zbora FANTJE IZPOD GRMADE
ob 20.30 — ples z orkestrom Mokambo ali Casadei

V primeru slabega vremena se bo praznik nadaljeval **še v ponedeljek, 4. septembra,** od 17. do 1. ure.

SEKCIJA SSk V DOLINSKI OBČINI
prireja
NA IGRIŠČU PRI SREDNJI ŠOLI V DOLINI

NAŠ PRAZNIK

OB STOLETNICI NARODNEGA TABORA V DOLINI

z naslednjim sporedom:

DANES, 2. septembra:

ob 15.00 odprtje kioskov
ob 19.30 nastop pevskega zbora F. PREŠEREN iz Boljunca
od 20.00 dalje igra ansambel POMLAD

JUTRI, 3. septembra:

ob 14.00 odprtje kioskov
ob 17.00 kulturni program (koncert godbe na pihala Breg, nastop mešanega pevskega zbora iz Mačkolj, pozdrav deželnega svetovalca dr. Štoke).
od 20.00 dalje prosta zabava ob zvokih ansambla POMLAD

PONEDELJEK, 4. septembra:

ob 16.00 odprtje kioskov
od 19.30 dalje za zabavo in veselo razpoloženje igra amaterska godba na pihala iz Boljunca

Delujejo kioski z jedmi na žaru in pristnim domačim vinom!

Izleti

Društvo slovenskih upokojencev v Trstu priredi enodnevni izlet v Vrhniko - Bistro - Predjamski grad dne 14. septembra. Vpisovanje se začne dne 6. septembra, od 10. do 12. ure v Ul. Cicerone 8/B.

Društvo slovenskih lovcev «Doberdob» priredi 10. septembra letos izlet v okolico Cerniškega jezera. Obiskali bodo nekaj tamkajšnjih lovskih družin in lovskih koč. V sporedu je predviden tudi ogled muzeja v gradu Bistra. Izleta se lahko udeležijo člani društva in prijatelji z družinami. Točen spored izleta bo objavljen v Primorskem dnevniku.

Mali oglasi

CARLI VIRGILIO sporoča vsem prijateljem in znancem, da je odprl novo prodajalno vseh vrst starih in novih avtomobilov. Na zalogi 500 68, 72, 850 68, A 112 72, NSU 1200 72, mercedes 200 D 70, 124 coupè 1600 74, AR 1300 75, 1500 C 66, taunus 1300 73, 128 71, 124 68 in še druge na izbiro. Obiščite nov salon v Ulici Brigata Casale št. 7, tel. 826084.

GOSTILNA «Pri Studencu» obvešča svoje cenjene goste, da je ponovno odprta in da ima ob petkih tedenski počitek.

PRODAJAM moto guzzi 254 kubatura, štirje takti, štirje cilindri, avtomatski prižig. Tel. 723664.

PRODAM 10 metrov ploščic (piastrelle). Tel. 823287, v uradnih urah 741670.

URADNICO s prakso pri zavarovalnem uradu ali tudi ne išče Švab — Ul. Genova 14. Predstavite se osebno od 12. do 13. ure.

PRODAM PRINZ 4L - 67 v dobrem stanju, motor v redu in nova baterija, za pogodljivih 500.000 lir, v Bazovici. Tel. 226436.

PRODAM ford transit furgon, zelo primeren za letovanje, v odličnem stanju, motor in gume nove za 2.900.000 lir. Tel. 208455.

17. MEDNARODNO PEVSKO TEKMOVANJE V GORICI

Po polifonskem petju je danes in jutri na vrsti folklorna pesem

Danes zaključek 9. mednarodnega simpozija o zborovskem petju - Ob 10. uri prijateljsko srečanje na Kornu, ob 12. pa sprejem na goriškem županstvu

Številno občinstvo je tudi včeraj, drugi dan tekmovanja pevskih zborov «Cesare Augusto Seghizzi», z zanimanjem sledilo sporedu na odru velike dvorane goriškega telovadnega združenja. V popoldanskem koncertu, ob 16. uri, je v polifonskem petju nastopilo sedem zborov, in sicer trije v mešani in štirje v moški zasedbi. Najprej so se predstavili pevci jugoslovanskega zbora Pro musica iz Subotice, za njimi pa pevci zbora Città di Parma in Romuli. V skupini moških pevskih zborov so nastopili «Mechelse Liedertafel» iz Belgije, «Thalianer chor» iz Ebernhahna, zbor moravskih učiteljev ter študentski zbor iz Stockholma.

Po večernem koncertu (začel se je ob 20.30) je bil prvi na vrsti mešani zbor Battista Candotti iz Codroipa, za njim pa je nastopil mešani zbor Obala iz Kopra, ki ga vodi Mirko Slosar. V skupini ženskih zborov sta nastopila Coro delle nove iz Pescare in Città di Parma. Kot zadnja v kategoriji polifonskega petja sta sinoči nastopila še zbor Coradini iz Arezza ter akademski pevski zbor iz Talina v moški zasedbi. Žirija je zaključila delo šele pozno zvečer, zato bomo imena najbolje uvrščenih zborov lahko objavili šele jutri. Priznanja pa bodo podelili drevi, ob 20.30.

Danes se začenja drugi del tekmovanja, v katerem se bodo pevci iz enajstih dežel pomerili v folklornem petju. Na koncertu ob 16. uri bodo nastopili zbori Miorita, Pro musica in Coro delle nove iz Pescare, v mešani zasedbi. Subotiški pevci bodo zapeli dve pesmi Stevana Mokranjca, Narodno pripovedko Vojislava Ilića in Jesenske noči Josipa Slavenskega. V skupini moških zborov je napovedan nastop akademskega moškega zbora iz Talina in zbora Thalianer chor iz Eberhahna. V skupini ženskih zborov bosta nastopila Ifjuszagi Muveszegyuttes iz Budimpešte in zbor Morfova in Prokopova iz Sofije. Danes dopoldne bosta v Gorici, v okviru 17. mednarodnega tekmovanja tudi dve manjši prireditvi. Ob 10. uri bo v športni hali v dolini Korna prijateljsko srečanje vseh nastopajočih, ob 12. uri pa bo na goriškem županstvu sprejem za umetniško vodstvo revije, za člane ocenjevalnih komisij in predstavnike zborov. V tej zvezi naj omenimo, da je župan De Simone že včeraj ločeno sprejel funkcionarja sovjetskega ministrstva za kulturo, Arkadija Gavrilenka, ki je prispel v naše mesto skupaj s pevci akademskega pevskega zbora iz Talina.

Jutri, zadnji dan letošnjega tekmovanja, sta na sporedu dva koncerta, in sicer ob 9.30 ter ob 16.30, zvečer ob 20.30 pa bo slovesnost ob nagrajevanju najboljših zborov v kategoriji folklornega petja.

Po predvidevanju pa se bo že danes sklenil 9. mednarodni simpozij o zborovskem petju, znanstveno zasedanje, ki je potekalo vzporedno z nastopi ansamblov. V jutranjih urah se bodo predstavniki štirinajstih dežel udeležili srečanja na Kornu ter sprejema na goriškem županstvu. Popoldne pa čaka glasbene strokovnjake še zaključni del, ki obsega branje poročil Dunajčana Walterja Passa, Nemca Wilfrida Kirscha in Fosca Contija, dirigenta zbora Corradini iz Arezza.

Toča v Tržiču in na doberdobskem Krasu

Spet je nekaj narobe z vremenskimi napovedmi za daljši rok. Obljubili so lep in vroč september, pojavil pa se je s točo, ohladitvami in neurji. Včeraj je močna nevihta zajela tržiško področje, od Štarancana, okolice Tržiča, do Ronk in Foljana ter Doberdoba. Iz temnih grozečih oblakov, ki so se začeli zbirati že v prvih opoldanskih urah, se je nekaj po pol dveh usula gosta toča, pomešana z dežjem, zraven pa je pihal še močan veter. Neurje je trajalo približno pol ure, v tem času pa je povzročilo znatno škodo na kmetijskih pridelkih, zlasti pa še na grozdju, ki je že začelo zoreti. Ledena zrna, ki so bila v nekaterih krajih debela kakor lešniki, so ponekod zamašila odtoke kanalizacijskega omrežja, tako da je voda preplavila ulice.

O takih nevšečnostih poročajo iz Tržiča, Ronk pa tudi od drugod. V Doberdobu so ledena zrna popolnoma prekrila tla. Izgledalo je, kakor da smo sredi zime in da je kras pobelil sneg.

Razdeljevanje kave in sladkorja proste cone

Goriška trgovinska zbornica sporoča, da bodo od 1. septembra dalje pričeli deliti letošnji 4. obrok sladkorja in kave proste cone. Vsaka oseba bo imela pravico do 0,700 kg kave (v goriški in sovodenjski občini jo lahko dvignejo s tem, da izročijo kupon št. 31, v ostalih občinah pokrajine pa s kuponom št. 34) in do 3 kg sladkorja (v Gorici in Sovodnjah kupon št. 32, drugod št. 35) Razdeljevanje sladkorja in kave proste cone se bo zaključilo 31. oktobra letos.

S prispevkom 100 milijonov lir na račun obresti, ki ga je dal na razpolago zavod INA, bodo v teh dneh začeli urejevati občinsko športno igrišče v Ul. Boito v Tržiču.

Z nalogo iz italijanščine pričetek popravnih izpitov

Včeraj so se na slovenskih srednjih šolah pričeli popravni izpiti. Prvi dan je bila na vrsti pismena naloga iz italijanščine. Na liceju «P. Trubar» je nalogo pisal en sam dijak, naslov pa se je glasil «L'autore italiano, poeta o prosatore, più vicino al tuo spirito: indica i motivi della tua predilezione».

Na učiteljišču so nalogo iz italijanščine pisali dijaki vseh razredov. Dijaki prvega razreda so pisali o razvoju človeške civilizacije; v drugem so morali podati lik simpatične osebe, v tretjem pa so morali pisati o pomenu branja knjig. Dijakinje tečaja za otroške vzgojiteljice so pisale nalogi o poklicih, ki izginjajo in o «upanju v človeškem življenju». Na trgovskem zavodu «Ivan Cankar» so včeraj zaradi številnih predmetov pisali kar tri naloge: italijansko, slovensko in nemško.

Poleg učenja tudi rekreacija

Poleg skrbi za čimboljši uspeh pri učenju, nudi Dijaški dom svojim gojencem tudi obilo možnosti za šport in rekreacijo ter za udejstvovanje na kulturnem področju. Na sliki: mladi recitatorji in pevci med nastopom na priložnostni domski prireditvi.

Razna obvestila

Šola Glasbene matice v Gorici obvešča, da bo vpisovanje v šolo od 4. do 9. septembra, vsak dan med 10. in 12. uro, na sedežu v Ul. Malta 2, tel. 24-95.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU

Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna Sant'Antonio, Ul. Romana, tel. 40-497.

PD «OTON ŽUPANČIČ»
ŠTANDREŽ

vabi danes, 2., in jutri, 3. septembra, na tradicionalni

JESENSKI PRAZNIK

na prostem pred domom
Andrej Budal

Spored:
Danes ob 20. uri tekmovanje v briškoli, predvajanje dokumentarnih filmov in ples.
Jutri ob 18. uri kotalkarska revija, predvajanje dokumentarnih filmov in ples.
V primeru slabega vremena bo prireditev v domu Andrej Budal.

PRED IZVOLITVIJO ODBORA V TRŽIČU

DANES BO MAIANI POROČAL O POGOVORIH S STRANKAMI

Vse stranke nasprotujejo komisarski upravi - Župan Gradeža poslanec Marocco

Protiosimska in protijugoslovanska gonja, ki jo v Trstu vodi Lista za Trst s svojimi reakcionarnimi zavezniki, sili demokratične sile na Goriškem, da čimprej izvolijo občinske odbore ter s tem ustvarijo pogoje za nadaljevanje tiste politike, ki teži k zadovoljevanju avtentičnih interesov našega prebivalstva, kot so mir, napredek in sodelovanje. Danes zvečer se v Tržiču sestane občinski svet, na katerem bo župan Maiani, ki je sprejel mandat s pridržkom, poročal o izidu bilateralnih pogovorov s strankami za sestavo programa, okoli katerega bi se ustvarila večina. Pomembno je, da so vse stranke ustavnega loka zavrnile možnost ponovnega zatekanja h komisarski upravi. Maiani je doslej ugotovil, da program, ki ga sestavlja, brez pridržkov podpirajo komunisti, socialisti in socialdemokratska svetovalca. Krščanski demokrati in republikanec se z nekaterimi njegovimi točkami strinjajo, z drugimi pa ne. Kakor se sedaj stvari razvijajo, je mogoče napovedati, da bo Maiani danes opustil pridržke ter predlagal, potem ko bo predstavil program in opisal potek pogovorov, izvolitev odbora. Po vsem, kar je bilo doslej mogoče ugotoviti, bo odbor sestavljen iz predstavnikov KPI, PSI in PSDI. Včeraj so komunisti imeli sestanek vodstvenih organov, na katerem so podprli takšno usmeritev. Kaj bodo storili krščanski demokrati: ali bodo glasovali proti, ali pa se bodo vzdržali, podobno kot so se pri izvolitvi predsednika pokrajine vzdržali komunisti in socialisti ter tako omogočili njegovo izvolitev?

V nekaj dneh bi moral tudi predsednik pokrajine Pagura posredovati izsledke svojih pogajanj. Medtem so v četrtek zvečer v Gradežu izvolili za župana poslanca Dina Marocca (KD). V odboru so še svetovalci PSDI in PRI. Komunisti in socialisti so glasovali proti.

NOVA GORICA PROSLAVLJA 35-LETNICO ODLOKA AVNOJ O PRIKLJUČITVI PRIMORSKE

Včeraj so položili temeljni kamen za mejni prehod Štandrež-Vrtojba

S številnimi delovnimi uspehi, prireditvami ter začetki del na pomembnih objektih bodo v mesecu septembru v občini Nova Gorica proslavili 35-letnico goriške fronte, 35-letnico odloka AVNOJ o priključitvi Primorske k Jugoslaviji ter 30-letnico graditve mesta Nova Gorica. Med najpomembnejše dogodke v okviru obmejnega sodelovanja sodi postavitev temeljnega kamna za gradnjo mednarodnega mejnega prehoda Vrtojba. Svečano dejanje, ki so mu poleg najvišjih predstavnikov oblasti in družbenopolitičnih organizacij Nove Gorice prisostvovali tudi predstavniki Gorice, predstavlja uresničevanje politike intenzivnega sodelovanja, ki je dobila v osimskem sporazumu svojo potrditev in spodbudo za nove uspehe. O poteku svečanosti ob položitvi temeljnega kamna, ki je bila včeraj popoldne, poročamo na prvi strani. V prvih popoldanskih urah pa so v Novi Gorici položili temeljni kamen tudi za gradnjo nove stavbe uprave javne varnosti. V naslednjih dneh so predvidene proslave delovnih uspehov, kulturne in športne prireditve. Že danes ob 17. uri po našem času bodo odprli asfaltirano cesto Bate - Banjšice, jutri pa se bodo v Desklah srečali mladi iz krajevnih skupnosti. V petek, 8. septembra bo v dvorani Primorskega dramskega gledališča v Solkanu svečana predstava «Striček Vanja». Slavnostna seja občinske skupščine bo v soboto, 9. septembra. V nedeljo, 10. septembra bo več zanimivih prireditev. Zjutraj bo v Dornberku praznik grozdja in vina, v Renčah bo srečanje aktivistov bivšega okraja Miren in Gorica, popoldne pa bo v Dornberku revija pevskih zborov Primorske.

Osrednja proslava, na kateri se bodo spomnili obletnic, zaradi katerih Nova Gorica praznuje, bo 17. septembra v Komnu na Krasu. V naslednjih dneh, 21., 22. in 23. septembra bodo izročili namenu obnovljeno prvomajsko cesto v Novi Gorici, avtomatsko telefonsko centralo v Šempetru ter obnovljeno šolo v Kojskem. 29. septembra bodo postavili temeljni kamen za nove tiskarne «Soča» v Šempetru, 30. septembra bodo v Renčah otvorili nove proizvodne prostore organizacije združenega dela «Šampijonka», 1. oktobra pa bodo v Ozeljanu priredili srečanje borcev prvega primorskega partizanskega bataljona «Simon Gregorčič» ter ob proglasitvi krajevnega praznika razvili prapor krajevne organizacije Zveze borcev Ozeljan.

Kino

Gorica

CORSO 17.30 — 22.00 «Good bye, amore mio». M. Mason in R. Dreyfuss. Barvni film.

MODERNISSIMO 16.30 — 22.00 «Sapore di donna». A. Gardner, J. McShane. Barvni film.

VITTORIA 17.00 — 22.00 «Le notti porno nel mondo, n. 2». Ajita Wilson. Barvni film. Prepovedan mladini pod 18. letom.

VERDI 17.30 — 22.00 «Ciao maschio». G. Depardieu in G. Fitzgerald. Barvni film. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

PRINCIPE 18.00 — 22.00 «Tenente Colombo: il riscatto per un uomo morto».

EXCELSIOR 18.00 — 22.00 «Sella d'argento».

Nova Gorica in okolica

SOČA «V klancu Nevade». Ameriški film ob 18. in 20. uri.

SVOBODA «King Kong». Ameriški film ob 18. in 20. uri.

DESKLE «Trije mušketirji - kraljičina ogrlica». Francoski film ob 19.30.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Pontoni e Bassi, Raštel 52, tel. 83-349.

Izleti

Slovensko planinsko društvo v Gorici priredi v nedeljo, 24. septembra, avtobusni družinski izlet na otok Krk. Prijave in informacije na sedežu društva, najkasneje do 18. septembra.

Slovensko planinsko društvo vabi člane in prijatelje, da se ob dnevu planincev, 10. septembra, v čimvečjem številu udeležijo pohoda na Čaven, ob priložnosti slovesnosti ob odprtju prenovljene planinske postojanke. Slovesnost bo ob 10. uri (po sončni uri).

Društvo slovenskih upokojencev v Gorici priredi enodnevni izlet v Vrhniko - Bistro - Predjamski grad dne 14. septembra. Vpisovanje se začne dne 6. septembra, od 9. do 11. ure v Ul. Malta 2. Obenem je vpisovanje v naše društvo.

TUDI TAKO JE MOGOČE PREŽIVETI POČITNICE

Otroci iz Dola v poletnih mesecih ponujajo turistom šopke ciklam

Cena 300 lir - Prodajo po 30 in več šopkov na dan
Zjutraj cvetje nabirajo, popoldne pa prodajajo

Na cesti v Dolu skoraj vsak popoldan otroci prodajajo ciklame, fantje in dekleta, pri Mikolih in pri Bonetih včasih tudi v Jamljah. Med tednom jih je manj, skoraj zagotovo pa vsako nedeljo, če je le vreme naklonjeno. Zapletli smo se v pogovor, da bi izvedeli, kako grejo posli. Skupina štirih otrok pri Mikolih je bila hitro pripravljena na pogovor, pa tudi za slikanje, vendar slednjega «obreda» nismo opravili, ker so tik pred nami prodali avtomobilistu še zadnji šopek. Več sreče smo imeli s «konkurenco», se pravi s skupino mladih pri Bonetih, kjer so imeli še polno kozico šopkov.

V skupini otrok pri Mikolih sta bila najbolj zgovorna Igor Krulc in Boris Frandolič. Dekleti sta stali ob strani in v pogovor skorajada nista posegli.

«Kje ste nabrali ciklame, po koliko jih prodajate . . .?» smo jih vprašali.

«Na kalu, v bližini Doberdoba jih je največ. Ponavadi jih nabiramo mi, fantje, dekleta pa jih prodajajo. Včasih pa smo tudi vsi skupaj.»

Med tednom, ko je manj povpraševanja, prodajo po 20 do 30 šopkov, ob nedeljah tudi več. Cena 300 lir. Odjemalci so ponavadi Tržačani in Goričani. Šopek kupijo včasih tudi nemški turisti, ki se za razliko od ostalih vedno pogajajo za ceno.

Za prislužen denar si kupijo obleke, šolske potrebščine. «Kaj pa žvečilni gumi ali bonbone?»

«Ne, tega ne, jaz porabim denar za popravilo zob.» se je odrezal Igor.

«Poklic» rožarja in rožarice opravljajo otroci iz Dola dva poletna meseca, dokler cvetejo ciklame, v avgustu in septembru, od 14. do 20. ure. Stojijo ob cestnem robu ter ob prihodu vsakega avtomobila pomolijo roko s šopkom. To je tisti značilni pozdrav, ki spremlja turista v tem kraju in jih navaja h nakupu, da bi nekomu posredovali voščilo.

Pri Bonetih smo srečali drugo skupino rožarjev. Darij Ferfolja, Bruno Batistela in Štefan Kosič, vsi iz Doberdoba, so imeli še polno skledo šopkov, ki so se namakali v vodi. Prodajali so jih 50 lir dražje. Tudi njihov dnevni promet je znašal okoli 30 šopkov. Kosič si je za pas zataknil nož. «Veste, na našem Krasu se je pojavila puma in je dobro, da imamo kaj v roki, če se srečamo z njo,» se je odrezal.

Rožarski kolektiv iz Doberdoba prodaja šopek ciklam turistu pri Bonetih

«Na srečo ni bilo tedaj nikogar pred hišo, sicer bi ga avto zmečkal,» nam je povedala Elizabeta Marušič, ki je bila v trenutku nesreče v hiši. «Zaslišala sem močan ropot, ko pa sem pritekla ven, sem zagledala na hišnem pragu avto, ki je bil obrnjen na streho.» Iz zveriženih pločevin so reševalci potegnili ranjenega šoferja in njegovi dve hčerki, 15-letno Kristino in 9- letno Michelo. Prva dva sta utrpela zlom več reber ter seveda rane in udarce po vsem telesu, zaradi česar se bosta morala zdraviti 60 oz. 40 dni. Mala Michela pa bo okrevala v osmih dneh, zaradi lažjega pretresa možganov, ran po čelu, rokah in prsih.

V drugem slikovitem trčenju se je težje ponesrečil 62-letni Basilio Zamet, ki stanuje v Ul. Brigata Trapani 10. Nesreča se je pripetila v popoldanskih urah v Ul. Orzoni v Gorici. Zameta so v splošni bolnišnici sprejeli s prognozo okrevanja v 50 dneh zaradi zloma levega boka, poškodbe stegnenice in ran po obrazu.

Štiri osebe ranjene pri dveh nesrečah

Včeraj popoldne sta se na goriških cestah pripetili dve težji nesreči, pri katerih so bile ranjene štiri osebe. Nekaj pred 15. uro je na ravni cesti med mirenskim mejnim prehodom in Rupo zavozil s ceste citroen C , ki ga je upravljal 40-letni Giovanni Lulli iz Ul. terza armata 84. Vozil je z veliko hitrostjo, saj je vozilo dobesedno zletelo čez jarek na desni strani ceste in po kakih 20 metrih «pristalo» na dvorišču hiše, v kateri stanuje naš raznašalec Robert Marušič.

Poskus nasilja v Trzicu

Policijski komisariat v Tržiču vodi preiskavo, da bi odkril nasilneža, ki je v četrtek zvečer, okrog 21 ure, napadel v Ul. Parini v Tržiču 19-letno C. T., prav tako iz Tržiča. Dekle je na omenjeni ulici napadel neznani moški ter jo pod grožnjo orožja skušal prisiliti k spolnemu občevanju. Ko sta po ulici pripeljala dva avtomobila, je dekletu uspelo zbežati ter zadevo prijaviti komisariatu.

Zbežal je od doma

V noči med torkom in sredo je izginil od doma 15-letni vajenec Fabio Cugini, ki stanuje v Ul. Trieste 172/8 v Tržiču. Starši so izginotje prijavili policijskim oblastem, obenem pa začeli tudi sami poizvedovalno akcijo, da bi mladega svojeglavca odkrili, morda pri sorodnikih ali prijateljih. Fant namreč ima že določene izkušnje pri pobegih, saj je pred dobrim letom dni prav tako izginil, našli pa ga čez kak šen dan pri stari materi v Rimu.

V TEH DNEH V SOSEDNJI REPUBLIKI

Po raznih krajih Slovenije veliko turističnih prireditev

Posebno živahno bo jutri v Ribnici, kjer bo tretji ribniški sejem suhe robe - Slovenska gostišča imajo na razpolago še dovolj prostih mest in ležišč, ponekod tudi po znižani ceni

Turistična sezona se že izteka, z letošnjim poletjem pa nikakor ne moremo biti zadovoljni, predvsem ne morejo biti zadovoljni tisti turisti, ki so se odpravili v obmorska letovišča, kjer naj bi uživali v soncu in razposajenem okolju. Kljub muhastemu poletju pa je bil letošnji dotok turistov v Jugoslavijo izredno številen, saj je Jugoslavija znana po čistem morju, pa tudi po naravnih lepotah, ki obogatijo dopust slehernega človeka, ki se odloči, da obišče to balkansko državo. Statistike in številke o porastu turizma v Jugoslaviji prepustimo drugim in si raje oglejmo, kako je z razpoložljivostjo ležišč v Sloveniji in kaj nam nudi turistična zveza Slovenije zanimivega in vrednega ogleda ali obiska v prvem tednu septembra.

Vsi hoteli v Sloveniji, od Kranjske gore pa do Štajerske in Prekmurja, bodo imeli s prihodnjim tednom na razpolago dovolj ležišč in kapacitete, da sprejmejo domače in tuje goste. Vsi hoteli v Kranjski gori so z včerajšnjim dnem znižali tudi cene in to za 10 do 25 od sto.

Prav tako je dovolj prostora tudi v avto-campih in v zasebnih turističnih sobah. Kaj pa je na prireditvenem področju novega? O tem bomo podrobneje spregovorili, saj turistične atrakcije, ki so v naši neposredni bližini, bodo brez skrbi zanimale tudi našega človeka.

Na Bledu bo danes in jutri pri vhodu v sotesko Vintgar drugi mednarodni lokostrelski turnir. Jutri pa bo, vedno na Bledu, ob 9. uri veliki golf-turnir.

Na sežanskem območju bo 9. in 10. t.m. v Dutovljah tradicionalni praznik terana in pršuta, v Postojni pa bo jutri ob 10. uri na ploščadi pred Jamsko restavracijo koncert godbe na pihala iz Postojne, ob 14. uri pa bo na stadionu nastop mladih kotalkarjev slovenskega športnega društva Polet z Opčin pri Trstu. V Ribnici bo jutri tretji ribniški sejem suhe robe, lončarstva in drugih domačih izdelkov. Ob 9. uri bo parada voz s krošnjami in narodnimi nošami, ob 10. uri bodo odprli gobarsko razstavo, nato razstavo vezenin, ob 11. uri pa bo modna revija tovarne Pletenin iz Ljubljane. Praznik bo zaključilo ljudsko rajanje, ki bo na grajskem vrtu. Po vsej Ribnici bo 40 stojnic, kjer bodo prodajali suhorobarske izdelke po znižani ceni. V Celju se bo jutri pri Šmartinskem jezeru pričela velika zabavno plesna prireditev «Žabarija», v ponedeljek, 4, t.m. pa bo ob 20. uri v pokrajinskem muzeju koncert okteta Gallus.

Kaj pa je novega na razstavnem področju? V Ptuju so v Pokrajinskem muzeju v prenovljeni grajski žitnici nedavno odprli etnografsko zbirko pustnih mask. V prizemlju grajskih kašč je urejen edinstven vinarski muzej na Balkanu, v zgornjih etažah pa je odprta stalna razstava lončarstva, tkalstva, pletarstva in ostalega rokodelstva naših prednikov.

V Moderni galeriji v Ljubljani, ki bo do 14. t.m. zaprta, pripravljajo razstavo Ivana Generalića. V Mali galeriji pa razstavlja koprski slikar Živko Marušič. V avli Ljubljanske banke so 31. avgusta odprli razstavo fotografij Miška Kranjca ml. V bežigrajski galeriji je odprta razstava Borisa Kodeta «Dolenjske zidanice».

Obiska vredni so tudi muzeji radovljiške občine, tako muzej talcev v Begunjah, Kovaški muzej v Kropi, čebelarski muzej, Linhartova soba, in Šivčeva hiša v Radovljici.

V galeriji na škofjeloškem gradu razstavlja grafike akademski slikar Branko Suhy.

Kot vidimo je prireditev v Sloveniji na pretek in so takega značaja, da bodo zadovoljile vse okuse.

150-letnica rojstva Leva Tolstoja

V septembru bo ves svet obhajal spomin na enega največjih mojstrov peresa in človeka, ki je znal tako globoko posegati v človeško dušo in v rusko zgodovino kot malokateri pisatelj v svetu. Ob 150-letnici rojstva se bomo spominjali ustvarjalca «Vojne in miru», «Ane Karenine», «Vstajenja» in tolikerih drugih nepozabnih del. Ob tej priložnosti tečejo v Sovjetski zvezi priprave, ki so zvečine že uresničene, in so tako obsežne, kot že več desetletij niso bile ob nobenem književnem jubileju. Modrec iz Jasne poljane to tudi zasluži.

Tudi sovjetska gledališča si prizadevajo v polni meri oživiti spomin na velikega pisatelja. Seveda je bil Tolstoj v prvi vrsti pripovednik in v manjši meri pisec odrskih del. Zato pa si gledališke uprave letos pomagajo tudi z dramatizatorji. Na programih številnih odrov, tudi veljavnejših, najdemo «Moč teme», «Živega mrtveca», pa «Vstajenje», «Ano Karenino» in še katero dramatizacijo. Podobno je tudi na opernih odrih, kjer je zlasti priljubljenih dvoje del, opera «Vojna in mir» Sergeja Prokofjeva in pa balet «Ana Karenina» Rodiona Ščedrina.

Cela vrsta Tolstojevih del je dostopna množicam že zdavnaj na filmskih posnetkih. Tako «Vojno in mir» prikazujejo v štirih delih, posneti pa so tudi filmi po «Ani Karenini», «Kozakih», «Vstajenju» itd.

Ob tem jubileju je že izšla in še izide dolga vrsta znanstvenih študij in monografij o Tolstoju. Posebej zanimiv bo znanstveni simpozij o ustvarjanju Tolstoja, ki ga v Moskvi prireja Inštitut za svetovno književnost. Na njem bodo sodelovali številni sovjetski profesorji, esejisti, kritiki in literarni zgodovinarji, navzoči bodo pa seveda tudi nešteti svetovni preučevalci Tolstoja in njegovega dela.

Dve pomembni razstavi slovenskega ekslibrisa

Društvo Exlibris Sloveniae — še vedno edino tovrstno društvo v Jugoslaviji, je imelo v prvi polovici leta dve pomembni prireditvi. Skupaj z Osnovno šolo Komenda - Moste je organiziralo jugoslovansko akcijo «Otroški ekslibris», skupaj z Društvom prijateljev knjig v Lublinu pa razstavo slovenskih ekslibrisov.

Prva od teh prireditev, otroški ekslibris, je presegla pričakovanja. Na razpis je prišlo več kot 1300 ekslibrisov, delo otrok iz 61 osnovnih šol vseh jugoslovanskih republik, razen Makedonije, ter iz treh slovenskih šol v Trstu in Gorici. Strokovna žirija je imela težko nalogo, ko je med tem velikanskim številom otroških ekslibrisov izbrala 370 tistih, ki so bili prikazani na razstavi na Osnovni šoli Komenda - Moste in pozneje še v galeriji v Kamniku.

Za zaključno prireditev akcije «Otroški ekslibris», ki so se je udeležili mladi izdelovalci ekslibrisov in njihovi mentorji, so učenci Osnovne šole Komenda-Moste pripravili zelo kvaliteten kulturni program. Poleg glasbenih točk so bile recitacije, s katerimi so poudarili povezanost med knjigo in ekslibrisom.

Druga pomembna prireditev je bila razstava slovenskih ekslibrisov v Lublinu na Poljskem. Pokazanih je bilo 106 ekslibrisov, ki so delo 64 slovenskih avtorjev. Lep pregled slovenskih ekslibrisov iz zadnjih desetletij je bil za Poljake zelo privlačen, zato je bila razstava odprta ves mesec. Za obe razstavi, tako za I. jugoslovansko razstavo otroških ekslibrisov kot za razstavo slovenskih ekslibrisov v Lublinu, sta izšla prijetna in lepo ilustrirana kataloga.

ZADNJA KNJIGA I. ZORMANA

Mozaik človeških usod v okviru kronike mesta

Delo Medved z budilko je lahkotno, zato pa premalo vznemirljivo, da bi lahko navdušilo

Ko predstavljamo novo knjigo, je včasih prav, da povemo, kaj je njen pisatelj napisal in kaj imamo njegovega na knjižnih policah. Za sodobnega domačega avtorja, ki bi ga morali bolj ali manj vsi poznati, bi bilo to skorajda nepošteno. Zvenelo bi kot da ga hočemo potisniti v zgodovino, in to sodobnega pisatelja, ki je še sredi življenja in ustvarjanja. Zato pa naj na začetku povemo le, da smo v zadnjem času dobili kar tri obsežne knjige pripovednika *Iva Zormana* in sicer knjige z naslovi *Stric Benjamin, Vonj po jeseni* in *Medved z budilko*. V vseh treh knjigah se pisatelj vrača v bližnjo preteklost, v vseh treh je po svoji pripovedi in vsebini ostal zvest svojemu stilu in vse tri pomenijo določeno rast umetniške zrelosti. Naj danes predstavimo zadnjo od njih, roman *Medved z budilko*, ker smo o prejšnjih dveh knjigah že poročali. Roman je izdala Mladinska knjiga.

Če bi hoteli na kratko označiti vsebino in značaj romana *Medved z budilko*, bi zapisali, da je to prikaz življenja malega slovenskega mesteca, — ki ga takoj spoznamo, — neposredno po osvoboditvi. To je pravzaprav kronika, kakor jo vidi in zapisuje Medvedova Ana, potomka nekdanjih mestnih veljakov, sedanja prodajalka v mlekarni, ki ima okna na glavni trg. In tu v teh hišah trga se odvijajo zgodbe, ki jih pisatelj pripoveduje. Pravzaprav so to skromne zgodbe preprostih ljudi, zgodbe, ki niso niti posebno razburljive, še manj pa pretresljive, so pa košček našega minulega življenja, ko se je podiralo staro in rojevalo novo.

Toda ta zgodovinski okvir je res le okvir. Kajti pisatelju je šlo za ljudi, ti pa so v svojem bistvu, svojih prizadevanjih, tegobah in veseljih vedno enaki, pa naj bo čas takšen ali drugačen. In zato gre v romanu *Medved z budilko* — ime je roman dobil po izvesku nad urarno na glavnem trgu — za pripoved o ljudeh, za mozaik človeških usod v okviru kronike mesta, za mozaik, ki naj poskusi prikazati celoto, pa čeprav nepopolno. In ker se pisatelj, kot pravi založba, postavlja v žabjo, ne pa ptičjo perspektivo, je roman, kronika mesta, napisan na eni strani z rahlo posmehljivostjo, na drugi pa z dobrohotnim razumevanjem tegob in stisk meščanov, ki jim na pragu stoji novi čas.

V ospredju pripovedi je nekaj družin v prvem letu po osvoboditvi. Gre predvsem za prikaz družine Mehletovih, kjer se mlajša hči posveča usmiljenju do družine povratnikov in jim pomaga pri pridobitvi hiše, v katero so se po odhodu Nemcev vselili tujci. Druga hči, ki je hodila z Nemci, prej pa je imela za fanta čevljarja, se naveže na partizanskega oficirja, za katerega pa se izkaže, da je že poročen. In tako se spet zadovolji z nekdanjim fantom, ki se je medtem vrnil iz partizanov in postal vodja mestne hranilnice ter se z njim poroči.

Seveda je ta fant prej prijavil njenega strica zaradi špekulacij z mesom, in tako se počasi pletejo usode ljudi v malem mestu, neposredno po končani vojni, v mestu, kjer so se strasti hitro pomirile in kjer se je zamenjalo nekaj lastnikov hiš in trgovin, mesto v celoti pa je ohranilo skoraj staro podobo življenja.

Ta pripoved o mestu in ljudeh je pripovedovana mirno, s pereros kronista, nič kaj razburljivo in mestoma tudi dolgovezno. Zato nas ta pripoved, čeprav jo radi beremo, ne pretrese in nam je pravzaprav bolj malo mar, kaj se je in kaj se bo zgodilo z nekaterimi junaki. Zgodba je pač premalo dosledna, premalo dramatična, da bi nas če že ne prevzela, pa vsaj ogrela. Ostaja pač preprosta podoba, sestavljena iz drobnih ploščic mozaika, le izsek iz življenja, ki teče svojo pot, v katero pa pisatelj ne posega. Zato je njegova pripoved, kakor hoče biti lahkotna, prizanesljiva, nič karajoča, nič pretresljiva, zgolj kronistična podoba življenja. To pa seveda delu, ki bi moralo biti zajeto iz burnih povojnih dni izklesano kot slikovita in razburljiva podoba časa, ni v prid. Zato ostaja roman na pol poti, premalo dinamičen in premalo vznemirljiv, da bi nas navdušil. Ostal bo nedorečen prikaz povojnih dni, v umirjenih tonih, ki pa najbrž času ne odgovarjajo.

In tako nas niti ne navduši, niti ne razočara. Le hladne in neprizadete nas pusti ta lepljenka o usodah ljudi. To pa ni dobro. Vse, kar je vznemirljivo, vse to drugače poseže v našo miselnost in zavest kot pa Zormanova pripoved o gorenjskem mestecu in *Medvedom z budilko* nad staro prodajalno.

Sl. Ru.

RADIO TELEVIZIJA

ITALIJANSKA TV

Prvi kanal

13.00 Poletni maraton
13.30 DNEVNIK
17.45 Vabilo k glasbi
19.05 Izžrebanje loterije
19.20 *Robinson Crusoe*, 13. in zadnja epizoda
19.45 Almanah in Vremenska slika
20.00 DNEVNIK
20.40 Mille e una luce
21.55 *Le Indie di quaggiù* 3. oddaja o folklori
22.50 EVROPSKO ATLETSKO PRVENSTVO Ob koncu *Dnevnik in Vremenska slika* *Podelitev knjižnih nagrad Campiello 1978* prenos iz Benetk

Drugi kanal

13.00 *Dnevnik 2* — OB 13. URI
13.15 *Léo Ferré: La musica mi prende come l'amore* 4 in zadnja oddaja glasbenega programa
18.15 *Scaramousche*, 5. del
19.15 Izžrebanje loterije
19.20 *Dnevnik 2* — ŠPORTNE VESTI Vremenska slika
19.45 *Dnevnik 2* — ODPRTI STUDIO
20.40 SPAZIO 1999 — TV film
21.35 *L'America di Chayefsky:* POROČNO KOSILO — film Režija Richard Brooks, igrajo Bette Davis, Ernest Borgnine, Debbie Reynolds, Barry Fitzgerald in drugi Ob koncu DNEVNIK 2 — ZADNJE VESTI

JUGOSLOVANSKA TV

Ljubljana

16.35 *Nogomet:* VOJVODINA — BEOGRAD
18.30 *Evropsko atletsko prvenstvo*
19.10 OBZORNIK
20.15 Risanka
20.30 DNEVNIK
21.00 BAJTARJA — TV nadalj.
21.45 Muppet Show
22.10 PROMETNA ZMEDA, celovečerni komični film
23.45 *Dnevnik*
24.00 625

Koper

16.40 Nogomet EVROPSKO ATLETSKO PRVENSTVO
20.00 *Otroški kotiček* Spored posvečen festivalu «Unità» v Genovi v sodelovanju med «Komunistom» in TV - Koprom, ki ga posreduje JRT mreža
20.30 Pozdrav festivalu *«Jugoslavija in mednarodno sodelovanje»*
21.15 DNEVNIK
21.35 Hondo: POT ŽEJE — TV film
22.30 PACIFISTKA Celovečerni film z Monico Vitti, Pierrom Clementijem in Pietrom Pasettijem

Zagreb

18.35 TV koledar
18.45 *Otroška predstava*
19.45 *Humoristična oddaja*
21.00 *Celovečerni film*

ŠVICA

20.45 *Scacciapensieri, risanka*
21.45 *Lovec sreče*, film

TRST A

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.30, 13.00, 14.00, 15.30, 17.00, 18.00, 19.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.05 Prijateljsko iz studia 2; 9.05 Z vseh koncev sveta; 9.30 Naš horoskop; 9.45 Ritmična glasba; 10.05 Koncert sredi jutra; 10.30 Na sporedu je opera; 11.35 Plošča dneva; 12.00 Glasba po željah; 13.15 Letošnje zborovsko tekmovanje «Cesare Augusto Seghizzi» v Gorici; 13.35 Od melodije do melodije; 14.10 Mladi na počitnicah; 14.20 Kje so tiste stezice; 15.35 Glasba z velikih in malih zaslonov; 16.30 Mojstri jazza; 17.05 Slavni orkestri; 17.25 Glasbena panorama; 18.05 «Mučeniki tržaške rižarne»; 18.45 Vera in naš čas.

KOPER

8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 18.30, 19.30, 21.30, 23.30 Poročila; 9.32 Pisma Lucianu; 10.00 Z nami je . . .; 10.15 Glasbeni okvir; 10.40 Vanna; 11.00 Kim, svet mladih; 11.32 Poslušajmo jih skupaj; 12.50 - 13.00 Brindiamo con . . .; 14.00 Gor in dol po kontradah; 14.10 Plošče; 14.33 V zabavni družbi s slovenskimi ansambli; 14.45 Polaris; 15.00 Plošče; 15.15 Onore al merito; 15.32 Počitek v glasbi; 15.45 Orkester Borghesi; 16.00 Ritmi z ansamblom Harrya Stonehama; 16.15 Z nami je . . .; 16.40 Flash v glasbi; 16.45 Edig Galletti; 17.00 Pismo iz . . .; 17.05 Jaz poslušam, ti poslušaš; 17.40 Objave in zabavna glasba; 17.45 Jugoton; 18.00 Ob petih popoldne; 18.45 Reklame in zabavna glasba; 19.00 Vročih 100 kilovatov; 19.35 Zapojmo in zaigrajmo; 20.30 - 23.00 Glasbeni Weekend; 23.00 Glasba za ples; 23.45 Glasba za ples.

RADIO 1

7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.00 Nocoj in davi; 7.20 Nocoj in davi - 2. del; 8.40 Nocoj in davi - 3. del; 10.05 Bilo je leta . . .; 10.30 Gisella Pagano in Elio Pandolfi; 11.30 Oddaja o deželi Furlaniji - Julijski krajini; 12.05 Humoristična oddaja; 13.35 Glasba; 14.05 Malacoolia; 14.30 Europa Crossing; 15.00 In . . . bodite z nami; 16.30 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki; 17.05 Sidney - drama; 17.25 Srečanje z Ornello Vanoni; 17.40 Doba zlata; 18.25 Schubert in Italija; 19.10 V okviru o . . .; 19.20 Poslušaj, večer je; 19.25 Radio 1 jazz '78: poletje; 20.00 Dober večer, doktor; 20.30 Ko ljudje pojejo; 21.05 Splošen poziv; 21.50 Radio sballa; 22.30 Glasbena srečanja mojega okusa - predstavlja Mina; 23.05 Lahko noč vam vošči . . .

RADIO 2

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 11.30, 12.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 Poročila; 6.00 Oni drugi dan - 1. del; 7.55 Oni drugi dan - 2. del; 8.45 Pisalna miza; 9.15 Najmočnejši; 9.32 Romantični trio; 10.00 GR 2 poletje; 10.12 La corrida; 11.55 Zbori sveta; 12.10 Deželne oddaje; 12.45 Ne, ni BBC; 13.40 Romanca; 14.00 Deželne oddaje; 15.00 Opereta, včeraj in danes; 15.45 Gran varietà; 17.35 Loterija; 17.40 Koncert; 17.55 Prostor X; 18.20 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki.

LJUBLJANA

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 15.00, 18.00, 19.00 Poročila; 7.00 Dobro jutro, rojaki na tujem!; 7.20 Rekreacija; 7.50 Dobro jutro, otroci!; 8.30 Iz naših sporedov; 9.08 Glasbena matineja; 10.05 Pionirski tednik; 10.35 Mladina poje; 11.15 - 12.00 Kdaj, kam, kako in po čem?; 11.40 Turistični napotki; 12.03 Sonata na tri glasove št. 6 v c - molu; 12.20 Lokalne radijske postaje se vključujejo; 12.40 Mi pojemo; 13.10 Godala v ritmu; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Veseli domači napevi; 14.00 Danes do 13.; 14.30 Priporočajo vam . . .; 15.05 Od arije do arije; 16.30 Vedre melodije; 16.45 S književna trga; 17.00 «Vrtiljak»; 18.00 Studio ob 17. (kulturni magazin); 19.05 Poletni divertimento; 20.35 Lahko noč, otroci!; 20.45 Minute z ansamblom Jože Privšek; 21.00 Sobotna glasbena panorama; 22.00 Za prijetno razvedrilo; 22.30 24.00 Oddaja za naše izseljence.

ŽE DVAJSETLETJE NA SVETOVNEM TRŽIŠČU

Neverjeten razcvet igračke lego ki osrečuje otroke iz vsega sveta

Kaže, da ni meje pri uporabi lego kock - Bolniki s protinom jih sestavljajo, da vadijo gibčnost rok - Kocke uporabljajo tudi v ameriških šolah - Razvoj tovarne v malem danskem mestu, ki je zrasla od enostavne obrtniške delavnice do industrijskega kolosa

Začenja se kot pravljica.

Na polotoku Jütland na Danskem je živel pred mnogimi leti reven mizar Ole Kirk Christiansen. Z izdelovanjem pohištva in priložnostnimi popravili je premalo zaslužil, da bi mogel prehraniti šestčlansko družino. Iz lesa je pričel izdelovati punčke in račke, ki jih je prodajal po hišah. Vasica Billund, kjer je živel, je imela skupino hiš in nekaj majhnih kmetij, obdanih z njivami krompirja. Štela je tedaj komaj 200 prebivalcev. Od Köbenhavna je bila oddaljena 193 km zrečne črte. Vsak teden je skozi vas peljal poštni avto.

Z leti so mizarjevi štirje sinovi odrasli in mu pomagali pri izdelovanju igrač. Tako se je malo podjetje začelo razvijati in rasti. Sin Godtfred je posvetil vse svoje zanimanje kamenčku iz umetne snovi v velikosti sladkorne kocke. Odločil se je, da bo ustvaril popolnoma novo igračko. Ta njegov sklep pa ni pomagal samo njegovi družini in vasi, obogatil je življenje neštetih otrok na vseh petih celinah. Danes vzleti in pristane na letališču Düsenu pri Billundu okrog tisoč letal na teden in tvrdka igrač zaposluje 20-krat več ljudi, kot je imela vas prebivalcev, ko je Ole Kirk Christiansen izdeloval punčke in račke. Iz skupine modernih stavb, zgrajenih okrog stare delavnice, privre letno milijarda malih lego-zidakov v svet in naročila se stalno večajo, kar prinaša podjetju milijonske dobičke.

Godtfred Kirk Christiansen, sin Ola Kirka, iznajditelj lego-sistema, je krepak, preprost mož, ki gre svojo pot. Kljub mednarodni orientaciji Danske govori samo svoj materin jezik. Niti mu ni prišlo na misel, da bi svoje svetovno znano in še vedno rastoče podjetje prestavil v kraj, ki bi bil manj odmaknjen kot Billund. Zanimivo je tudi, da ne sledi temeljnemu načelu modernih industrij, ki se glasi: «Novo za božič, zastarelo za novo leto.» Njegovi izdelki pa ne bodo nikoli zastareli.

Vedno pripravljen lotiti se kočljivih problemov je Godtfred ustvaril lego-kocko v odgovor na kritiko nekega prodajalca igrač iz Köbenhavna, ki se je bil pritožil rekoč: «Večina tovarnarjev igrač izdeluje predmete, ne da bi pri tem kaj mislila na to, da bi igrača morala razvijati duhovne moči otroka, vzgajati oko in roko. Kje je igrača, ki ima kak smisel?» Vso pot proti domu v Billund je Godtfred Kirk Christiansen mislil na trgovčeve besede: . . . . igrača s smislom. Pozno je dospel v Billund in šel naravnost v tovarno. Hodil je po samotni delavnici in opazoval igrače. Izgotovljenih jih je bilo kakih tristo in to najrazličnejših. Res v njih ni našel nobenega smisla, ki bi pritegnil otrokovo zanimanje dalj časa. Prišel je do predala, v katerem so bile kocke in pravokotne deščice iz umetne snovi. Vzel jih je v roko in se začel z njimi igrati. Skoraj opazil ni, ko je že nastala pred njim hišica, grad, obzidje. V trenutku mu je postalo jasno, da so ti mali «zidaki» utelešenje smisla, ki ga mora imeti igrača. Že v času faraonov so otroci radi zidali, saj je v vsakem človeku zakoreninjen nagon za gradnjo in ustvarjanje. Toda mali zidaki še niso bili izpopolnjeni. Treba jih je bilo popraviti tako, da bi se z lahkoto vdevali drug v drugega, da se ne bi podirali in razpadali in da bi jih lahko ločili, če bi otrok hotel narediti kaj drugega. Taka igrača bi zbujala otrokovo fantazijo, obenem bi se otrok zabaval in učil.

Godtfred Kirk Christiansen je zapisal vsa ta svoja opazovanja. Med drugim je ugotovil: «Otrok ni po naravi samo gledalec — hoče biti soudeleženec. Zato mora biti igrača ne samo igrača, marveč sistem, in to vsestranski, gibljiv in mora imeti dopolnilne dele, da lahko vsak gradi, kar hoče, kar je primerno njegovemu duševnemu obzorju in starosti.

Leta 1954 je poslal na trg izpopolnjene lego-kamenčke. Bili so to mali zidaki, ki so imeli zgoraj 8 gumbov, spodaj pa tulce. Bili so pa tudi manjši s štirimi in dvema gumboma. Zbirke so bile opremljene tudi z vrati, okni, stebrički, obarvanimi z lepimi petimi različnimi barvami. V prodaji so bile večje in manjše zbirke, ki pa so se lahko med seboj vezale. To je bil lego-sistem in skoraj v trenutku so trgovci iz vse Danske z naročili blokirali edino telefonsko zvezo z Billeundom. V tednih pred novim letom je bilo povpraševanje tako veliko, da so Godtfred Christiansen in njegovi bratje komaj zadržali nekaj zbirk za lastne otroke.

Od tedaj se je uspeh hitro večal. V letu 1960 je umrl oče in ko so si bratje našli drugo zaposlitev, je Godtfred ukinil izdelovanje drugih igrač in se posvetil samo izpopolnjevanju malih lego-kamenčkov. Čim več jih je izdelal, tem več jih je prodal. Danes prodajajo njegove kocke največ v ZR Nemčiji, zanimanje za lego se je razširilo tudi v Jugoslaviji in drugod po svetu.

V Billundu niso mogli nikdar ugotoviti, kje je starostna meja ljubiteljev te igrače. Neka gospa je prosila svoje prijatelje, naj ji za 75. rojstni dan namesto rož poklonijo lego zbirko. Tako je Godtfred tudi prejel pismo, v katerem mu neka gospa piše, da jo je sin, ki študira v drugem mestu, prosil, naj mu pošlje njegov lego. «Odlično!» se je nasmehnil Christiansen. Nato je bral dalje: «Moj sin obiskuje pomorsko akademijo in ima 20 let». Kaže, da ni meje pri uporabi lego kock. Bolniki s protinom jih sestavljajo, da vadijo gibčnost rok. V zavodih za slepe se uče z njimi računstva in branja. S prsti «vidijo» svoje gradove in gradnje. Več ameriških šol uporablja lego sistem v domoznanstvu: v zmanjšanem merilu postavljajo poslopja, ki so jih gradili v različnih zgodovinskih obdobjih. Mnogi arhitekti so naročili lego kamenčke kot material za miniaturne modele in načrte in celo prosili za posebne dodatne elemente. Tako se je Godtfred Christiansen odločil ustvariti za njihove namene nov gradbeni sistem. Ti novi «zidaki» so bili manjši od navadnih in zelo prikladni za načrte.

Toda najbolj pride lego do izraza v samem Billundu. Nekega dne je obiskal tovarno deček, ki pa ni mogel skriti razočaranja in je vzkliknil: «Jaz pa sem mislil, da je cela tovarna zgrajena iz lego kock». Odrasli so se tedaj pripombi smejali. Christiansen pa je ostal resen. Šel je v svojo pisarno in razmišljal o dečkovih besedah. Rezultat teh razmišljanj je bil Legoland. Na 45.000 kvadratnih metrih med tovarno in letališčem je zgradil pravljično deželo palčkov iz 6 milijonov lego zidakov. Legoland je ponosni spomenik iznajdbe Godtfreda Kirka Christiansena. Razen modela Apolla 11 ni nobena od 600 zgradb višja od metra. Izdelava je tako popolna, da človek pozabi, da zgradbe niso resnične. Legoland je danes najbolj znana turistična atrakcija Danske.

Mož, ki je vse to ustvaril, še vedno posveča ves svoj čas načrtovanju in snovanju vedno novih fantastičnih oblik, kakor tudi študiju, kako naj njegove stvaritve obidejo ves svet.

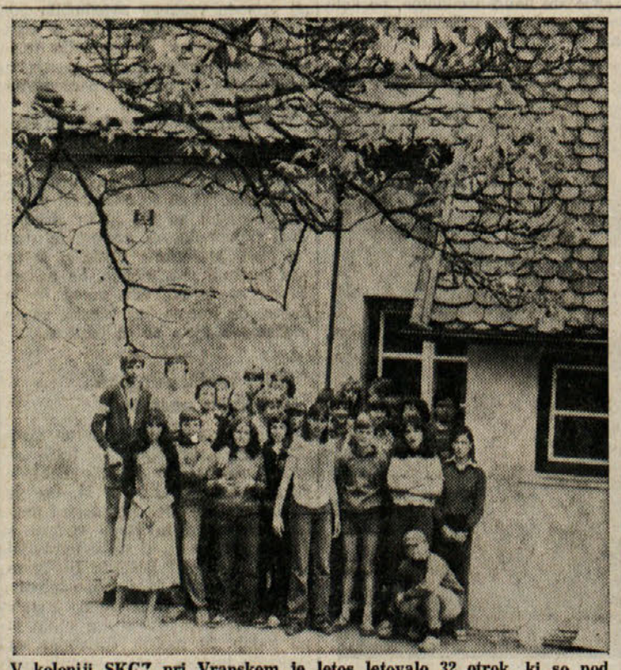

V koloniji SKCZ pri Vranskem je letos letovalo 32 otrok, ki so pod vodstvom 5 vzgojiteljev preživeli nepozabne dni

ČEZ DOBER MESEC V VINOGRADIH

Priprave na trgatev glavna skrb kmeta

Kako pripravimo in kakšne značilnosti mora imeti klet - Prvi pogoj je, da je klet snažna

Slab mesec nas še loči od trgatve, ki za nekatera področja letos ne bo dokaj zadovoljiva. Zato pa ni rečeno, da ne smemo kleti, sodov in drugega kletarskega orodja skrbno pripraviti!

Začnimo s kletjo — Klet mora imeti določene značilnosti, ki omogočajo, da se predelava grozdja in hranjenje vina izvršita po racionalnih kriterijih moderne enološke tehnike.

Na splošno je klet malega in srednjega kletarja povsem enostavna. Opremljena mora biti s prešo za stiskanje tropin, s črpalko za pretakanje, za filtriranje in polnjevanje sodov; seveda ne sme tudi manjkati robkalni mlin. Dalje mora imeti zadostno količino sodov, kadi, brent in drugega potrebnega orodja.

Kakšne značilnosti mora imeti klet?

Tlak mora biti nepropusten, napravljen iz betona; iz vseh štirih strani se mora počasi stekati v zbiralni center — jamico.

Stene morajo biti očiščene in prebeljene z apnenim beležem. Še bolje bi bilo, da bi v višini dveh metrov prevlekli z materialom, ki se lahko snaži, kot je dukotone ali bel lak in z drugimi pripravki.

Klet naj bo primerno opremljena z osvetljavo.

Po možnosti naj bo klet obrnjena proti severu, dve tretjini vkopana in imeti mora možnost ogrevanja.

Poskrbeti je treba za dobro zračenje kleti, da tako preprečimo zastoj vlage in ogljikove kisline.

Klet ne sme biti prevlažna, ker drugače se po stenah nabere plesen, tako na sodih in drugi kletarski opremi in orodjih;

Za odpravljanje plesni je najbolje, da klet največkrat prebelimo z apnenim beležem, ki mu dodamo 3 - 4 odstotke bakrovega sulfata - vitrjola;

De se izognemo raznim nevšečnostim pri vinu, kot so bolezni in napake, je treba držati klet vedno snažno, v njej ne sme biti mesta za pajčevino, prah in material, ki rad gnije.

V kleti se nahajajo razne drobnoživke, ki slabo vplivajo na vino. Zaradi tega se priporoča, da klet ne samo zračimo in snažimo, ampak tudi od časa do časa razkužimo — žveplamo. Zlasti je to potrebno pred pretakanjem, pred trgatvijo in drugimi opravili, ki so v zvezi z vinom v kleti. V ta namen vzamemo kako posodo, v njo natresemo velikosti kleti primerno količino žvepla — seveda na žerjavico in zažgemo. Na 100 kub. m kletnega prostora vzamemo 1 - 1,5 kilograma žvepla.

Okna in vrata v kleti dobro zapremo, drugi dan klet dobro prezračimo in začnemo z raznimi opravili v njej.

dr. Ivan Baša

Horoskop

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Prijatelj vam bo vrnil denar, ki ste mu ga posodili. Vaše čustveno življenje je na prenizki stopnji. Manjše nerazpoloženje.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Uresničili boste neko davno željo. Dobro se pripravite na počitnice, da ne bo zapletljajev. Varčujte s svojimi močmi.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Premalo sredstev imate, da bi se lahko spustili v neko tvegano finančno zadevo. Izredno dobro razpoloženje. Zdravje primerno.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Denar ni važen, vse je bolj odvisno od hitrosti ukrepanja. Preveč sedite v avtomobilu. Prebavne motnje.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Udeležili se boste za vas zelo pomembne seje. Ugodna rešitev stanovanjskega vprašanja. Prijetno srečanje s starim prijateljem.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Priča boste prizoru, ki se vam bo dolgo vtisnil v spomin. Nespečnost je posledica utrujenosti. Spoznanstvo z novo osebo.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Uredili boste svoj odnos s sodelavci. Prekinitev nekega ljubezenskega razmerja. Zdravje brez sprememb.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Preveč veste, da bi smeli brez pomisleka čez mero govoriti. Prišlo bo dolgo pričakovano pismo. Premalo ste v stiku z naravo.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Napad bo prišel nepričakovano, ne bo pa povzročil večje škode. Odlična zamisel v prid treh prijateljev. Zdravje v redu.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Popravite svoj delovni program, ki ni ravno zanesljiv. Prijateljska poravnava med sorodniki. Zdravje se bo izboljšalo.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Nepričakovano uspel posel vam bo zagotovil vsa sredstva, ki jih rabite. Silovit spopad z nekim sosedom. Več gibanja.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Napredovanje v službi. Spor med vami in ljubljeno osebo ne bo imel hujših posledic. Zelo ste potrebni izdatnega počitka.

POTROŠNIKI SE SPRAŠUJEJO

Do kdaj bodo miničeki v obtoku?

Točen datum njihove zapadlosti še ni znan - Miničeki so do nadaljnjega preklica zakonit denar in kot tak pravno zajamčen pri banki - Kupci pa se jih skušajo vseeno čimprej znebiti

Česa vsega ne premore človekova domišljija! Že s prvim izidom znamk se je razpasla strast po njihovem zbiranju, tako je med zbiralci samimi prišlo do velike konkurence in preko te do izmišljenih vrednosti, ki se s časom vrtoglavo višajo, čeprav stvarne vrednosti ni

Podobna strast je zajela mnoge tudi ob izdaji miničekov, ki so jih izdajale najrazličnejše banke kot nadomestilo kovancem, ki so baje prav zaradi zbiralcev samih množično izginjali. Kaj kmalu se je tudi tem papirčkom začela višati vrednost, čeprav so si ti dejansko lastili lahko le nominalno vrednost. Po dveh letih nemotenega kroženja (prvi so začeli izhajati že v začetku 1976) je Zveza trgovcev sporočila njihovo bližnjo zapadlost in torej neveljavnost, točen datum pa ni bil jasen in še danes ni. Od tedaj dalje se blagajničarji vseh trgovin obnašajo tako, kot pač zapiha veter: nekaj časa miničeke sprejemajo, drugič pa zopet ne. Govorice krožijo hitro od ust do ust, češ da «naslikani papirčki» so sploh brez kake veljave, da jih banka ne more zamenjati in podobne neresnične zgodbice, katerim pa ljudstvo večkrat nasede. Nakar je Zveza trgovcev ponovno izdala posebno sporočilo, s katerim obvešča, da so miničeki zakonit denar in kot tak pravno zajamčen pri banki. Kljub vsemu pa nekatere trgovine, predvsem majhne, še sedaj vztrajno odklanjajo njihovo vnovčenje. Tržaške veletrgovine, kot Upim, Coin, Standa, Godina in podobne, pa si o stvari ne delajo problemov. Sprejemajo vse čeke, razen seveda posebno raztrganih, «saj jih itak lahko kadar hočemo zamenjamo v banki za kovance in tako ne povzročamo nepotrebnih diskusij med kupci in našimi blagajničarkami,» je povedal upravnik veletrgovine Godina.

Zdi pa se, da kupci plačujejo z miničeki zgolj zato, da se jih čimprej iznebijo, pa kaj ko jih že pri naslednjem plačilu zopet pridobijo.

(kt)

Izbor najbolj razširjenih miničekov

Čistka v emaledu

Iz etiopske skupne fronte marksistično - leninističnih organizacij so izključili še eno politično grupacijo

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

ADIS ABEBA, 28. avgusta — Iz skupne fronte marksistično-leninističnih organizacij (emaleda) so izključili še eno politično grupacijo, tako da se bo etiopska delavska stranka formirala iz treh preostalih grupacij: revolucionarnega plamena (sededa), proletarske lige (UAZ) in marksistično-leninistične revolucionarne organizacije (Malerid)

Zaradi desnih odklonov je iz emaleda pred določenim časom izpadlo vseetiopsko socialistično gibanje (meison), sredi avgusta pa se je poslovila revolucionarna organizacija etiopskega združenega boja zatiranih (ečat), o kateri trdijo, da je ravno tako kot meison zavila v desno.

Ečatu očitajo, da »ni reševal ideoloških sporov s kritiko in samokritiko, temveč je ohranil nepravilna stališča, nasprotna ciljem emaleda«. Ta grupacija »se je držala ob strani« tudi takrat, ko je bilo treba iti v odločno akcijo, trdijo tisti, ki jo obsojajo.

Podatkov o tem, koliko članov šteje ta grupacija in katerim plastem prebivalstva pripadajo, ni mogoče dobiti, vendar domnevajo, da obseg njenega vpliva ni prevelik — z izjemo Mengistujevega seveda, o katerem sodijo, da je zelo razširjen med vojaškimi osebami ter vodstvi množičnih in vladnih organizacij.

Tri tedne pred četrto obletnico etiopske revolucije še ni mogoče reči, kdaj bo ustanovljena enotna delavska stranka v tej državi, katere armada je likvidirala fevdalno monarhijo in uvedla celo vrsto revolucionarnih sprememb, ki so pripeljale do novega razvoja družbenega in političnega življenja.

Vprašanje oblasti je vseskakor glavni preizkusni kamen, zaradi katerega so politične organizacije padale iz emaleda, ustanovljenega v začetku leta 1977 kot zveza marksistično-leninističnih skupin, nastalih po strmoglavljenju cesarstva. Ta zveza je najprej likvidirala etiopsko ljudsko-revolucionarno stranko (EPRP), ko je za sredstvo boja — čeprav je bila skupina v začetku marksistična — sprejela teror.

Usklajevanje stališč med grupacijami se je nadaljevalo in je, kakor ocenjujejo, pripeljalo k okrepitvi emaleda.

V okviru akcijskega programa so preostale tri grupacije, katerih pollegalna dejavnost se nadaljuje — vse do integracije — dosegle harmonijo in usklajene akcije v vprašanjih, med kakršna sodi na primer sklep o ustanovitvi stranke, skrb za nadaljevanje ljudsko-revolucionarnega boja, vprašanje nacionalnosti v državi in ustanavljanje novih množičnih organizacij.

Kakor piše glasilo emaleda »Jehbret Dimits«, akcijski program političnih grupacij ne presega okvirov splošnega programa nacionalne demokratične revolucije Etiopije.

V korist popolne združitve in formiranja partije so bile podane naslednje smernice: preprečiti infiltriranje in očistiti emaled tistih, ki so že prodrli vanj, ustanoviti študijske skupine, sestavljene iz članov treh organizacij, in formirati odbore kadrov iz članov treh skupin, vendar tako, da člani ne odgovarjajo svojim skupinam, temveč emaledu.

Skupna fronta (ozziroma emaled) sodi, da se bo po tej poti okrepila in da bo utrdila svojo enotnost, ki je temelj integracije, kot piše omenjeni list.

Ti skopi podatki, ki jih je priobčil »Jehbret Dimits«, ne povedo, kakšen bo statut partije, kakšno oblast bo imela v krajevnih organizacijah in kakšna bo njena vloga v armadi. Očitno je zdaj vsa pozornost osredotočena na skrb za enotnost akcije in na preprečevanje mogočih odklonov.

Da ne bi bilo »nekaterih šibkih točk«, o katerih govori omenjeni mesečnik je emaled hkrati razglasil, da bo »sprejel odločne ukrepe proti vsakemu svojemu članu, o katerem se bo izkazalo, da je revizionist, a tudi proti vsem tistim članom, ki bi izražali reakcionarna politična pojmovanja«.

Kdo bo odločal o tem, ali so pripadniki preostalih treh zaveznic v emaledu reakcionarji ali revizionisti, niso sporočili, vendar domnevajo, da bo ta stvar v pristojnosti derga, to je začasnega vojaškega administrativnega sveta Etiopije, ki ima oblast.

V istem članku lahko preberemo tudi opozorilo da bo »emaled nedvoumno ukrepal proti svojim kadrom, če bodo prekršili disciplino demokratičnega centralizma«.

RADOSLAV JOVIC

Sovjetski napadi na naš tisk

Nič kaj prijateljsko prepričevanje

Hua Kuo-fengova turneja, v okviru katere je prispel tudi na obisk v našo državo, je vzbudila izredno pozornost in zanimanje po svetu, kar se odraža tudi v obsežnih poročilih in komentarjih v tujem tisku. Pot kitajskega državnika ocenjujejo kot pomemben dogodek v kitajski politiki, kot odpiranje Kitajske v svet. Mnogi komentatorji poudarjajo, da si ustvarja Kitajska pod vodstvom Hua Kuo-fenga v svetu vlogo, ustrezno njeni velikosti, moči in ambicijam in se prilagaja razmeram v svetu, pri čemer dobiva neredko poudarjeno mesto ocena, da Peking vse bolj priznava raznolikost iskanja poti v socializem.

Hua Kuo-fengov obisk v Jugoslaviji pa ocenjujejo v svetovnem tisku tudi kot pomemben uspeh z jugoslovanskega vidika. V normalizaciji meddržavnih in medpartijskih stikov vidijo objektivni ocenjevalci nov pozitiven korak v jugoslovanskih prizadevanjih za razvoj aktivnega miroljubnega sodelovanja z vsemi državami, ki so voljne spoštovati osnovna načela naše politične opredelitve — predvsem samostojnost notranjega razvoja in neodvisnost v uravnavanju svojih mednarodnih odnosov, na osnovi boja za pravičnejše odnose v svetu.

Kot je iz naše konkretne politike razvidno, pri tem ne priznavamo pravila, da je prijatelj mojega prijatelja tudi moj prijatelj, pa tudi tistega ne, da je sovražnik mojega prijatelja moj sovražnik. Jugoslovanska zunanja politika se slejkoprej ravna po nacionalnih interesih in po načelih, na osnovi katerih je mogoče po našem mnenju zgraditi boljši svet.

V okviru tako zastavljenne politike deluje Jugoslavija v gibanju neuvrščenih, v svetovni organizaciji, na mednarodnih srečanjih in konferencah in seveda tudi v bilaterarnih stikih s posameznimi državami. Ob upoštevanu omenjenih osnovnih meril poskušamo razvijati v dvostranskih odnosih predvsem stične točke, skupne interese in ustvarjati ugodno ozračje za premoščanje razlik in spornih vprašanj.

Očitno nervozo, ki jo kažejo v Moskvi ob Hua Kuo-fengovem potovanju, je brez dvoma treba na eni strani povezati s sovjetsko-kitajskimi odnosi. Na drugi strani pa je očitno mogoče napade na jugoslovanski tisk, ki mu zelo neprikrito očitajo, da ne polemizira s kitajskimi stališči, iskati tudi v zgoraj opisanih refleksih. Seveda zadošča povprečna bistroumnost za ugotovitev, da letijo očitki na rovaš jugoslovanskih sredstev javnega obveščanja v bistvu na jugoslovansko politiko, ki so ji namenjena svarila pred partnerjem, ki nastopa s »taktiko smehljajev«, z »licemernostjo do neuvrščenih« — pri čemer mimogrede nakazujejo, da so nekateri bolj pravilno neuvrščeni kot drugi — in sploh z nameni, ki so vse prej kot pošteni. Pri tem posegajo kritiki brez obotavljanja tudi po citatih zahodnega meščanskega tiska, ki ga sicer obsojajo. (Tokrat pa najdejo sovjetski komentatorji verodostojne aroumente tudi v »Financial Timesu«, v »Christian Science Monitorju«, »Observerju« in tudi v »New York Timesu« in celo v albanskem tisku.

Osnovna linija, podprta s tako zbranim sračjim gnezdom argumentov, močno spominja na špekulacije o približevanju Jugoslavije Vzhodu ali Zahodu, špekulacije, ki se pojavljajo najčešče v zahodnem tisku. Leta in leta smo lahko brali ob potovanjih predsednika Tita, ob podpisovanjih raznih sporazumov in ob drugih priložnostih, da se zdaj »približujemo« Moskvi, zdaj Washingtonu, zdaj pa se očitno, po enaki logiki »približujemo« Pekingu. »Politika nihala« se je tako zasidrala v glavah nekaterih ocenjevalcev, da so jo in jo še vedno uporabljajo kot osnovno merilo za presojanje naše zunanje politike. V zadnjem času se je sicer vse bolj uveljavljalo spoznanje, da naša politika v mednarodnem prostoru ne živi od političnega ekvilibristike in od vplivnih »botrov«, ampak od trdnosti notranjega položaja in doslednega izvajanja jasno opredeljenih načel pri sodelovanju s tujimi partnerji. Če je iz nekaterih zornih kotov še vedno opaziti »nihanje«, potem je to odraz nerealističnih političnih ocen, ki v sodobnem mednarodnem prostoru ne morejo biti drugega kot udarec v prazno.

ANDREJ NOVAK

Anatomija ropanja

Moč Somozovega klana v Nikaragvi sloni na zavezništvu z multinacionalkami - Milijoni pomoči v žepe oligarhije

OD NAŠEGA DOPISNIKA V MEHIKI

CIUDAD MEXICO, 30. avgusta — Gospodarstvo Nikaragve pomeni svojevrsten svetovni fenomen: ali je v lasti predsednika Anastasia Somoze in nekaj članov njegove družine ozi. roma pod njihovim neposrednim nadzorstvom — ali pa je tako ali drugače povezano s tem klanom in mu podrejeno.

Kapital diktatorja iz Manague znaša od 350 do 400 milijonov dolarjev (to je premoženje, za katero vedo, kar pa je vsekakor samo »vrh ledene gore, ki pluje po morju te nesrečne države«, kot je nedavno zapisal ameriški novinar Jack Anderson), vendar v to niso vštete ne delnice ne posesti, ki jih imajo Somoza in njegovi družinski člani pod tujim imenom bodisi doma ali v tujini.

Družina Somoza je med drugim lastnica okoli 20.000 kvadratnih kilometrov najplodnejše zemlje v Nikaragvi (kakor tudi številnih posestev v Gvatemali, Hondurasu in Kostariki), kar je kompleks, ki je večji od sosednjega Salvadorja!

Vse to velikansko premoženje izvira iz nezaslišanega izkoriščanja naravnih bogastev Nikaragve in iz popolnega nadzorstva nad njeno blagovno menjavo s tujino. To bogastvo varuje 7600 do zob oboroženih pripadnikov narodne garde, ki je že več kot štiri desetletja tako rekoč zasebna armada družine Somoza, njena železna pest v razbijanju vseh dosedanjih poskusov morebitnega odpora.

Družina Somoza vlada Nikaragvi, kakor je znano, od leta 1936, vendar premoženje tedanjega šefa države Anastasia Somoze Garcie (očeta sedanjega predsednika) ni bilo večje od skromne haciende, na kateri so pridelovali kavo. Leta 1950 je družina Somoza »tehtala« že okoli 60 milijonov dolarjev, investiranih v industrijske objekte, velikanske nasade kavovca in sladkornega trsa, v stavbna zemljišča, trgovsko mornarico, potniško letalsko mrežo, monopol nad mlekom in mlečnimi izdelki ter cementno industrijo kakor tudi številne domače in tuje finančne ustanove.

V naslednjem desetletju se je družinsko bogastvo še pomnožilo — Somozovi so posegli v industrijo papirja, v kovinsko-predelovalno in tobačno industrijo, na področje ribolova, plastičnih mas in stekla ter (malo zlepa, predvsem pa zgrda) spodrinili vse domače tekmece.

Katastrofalni potres, ki je decembra 1972 porušil prestolnico Managuo in terjal nad 22.000 življenj, je bil prava tragedija za to neveliko srednjeameriško državo. Toda Somozovi so gradili in krepili svoj ekonomski imperij tudi na tej nacionalni nesreči: tuje pomoči, ki je znašala skoraj četrt milijarde dolarjev, v glavnem niso dobili tisti, katerim je bila predvsem namenjena, diktator pa je iz transakcij s stavbnim zemljiščem skoval zase fantastičen dobiček — zemljišča pod ruševinami je kupoval za bagatelo, pozneje pa jih je prodajal »državi« po ceni, ki je bila najmanj stokrat višja.

Center, iz katerega kontrolirajo in dirigirajo domače in tuje finančne operacije Somozovega klana, je tako imenovana Srednjeameriška banka v Managui. Poleg nje zastopata interese diktatorja še Banco de America, povezana s chicaško Chase Manhattan Bank in Banco Nicaraguense, ki je podružnica slovite newyorške Chase Manhattan Bank. Finančne operacije Somozove družine vodi kubanski emigrant Edi Rodriguez Feliu, ki ima tudi posebne stike z newyorško finančno korporacijo Morgan Trust, v kateri je Anastasio Somoza eden glavnih delničarjev.

Vojaško, politično in gospodarsko oblast v Nikaragvi vzdržuje Somoza s pomočjo družinskega klana, katerega člani so na vseh ključnih točkah v državi. Oglejmo si v najkrajših potezah prerez tega »družinskega debla«:

José Rodriguez Somoza, predsednikov brat, je general in poveljnik narodne garde, Anastasio Somoza Portocarrero, predsednikov sin, je major narodne garde in vodja polvojaške organizacije »mladih somozistov«, Jope Portocarrero de Somoza, predsednikova žena, vodi zdravstveno službo in sistem socialnega zavarovanja, Luiz Payais Debayle, predsednikov starejši brat, je predsednik kongresa, liberalne stranke in direktor lista »Novedades«, Guillermo Savia Sacaza, mož predsednikove sestre Lillian, je že 36 let veleposlanik Nikaragve v Washingtonu, Luiz Manuel Debayle, predsednikov stric, je predsednik državne komisije za energijo, José Somoza Abrego, predsednikov nečak, je poslanec v parlamentu (bil je med tistimi, s katerimi so sandinisti prejšnji teden organizirali krajši »izlet« v Panamo) itd. itd.

Prihod Jimmyja Carterja v washingtonsko Belo hišo je označil konec prostovoljne pomoči, ki so jo ZDA desetletja v najrazličnejših oblikah dajale Anastasiu Somozi. Ta pomoč je samo od leta 1972 znašala 246 milijonov dolarjev gotovine, v kar niso všteta sredstva (vsekakor še večja) iz skladov mednarodne banke za razvoj, iz svetovne banke in številnih zasebnih bank. V nekem obdobju — v letih 1975 in 1976 — je bila Nikaragva celo na čelu seznama uporabnikov ameriške pomoči v vsej Latinski Ameriki.

Interes določenih političnovojaških krogov v ZDA za Nikaragvo kot »trdnjavo antikomunizma« v tem delu sveta je že zdavnaj dobro znan.

SLOBODAN PAVLOVIĆ

Madžarske teme

Doktor je zmeraj le „gospod“

Tudi madžarska socialistična družba se ubada z velikimi težavami pri premagovanju starih meščanskih navad v samem ogovarjanju ljudi med seboj

POSEBEJ ZA DELO

BUDIMPEŠTA, avgusta — Vprašanje, ali bo kdo »gospod« ali »tovariš«, ali mu bomo rekli »vi« ali »ti«, ni velik problem, kljub temu pa ne bi mogel reči, da je popolnoma postranskega pomena. O njem razpravljajo na Madžarskem večkrat. Diskusije se začenjajo, se razvnamejo, potem pa spet poležejo, čeprav razpravljalci ne pridejo do nobenega posebnega rezultata ali sklepa, kar pomeni, da dilem, ki se v zvezi s tem kažejo, ni mogoče kar tako spreminjati v enostavne enačbe.

V vsem tem vidijo problem, ki je povezan z iskanjem novih socialističnih oblik življenja in ravnanja. Ker te oblike še same po sebi niso dokončno izdelane, je seveda tudi s tituliranjem veliko problemov.

Sožitje izrazov

Na vsakem koraku ugotavljamo, da obstajata »tovariš« in »tovarišica« skupaj z »gospodom« in »gospo« in da še zmeraj ni čisto jasno, kdaj bi bilo prav uporabljati eno ali drugo. Ravno tako je nerazčiščeno, v katerih situacijah in katerim osebam lahko rečemo »ti«, katerim pa »vi«, ne da bi se izpostavljali zadregi ali neprijetnosti.

Da bi bila stvar še nekoliko bolj zapletena, pozna madžarski jezik dva zaimka — »ön« in »maga« — ki pomenita »vi«, vendar se na žalost ne uporabljata enako in dosledno.

Ena od formul, ki bi jo lahko vzeli za nekakšen kažipot, se glasi približno takole: doktor je zmeraj in povsod »gospod«, medtem ko naj bi bil policist zmeraj »tovariš«.

Dolgoletna raba kaže, da naj bi rekli »gospod« tudi vsakemu profesorju, učitelju, umetniku, mimoidočemu, ki ga karkoli sprašujemo, obrtniku, ki smo ga prišli prosit za kakšno delo (»gospod mojster« ali v madžarščini »mester ur«) in tako naprej ...

Bodi eno ali drugo — gospod ali tovariš — socialistična madžarska praksa priznava in sprejema oboje, vendar ljudje iz dneva v dan bolj pazijo, kako naj koga ogovorijo, da bi se izognili neprijetnostim. Predstavljajte si, kaj bi bilo, pravijo madžarski znanci, če bi partijskemu sekretarju rekli »gospod«, univerzitetnemu profesorju pa »tovariš«!

Kako je bilo nekoč

Razprave na to temo so zmeraj zanimive in niso ne ostre ne zagrizene, tako da se nikoli ne znajde na kocki ideološka in politična opredelitev človeka, ki se zavzema za to ali ono obliko. Nihče ne zmerja človeka, ki se poteguje za širšo rabo »tovariša«, z dogmatikom, ali tistega, ki mu je bolj pri srcu »gospod«, z zagovornikom meščanske družbe.

Ko že govorimo o »gospodu« ali »gospe«, si ne moremo kaj, da se ne bi spomnili še na neko madžarsko posebnost, to je na obliko tituliranja, ki je bilo v navadi v nekdanji meščanski družbi. Če si takrat komu rekel samo »gospod« (v madžarščini »ur«), je to lahko zazvenelo kot svojevrstna žalitev za nemajhno število tistih, ki so imeli kakšnokoli titulo. Tako je bilo treba reči ne samo »ur«, temveč szteséges ur (spoštovani), kegyelmes ur (milostni), meltosagos ur (presvetli) in tako naprej. S tega vidika je današnji »gospod«, kot trdijo nekateri, popolnoma izgubil »gosposki« ali izkoriščevalski pečat in fevdalni pomen, tako da bi bilo smešno izražati kakršenkoli strah ali čutiti preveliko zadržanost do nečesa, kar se je tako ali tako že preživelo.

Sklepna misel bi bila, da bi bilo zgrešeno, če bi drug drugemu solili pamet z dokazovanjem, da je »tovariš« samo socialističen, »gospod« pa samo kapitalističen, in za opredelitvami za to ali ono obliko iskali še kakršnekoli globlje vzroke.

Naj obstaja drugo zraven drugega, tako kot »ön« in »maga«, ki je zares ostanek preživelega časa in miselnosti, a se ravno tako ne da odpraviti z dekretom! Kajti »maga« je izraz, ki se po zakoreninjeni navadi prilega obrtniku, prevozniku, trgovcu ali učitelju v osnovni šoli, ne pa tudi univerzitetnemu profesorju ali zdravniku. Za ta dva je rezerviran »ön«.

To razločevanje je resnično dediščina preteklosti in diši po razrednem, ker so v enem žepu pravila o vedenju za nižje od sebe, v drugem pa za višje. To izziva ne samo negotovost in dvome, temveč tudi nerazpoloženje, saj živijo državljani v napetosti in strahu, da ga ne bi kaj polomili.

Neka pisateljica je nedavno predlagala, naj bi popularnejši in bolj demokratični izraz »maga« sprejeli za enotno obliko tituliranja, toda odmev na njen predlog ni bil ravno topel. Verjetno bi se zgodilo isto, če bi predlagala enotno uvedbo zaimka »ön«.

Tako živita drug zraven drugega oba izraza in ni pričakovati, da bo v bližnji prihodnosti prišlo do česarkoli takega, kar bi nujno sožitje spodkopalo.

MILOŠ COROVIĆ

Kaj vse kradejo na Madžarskem

Nenavadna razstava — Tatovi so iz ladjedelnice odpeljali kar barko

POSEBEJ ZA DELO

BUDIMPEŠTA, 29. avgusta — Razstava ministrstva za notranje zadeve, na kateri so domiselno in duhovito prikazali, kaj vse v tej državi kradejo, je med madžarsko javnostjo zbudila veliko zanimanje. Številne obiskovalce so takoj na začetku opozorili, da bodo videli samo del tistega, kar se v resnici dogaja. Večina tatvin, poneverb in drugih kaznivih dejanj proti ljudskemu premoženju ostaja praviloma neodkrita.

Med tistimi, ki so lani posegli po ljudskem premoženju (državnem in zadružnem) in povzročili za 177 milijonov forintov škode, jih je večina priznala, da so tako ravnali predvsem iz želje po »obogatitvi«, skratka, to so bile kraje v najobičajnejšem pomenu besede, preostali pa so navajali razne druge pobude. Pičlih pet odstotkov jih je krivo zvalilo na »slabo družbo«, okoli 6 odstotkov pa na alkohol.

Najmanj je bilo tistih, ki so izjavljali, da so se za krajo odločili zaradi težavnega gmotnega položaja.

Lani se je skupno število teh dejanj, kot nam kaže statistika, nekoliko zmanjšalo, toda povečalo se je število večjih tatvin in ropov, takih, katerih učinek cenijo na sto tisoč forintov in več.

To je bil povod za neugodne ocene o budnosti organov oblasti in uprave. Zanimivo pa je še nekaj drugega. Kadar kdo ukrade denarnico v avtobusu, skoči na noge cel kup ljudi in pomaga policiji, da ujame tatu, medtem ko na moč ravnodušno gledajo na kazniva dejanja, katerih razsežnosti so dosti večje. Tako omenjajo primer zadruge v Fuezesabonyju, kjer so vlomilci odnesli jekleno blagajno, ker prostori sploh niso bili zavarovani. V kmečki delovni zadrugi v Mandoki pa so sicer imeli nočnega čuvaja, vendar je sladko spal, ko so tatovi odnesli 477 tisoč forintov.

V eni od vitrin na tej nenavadni razstavi je prikazan primer visokega poštnega uslužbenca, ki je v nekaj letih utajil 900 tisoč forintov, čeprav so v tem času kontrolirali njegovo poslovanje vsako leto vsaj po dvakrat ali trikrat.

Zelo pogostne in hkrati najnevarnejše so skupinske tatvine, pri katerih se na primer skladiščnik poveže s šoferjem, šofer pa z vratarjem in s prodajalci v mestu. Takšna tolpa je delovala v sladkorni tovarni v Hatvanu, kjer je v sorazmerno kratkem času izginilo iz skladišča 56 ton sladkorja. Obstajajo tudi primeri, ko se združijo predsednik, glavni knjigovodja in še kdo iz zadruge in začnejo namesto izgub, ki so jih povzročili s kradami, prikazovati — presežke.

Nova pot Körtinga

Načrti štirinajste enote SOZD Gorenje v ZRN: po 1979 brez izgub - Zaupanje v sanacijo so potrdila posojila

OD NAŠE BONSKE DOPISNICE

MÜNCHEN, 29. avgusta — Po dveh mesecih napornih, čeprav strpnih pogajanj med Gorenjem, voditeljem konkurznega postopka za podjetje Körting iz Grassaua, predstavniki bank in deželnih oblasti je 11. avgusta 1978 nastalo podjetje Gorenje Körting Electronic GMBH in Co. To je slnoči na tiskovni konferenci sporočil generalni direktor novega podjetja in dosedanji voditelj Gorenjeve münchenske enote Oskar Pistor ter ob isti priložnosti razložil javnosti obsežne načrte novega vodstva.

Podjetje prevzema proizvodnjo radijskih in televizijskih sprejemnikov, gramofonov in zvočnikov visoke kakovosti formalno že s 1. septembrom, čeprav bo v celoti stekla nekje sredi oktobra. Prvi cilj vodstva podjetja, ki je štirinajsta enota v sestavljeni organizaciji združenega dela Gorenje, delalo pa bo na podlagi nemških zakonov in predpisov, je utrditi položaj, ki ga je Körting že imel na zahodnonemškem in evropskem tržišču, pa ga je izgubil z nespretnimi poslovnimi potezami in v steku vrste neugodnih objektivnih okoliščin. V Gorenjevem okviru naj bi se torej znamka Körting pojavljala tudi v prihodnje, zagotoviti pa ji bi bilo treba konkurenčno sposobnost med ostalimi velikimi in poznanimi proizvajalci radijske in televizijske tehnike. V vrh načrtov sodi hkratno poslovno prodiranje v specialnem tržišču Zahodne Evrope in sistematično vlaganje v novo tehnologijo. S povezovanjem obeh usmeritev pričakuje vodstvo podjetja sorazmerno hitre uspehe. Za to leto še načrtuje izgubo in postopno ponovno zaposlovanje medtem odpuščene delovne sile (zdaj dela še 800 zaposlenih od prejšnjega števila 1200), toda že sredi prihodnjega leta računa s polno zaposlenostjo in z izravnavanjem izgub do konca leta 1979.

Direktor Pistor je zlasti v odgovorih na vprašanja novinarjev večkrat ponovil optimistično, čeprav stvarno preceno položaja. Po njegovem mnenju je podjetje Körting mogoče znova postaviti na noge, čeprav ni zanikal težav, ki jih bo podjetje imelo, ko se bo kot novinec spopadlo z utrjenimi razmerji med velikimi proizvajalci takoimenovane »rjave tehnike«. Oskar Pistor je za svoj optimizem navajal tudi vzroke.

Že prej je bilo znano, da sta Gorenje iz Velenja in Körting iz Grassaua na Bavarskem uspešno sodelovala v proizvodnji črnobelih in barvnih televizijskih sprejemnikov. Sodelovanje se bo zdaj še utrdilo, posebej še, ker novo podjetje načrtuje v letu 1979 vlaganja v višini 4 do 5 milijonov mark in računa pri tem na sredstva, ki jih ima na voljo deželna vlada za podpiranje perspektivne industrije in odpiranje novih delovnih mest. Pomembno je, da je deželna bavarska vlada podprla nakup moralno in gmotno in da so banke (Commerz Bank in Bayerische Kredit Bank) naklonile Gorenju polno zaupanje s tem, ko so mu odobrile nova posojila za nakup Körtinga.

Razumljivo je, da malo pred začetkom poslovanja novega podjetja ni mogoče veljavno prerokovati, kako uspešno bo, toda ozadje občutnega optimizma je mogoče razumeti po posredni poti. Če Körting ne bi imel možnosti razviti kakovostne proizvodnje na svojem področju in te ne bi bilo mogoče prodajati, Gorenje podjetja ne bi prevzelo, in če podvig ne bi imel izgledov na uspeh, ga ne bi podprle banke. Še drugače, če Gorenje ne bi dalo zagotovil, da je sposobno popraviti Körtingovo stanje, njegove kandidature ne bi podprla deželna vlada. Za Gorenje pa je Körting tudi oblika posrednega prodora na tržišča držav Evropske gospodarske skupnosti, ki ga je zaradi visokih uvoznih dajatev vedno teže osvajati podjetjem zunaj držav tega kroga.

Owen v Južno Afriko?

LONDON, 30. avgusta (AFP) — Po vsej verjetnosti bo britanski zunanji minister David Owen še ta teden odpotoval na krajšo turnejo po Južni Afriki. Za september bo skušal pripraviti konferenco vseh strani, ki so vpletene v južnorodezijski spor. Po dobro obveščenih virih bo britanski minister izkoristil potovanje v Nairobi, kjer se bo udeležil pogreba predsednika Joma Kenyatte zato, da bo obiskal nekatere afriške države ter prepričal voditelja patriotične fronte Joshuo Nkoma in Roberta Mugabeja, kakor tudi rasista Iana Smitha, naj se udeležijo konference. Owen pričakuje, da se mu bo na tej poti pridružil tudi ameriški državni sekretar Cyrus Vance.

Boj proti zračnemu piratstvu

Osebni pregled v zraku

V Sovjetski zvezi so uvedli v civilnem letalskem prometu precej strožje varnostne ukrepe od dosedanjih

OD NAŠEGA MOSKOVSKEGA DOPISNIKA

MOSKVA, avgusta — Udobni »Iljušin«, letalo sovjetske družbe »Aeroflot«, največjega zračnega velikana na svetu, je že med oblaki in potniki mirno prebirajo časopis na svojih sedežih. Tedaj se enega izmed potnikov dotakne roka člana posadke letala: »Oprostite, osebni pregled. Dovolite, da vam pregledamo vso osebno prtljago — in tudi vas osebno. Ne dovolite? Nič za to, pravico imamo opraviti pregled tudi brez vašega soglasja ...«

Do nedavnega se kaj takšnega v sovjetskih potniških letalih ni moglo zgoditi. Junija letos pa je predsednik prezidija vrhovnega sovjeta ZSSR Leonid Brežnjev podpisal poseben ukaz, ki spreminja dozdajšnje sovjetske zakone o zračnem prometu iz let 1961 in 1971. Gre za željo, kot je rečeno v ukazu, da bi zagotovili večjo varnost poletov, zavarovali življenje in zdravje potnikov ter članov posadke na sovjetskih civilnih letalih družbe »Aeroflot«.

Po novem zakonu imajo pripadniki civilnega letalstva, milice, carinske službe in obmejnih enot pravico pregledovati tako osebno prtljago kot same potnike na domačih, notranjih progah kot tudi v mednarodnem prometu. Pregled lahko opravijo bodisi na letališču ali pa v samem letalu, ki je že v zraku.

To so novi, precej strožji varnostni ukrepi od doslej veljavnih. Doslej so recimo na vseh notranjih, lokalnih letališčih, obvezno pregledovali potnikom vso njihovo prtljago, kar je proceduro pred poletom precej podaljšalo, na večjih letališčih mednarodnega pomena, pa so potnike pregledovali avtomatsko. V nekaterih potniških letalih so že pred časom uvedli tudi neopazno spremljavo varnostnih organov. Toda med samim poletom potnikov doslej niso pregledovali.

Novi zakon seveda sodi v sovjetski boj proti zračnemu piratstvu. Še pred desetletjem je bilo zračno ugrabiteljstvo v Sovjetski zvezi neznan pojav in opisovali so ga bolj kot tipičnega za Zahod. ZSSR tedaj tudi še ni bila včlanjena v mednarodno organizacijo za civilno letalstvo, ICAO, in tako zanjo niso veljali nekateri njeni ukrepi proti ugrabiteljem.

Poslednji znan primer ugrabitve v ZSSR, o katerem je tisk na kratko poročal, se je zgodil maja letos. Tedaj je neki »oboroženi prestopnik A. N. Skubenko« poskušal ugrabiti potniško letalo, ki je letelo na redni notranji liniji »Aeroflota« iz Ašhabada, turkmenske prestolnice nedaleč od meje z Iranom, do letovišča Mineralnije vodi na Severnem Kavkazu, nedaleč od črnomorskih obal. Skubenko je z orožjem hotel prisiliti pilota, da bi z letalom poletel čez mejo, po vsej verjetnosti v sosednji Iran ali pa Turčijo.

Toda v letalu so bili med poletom pripadniki »sil za zagotavljanje varnosti poletov ministrstva za civilno letalstvo«, ki so posredovali in ko se je upiral, so ugrabitelja tudi ubili. Kot so uradno sporočili, ni bilo žrtev ne med potniki letala, ne med člani posadke.

Kaže, da je ravno ta poslednji primer spodbudil vrhovni sovjet ZSSR, da je približno mesec dni kasneje sprejel novi ukaz o pregledovanju osebne prtljage in samih potnikov tako na letališču kot tudi med poletom letala, in tudi, kot je rečeno, »neodvisno od soglasja potnikov«.

TIT DOBERŠEK

Kako si „mali doktor“ zamišlja državo

LUSAKA, 28. avgusta (Tanjug) — Komaj smo v glavnem mestu Malavije Blantyru stopili iz letala, smo dočakali neprijetno presenečenje. »Iz katere države ste?« nas je vprašala stevardesa. Nevajeni takega sprejema, smo tjavdan pomahali z rdečim jugoslovanskim potnim listom, stevardesa pa je zgroženo vzkliknila: »Takoj nazaj v letalo!« Vprašali smo: »Kaj pa je?« — »Nič ne sprašujte, temveč se vrnite v letalo!«

Stevardesa je bila odločna temnopolta mladenka. Tisti hip se ji je ob bok postavil še policist v kratkih hlačah in dokolenkah, z gumijevko pod pazduho, pristopil pa je tudi postaven, eleganten mladenič v črni obleki in z odločnim izrazom na obrazu. Ta nam je rekel: »Nikar nam ne povzročajte neprijetnosti!« Tako smo se pač vrnili v letalo.

Pripovedujejo, da je bil eden od redkih Jugoslovanov, ki se mu je posrečilo priti v Malavi Ante Bušelić, nekdanji trener nogometne reprezentance Zambije, čeprav se je dosmrtni predsednik republike in edine stranke v tej državi s petimi milijoni prebivalcev dr. Kamuza Hastings Banda zaklel, da v Malavi ne bo stopil nihče iz »rdečih držav«. Toda tudi njemu niso potisnili vizuma v potni list, temveč na košček papirja, ki so ga strgali, ko je Bušelić s svojimi nogometaši zapuščal Malavi.

Zato pa je Malavi, stisnjen med Tanzanijo, Zambijo in Mozambik, edina afriška država, ki vzdržuje diplomatske odnose z Južnoafriško republiko in katere predsednik je ocenil »interni sporazum« v Južni Rodeziji kot »pozitiven korak«. Dr. Banda, znan tudi kot »mali doktor iz Londona«, kjer je dolga leta delal, velja za enega največjih despotov v Afriki. »Tukaj sem jaz gospodar in kdor tega ne ve, je bedak,« je nekega dne dejal zbeganim poslušalcem.

V državi je veliko političnih zapornikov, čeprav doktor to zanika, nedavno pa so pripravili parlamentarne volitve, prve po sedemnajstih letih, odkar je bivša britanska kolonija Njasa postala neodvisna. Toda za vsako izmed 87 poslanskih mest je dr. Banda osebno izbral tri do pet kandidatov. Kljub temu so bili volivci — trije milijoni odraslih Malavijcev, ki imajo manj kot 200 dolarjev dohodka na prebivalca in spadajo med enega izmed 25 narevnejših narodov na svetu — zadovoljni. Dotlej je namreč dr. Banda zmeraj osebno izbiral poslance, ravno tako kot je pogostoma segal tudi po »pooblastilu«, da jih lahko meče s poslanskih klopi.

Eno od osnovnih meril, da postaneš poslanec, je bilo med nedavnimi volivami znanje angleščine — »zaradi aktivne udeležbe v parlamentarnih debatah«. Človek, ki je nekoč izjavil, da ne bo nikoli dovolil nobenemu »belopoltemu profesorju« s kake tuje univerze, da bi ga učil, kako je treba upravljati državo, je poskrbel za zelo strogo preizkušnjo znanja angleščine. Tisti, ki izpita niso opravili, res niso prišli na kandidacijsko listo, vendar se na njej tudi nekateri potencialni poslanci, ki so opravili izpit, niso pojavili.

Mogoče sploh ni bistveno, da je po splošnih volitvah 31 poslancev izgubilo status, med njimi celo dva bivša ministra, ker dosmrtnega predsednika Kamuza Bande to očitno niti malo ne vznemirja. Dr. Banda je ob razpisu splošnih volitev v dokaz, da odslej ne namerava vladati z železno roko, izjavil, da so izpustili vse politične zapornke. To je slaba tolažba zanje, kajti tudi če bi bilo res, zdaj ne morejo dobiti dela v domovini in samo povečujejo armado skoraj 300 tisoč Malavijcev, ki delajo v tujini, zlasti v rudnikih Južnoafriške republike. Če bi se hoteli ponovno zaposliti doma, bi potrebovali posebno dovoljenje dr. Bande.

BORISLAV KORKODELOVIĆ

Najboljše brazde

Na »Hmezadovih« strniščih pri Radljah se je v soboto in nedeljo pomerilo preko 70 poklicnih traktoristov in mladih zadružnikov iz vse Slovenije v svojih veščinah pri oranju desetarske njive, spretnostnih vožnjah in teoretičnem znanju. Med 14 mladimi zadružnicami je Majda Zajc iz ljubljanske ekipe (s številko 58) zasedla tretje, njena kolegica Slavka Struna iz dolenjske skupine pa 1. mesto. Domači izdelovalci traktorjev so ponudili svoje znamke in zmagovalce tudi nagradili

Boto: Bogo Čerin

Štorklje nas zapuščajo

„Ptice sreče“ nimajo sreče v izsušenih močvirjih in strupu

Bela štorklja se iz Pomurja očitno že seli v novo domovanje, k ribnikom in močvirjem na Dravskem polju — Žrtev ekoloških sprememb svari

MARIBOR, avgusta — Belo štorkljo (Cicoinia ciconia) so pred drugo vojno v Sloveniji videvali le v Pomurju, v Podravju so bila gnezda skrajno redka. Eno med prvimi je bilo na Pragerskem. Zadnjih dvajset let pa se je »ptica sreče«, tista, ki »otroke nosi«, naselila tudi v Podravju ali bolj natančno na Dravskem polju. Prihoda štorkelj na dimnike dravskopoljskih hiš so se poljanci, prijatelji narave in ekologi razveselili. Toda ali prihod štorkelj na Dravskem polju zares tudi pomeni, da je teh ptic, ki pri mnogih ljudstvih veljajo za svete živali, vedno več? Žal ne.

Varstveniki narave vejo povedati, da sicer razveseljiv pojav štorkelj tik pod slovenskim alpskim pogorjem ne pomeni, da je teh prijaznih in domačih ptic čedalje več, marveč kaže, da si iščejo nov življenjski prostor. Njihov prvotni biotop (Pomurje) jim namreč zavoljo regulacije rek in potokov, izsuševanja močvirij ipd. ne nudi več dovolj hrane. Ogrožajo pa štorklje in druge naše redkejše ptice kakor sploh divjad tudi druge nove nevarnosti, ki jih je prineslo sicer neizbežno intenzivno kmetijstvo. Uporaba strupov za zaščito kmetijskih kultur, promet, električni daljnovodi pa razne visoke naprave in v nekaj sramotnih primerih človek sam — to so današnji poglavitni štorkljini sovražniki. Strupi v kmetijstvu sicer ne ubijajo štorkelj, pač pa zatirajo živali, s katerimi se hranijo. V ZDA je leta 1962 ob napravi za ugotavljanje višine oblakov na nekem letališču v eni sami noči poginilo 50.000 ptic. 500 mrtvih štorkelj so našli na obali nekega južnoafriškega jezera po neurju s točo.

Varstvenik narave Mirko Šoštarič je leta 1971 v Pomurskem vestniku zapisal, da se je število štorkljinih gnezd in izvaljenih mladičev od leta 1964 večalo, leta 1966 so ugotovili stagnacijo, leto zatem sedle šele po dveh, treh lepa že nazadovanje. Kaj povzroča nihanje staleža štorkelj, ne vejo zanesljivo, se pa temu dolgonogemu, po cele ure na eni nogi stoječemu »filozofskemu« ptiču v prihodnosti ne piše dobro.

Dobra evidenca je eden prvih pogojev za zaščito divjadi. Leta 1958 je CIPO (mednarodni kongres za varstvo ptic) spodbudil štetje štorkelj v vseh evropskih državah, ki se mu je pridružila tudi Jugoslavija. Seveda pa je treba staležte skoraj udomačene ptice šteti v rednih presledkih, če naj se ugotovijo spremembe in premiki. Zanimiv je pojav, da v srednji Evropi gnezdijo štorklje večinoma na dimnikih starejših hiš, na električnih in telefonskih drogovih in drugih najrazličnejših zgradbah, medtem ko si vzhodnoevropske štorklje spletajo svoja ogromna gnezna (višina in širina »štrkovega« gnezda lahko dosežeta do 2 m, težko pa je to domovanje iz protja lahko tudi več sto kilogramov) večinoma na drevju. V Pomurju in Podravju imajo ali so imele štorklje gnezda na banki (Slov. Bistrica), župnišču (Ljutomer, Črenšovci, Trnovska vas, Središče ob Dravi), na samostanu (Gradišče), gasilskem domu (Dubrava-Zavrč), na tovarni (Lendava), železniškem postajnem poslopju (Pragersko), veliko gnezd pa je videti, kot že rečeno, na električnih in telefonskih drogovih in na transformatorskih postajah.

Gnezda rasteio na bankah, župniščih, drogovih

Med evropskimi deželami je Slovenija v svojem severovzhodnem delu še kar lepo poseljena s štorkljami, saj pride v Pomurju in Podravju eno gnezdo na 15 kvadratnih kilometrov celotne površine, medtem ko na Nizozemskem komaj na 161 kv. kilometrov. Premik štorkelj s panonskega v predalpski del Slovenije je zanimiv ekološki pojav, ki ga pripisujejo predvsem močvirjem okrog Pragerskega in ribnikom okrog Rač. Če bo kdaj izsušena še ta moča, je vprašanje, kje bo slovenska štorklja še našla kaj za v kljun. Da bi se v prehrani preusmerila, poznavalci dvomijo, očitno pa bolj zamočvirjeni travniki sodijo tudi v njeno življenjsko okolje.

Štorklje se hranijo precej enostransko: lovijo žabe, kače (belouške), kuščarje, poljske miši in kobilice, ki pa jih je vse manj zavoljo zaščitnih sredstev v kmetijstvu. Najdlje na zahodu so štorklje v Sloveniji videli pri Cerkniškem jezeru, a je zdaj tam ni več. Redek poskus naselitve v Blatu pri Grosupljem je štorklji preprečil brezvestni lovec z morilskim strelom. Tako se je zdaj najgloblje v predalpskem svetu štorklja pri nas za stalno naselila v Bohovi pri Mariboru (to je tudi najbrž mestu najbližje gnezdišče štorkelj pri nas), medtem ko je gnezdo na sušilnici hmelja v Blagovni pri Šentjurju menda že prazno oziroma nenaseljeno. Najvišje je štorklja naseljena v južni Nemčiji (do 700 m visoko) in na Češkoslovaškem (do 600 m).

Umetna gnezda privabljajo »štrke«

Edina dežela, kjer beležijo porast števila štorkelj, je Avstrija (Gradiščansko in Štajersko). Avstrijci pa so menda tudi prvi poskusili narediti »štrku« (kot pravijo štorkljam Pomurci in kajkavci) umetno gnezdo. (Mirko Šoštarič meni, da bi bilo dobro z umetnimi gnezdi še poskušati tudi pri nas.) Avstrijci, ki delajo štorkljam nekakšne vrbove košare, so opazili, da so štorklje umetno gnezdo zasedle brez pridržkov, če je bilo postavljeno na prejšnje naravno gnetih; tretjina umetnih gnezd je ostala nenaseljena.

Največje občudovanje zaslužijo štorkljine letalske sposobnosti. Čeprav je odrasla žival težka 3 do 4 kg, odrine v drugi polovici avgusta ali v septembru čez Bospor, Malo Azijo, Palestino in ob Nilu na prezimovališče v južno Afriko. V približno sto dneh prejadra kakih deset tisoč kilometrov. Zanimivo je, da spomladi, ko se vrača, bolj hiti in preleti celo do 400 km dnevno. Čaka jo veliko dela pri obnovi gnezda, v katerem bosta na jajcih izmenoma sedela oba, samec in samica, in čez 30 do 38 dni bosta izvalila do tri mladiče (povprečno). V nekaj redkih primerih so opazili, da sta starša sama ubila enega ali dva svoja mladiča. To pripisujejo selekcijskemu nagonu (mladič je bržčas obolel) in pretečemu pomanjkanju hrane. Na daljnjo pot v južno Afriko letijo mladi pod vodstvom starejših živali in ta »konvoj« se seveda prvi odpravi na pot.

FRANCE FORSTNERIČ

● Opazovanja na Dravskem polju so nam pokazala, da si štorklje v nobenem primeru niso naredile gnezda na novi hiši, ampak vselej na stari. Seveda ne marajo (novih) dimnikov, iz katerih se kadi zgoraj, marveč imajo rade dimnike s stranskimi dimnimi linami, še najrajši take dimnike, iz katerih se kadi tudi poleti. Toda tega razkošja so se štorklje morale že skoraj docela odvaditi, odkar že tudi na podeželju naši ljudje poleti kuhajo le z elekriko ali plinom, stare krušne peči pa so tako že zdavnaj opustili. Škode ne delajo »štrki« prav nobene, ne moti jih lajež domačega psa in avtomobilski promet, z ljudmi in živami živijo v dostojanstvenem sožitju »na daleč«. Ničesar ne kradejo od živalske piče ali človeške hrane, saj imajo svoj stalen, nespremenjen jedilnik.

Harfa in poezija v Zelšah

Recital Pavle Uršič in deklamacije Saše Miklavca

Obiskovalcem zelških večerov bo ostal predzadnji koncert s harfistko Pavlo Uršičevo in dramskim igralcem Sašo Miklavcem v najlepšem spominu.

Prečudovit zelški ambient je dopolnil umetniški užitek ob poslušanju skladb, ki so biseri svetovne glasbene literature za harfo in ob izboru najlepših Shakespearovih sonetov. Poslušalci so po koncertu zagotavljali, da si podobnih doživetij še želijo.

Harfistka Pavla Uršič je z uvodno besedo predstavila harfo, njen zgodovinski razvoj in tehniko igranja, kar je vzbudilo napeto pričakovanje ob izvajanju njenega programa. Za svoj recital si je Uršičeva izbrala spored, ki je poslušalcem predstavil za harfo napisano literaturo od najstarejših do najsodobnejših dosežkov. Zelo zahteven spored, ki se ga loti lahko le harfist najvišjega razreda, harfist, ki je globok in močan interpret in hkrati sijajen tehnik. Uršičeva je to visoko stopnjo nedvomno dosegla. Njena igra je po estetski plati skladna in njen ton, barvno niansiranje, muzikalno fraziranje zelo dognano. Od starejših avtorjev smo slišali Arijo neznanega skladatelja, Händlovo Passacaglio (ti dve je umetnica dodala k programu) in Bachov Largo, kjer je logično podčrtala melodično važne tone, muzikalno razčlenila formo in uporabljala dinamično senčenje po zrelem preudarku in s točnim poznavanjem stila.

Sledili sta skladbi Debussyja in Tourniera z enakim naslovom Mesečina, pa Ibertov Vodomet. Uršičeva je podala dela z dobrim okusom, intenzivno doživeto in tehnično bravurozno.

Navdušenje se je stopnjevalo od skladbe do skladbe in je doseglo svoj vrh s skladbo Pesem noči skladatelja Salzeda.

Vrzeli med posameznimi skladbami so bile izpolnjene z recitalom Shakespearovih sonetov, ki jih je zelo doživeto podal dramski igralec Saša Miklavc.

FRANC JELINČIČ

Levji delež kujejo ladje

Kar 80 odstotkov jugoslovanske menjave s Kitajsko v lanskem letu odpadlo na Hrvaško - Zanimanje za Končarjevo energetsko opremo in lokomotive

OD NAŠEGA ZAGREBŠKEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 29. avgusta — Vrednost blagovne menjave med Jugoslavijo in Ljudsko republiko Kitajsko bo letos po ocenah presegla okrog 200 milijonov dolarjev. Če se bodo predvidevanja uresničila, potem bomo presegli rekordno menjavo iz leta 1974, ko je znašala okrog 140 milijonov in podvojili lanskoletno menjavo s to deželo. Pri blagovni menjavi pa ima velik delež sosednja Hrvaška, saj je 80 odstotkov celotne lanskoletne jugoslovanske menjave s Kitajsko odpadlo na to republiko v glavnem zavoljo izvoza ladij in ladijskih motorjev.

Na nedavnem obisku kitajske delegacije v Jugoslaviji je predsednik centralnega komiteja KP in državnega sveta te dežele Hua Kuo-feng v pogovoru s predstavniki zagrebškega Rade Končarja dejal, da se je sodelovanje med obema deželoma zelo razmahnilo po obisku predsednika Tita na Kitajskem, vendar so po njegovem gospodarski odnosi med deželama šele na začetku. V Rade Končarju, ki zaposluje domala 18.000 delavcev, so kitajski gostje pokazali izjemno zanimanje za energetsko opremo. Prav pri proizvodnji generatorjev in druge opreme pa ima ta zagrebška sestavljena organizacija velike izkušnje in izvozne možnosti.

Delež Rade Končarja v proizvodnji elektrostrojegradnje v Jugoslaviji znaša 22 odstotkov, Končarjevi generatorji v jugoslovanskih elektrarnah pa predstavljajo okrog 60 odstotkov vgrajene moči elektroenergetskih objektov. Sedaj izdelujejo poleg drugega generator za hidroelektrarno Bajina Bašta 2 z močjo 307 megavatov in generatorski transformator za jedrsko elektrarno v Krškem z močjo 300 megavatov. Proizvodnjo teh izdelkov so si kitajski gostje temeljito ogledali, pri čemer pa jih je predsednik sozd Ante Marković seznanil, da se pripravljajo na osvajanje proizvodnje močnejših generatorskih transformatorjev in sicer z močjo 600 in 1000 megavatov. Večji del proizvodnje generatorjev izvozijo.

Poleg energetske in druge opreme pa so se kitajski gostje zanimali tudi za proizvodnjo električnih lokomotiv. Pred desetimi leti so namreč v Končarju začeli izdelovati lokomotive po švedski licenci, izdelali so že prek 200 lokomotiv, večino pa so prodali na tujem. Kitajske goste so obvestili, da bodo začeli z lastno proizvodnjo lokomotiv, ki bodo za 1000 kilovatov močnejše od dosedanjih.

Delež zagrebškega gospodarstva pri blagovni menjavi s Kitajsko pa je zelo majhen, saj letna menjava znaša le okrog 200 milijonov dinarjev. Med izvozniki je že sedaj Rade Končar, vendar gre za neznaten izvoz, nato pa še Elka in Chromos. Zagrebška Astra mašinoimpeks je pred nedavnim odprla predstavništvo v Pekingu, na to pa se pripravljajo še nekatere druge delovne organizacije.

Hrvaške delovne organizacije se že pripravljajo na razstavo jugoslovanskega gospodarstva, ki bo aprila prihodnje leto v Pekingu. To bo naša največja razstava v tujini doslej, kjer bo mogoče še bolje spoznati naše gospodarske možnosti. Brzčas bo več delovnih organizacij podpisalo tudi sporazum o dolgoročnem sodelovanju. Reška luka je med prvimi v Pekingu še podpisala takšen sporazum, do konca leta pa bodo v tej luki pretovorili prek 100.000 ton kitajskega tovora. Puljska in reška ladjedelnica pa bosta izdelali vsaka po pet ladij za kitajsko floto, o čemer so se pred kratkim dogovorili.

BORKO DE CORTI

Redki kraji brez delovne akcije

Okoli tri in pol milijona mladih sodelovalo pri urejanju naselij

BEOGRAD, 29. avgusta (Tanjug) — Sodeč po podatkih iz občinskih komitejev ZSM, bo v tem letu po vsej državi sodelovalo pri prostovoljnih delovnih akcijah — pri čemer niso mišljene samo mladinske delovne akcije, temveč vse oblike prostovoljnega angažiranja mladine — približno 3,5 milijona mladih. Pri vsem tem je še posebej pomembno, da je prostovoljno mladinsko delo oživelo tudi v osnovnih celicah družbe, o čemer pričajo podatki, da v naši državi skoraj ni kraja, v katerem ne bi organizirali lokalne delovne akcije.

Leta 1978 smo pripravili sedem novih zveznih mladinskih delovnih akcijah, tako da jih je bilo skupaj 25. Na vseh teh delovnih akcijah je približno 60.000 brigadirjev v 800 brigadah gradilo avtoceste, proge, utrjevalo obrambne nasipe in urejalo izlive in struge rek, pogozdovalo goličave, napeljevalo vodovode, gradilo športno-rekreacijske centre in druge objekte.

Slovenski gradovi

Zelo vabljiva grajska plošča

Blejski grad je po urejenosti med gradovi na vrhu — Kapela je najstarejši ohranjeni del - Slabše je vreme, več je obiskovalcev, tudi po tisoč na dan

BLED, 28. avgusta — Grad in otok sta kot starodavni priči preteklosti bistvena sestavna dela blejske panorame; turist, ki pride v ta najbolj obiskani turistični kraj v Sloveniji, ni videl Bleda, če se ni peljal s kočijo, če ni s pletno odplul na otok, današnji turist ga ni videl niti tedaj, če se ni poskusil v golfu, vsekakor pa ne more trditi, da je bil na Bledu, če ni bil na gradu.

Blejski grad bi po urejenosti imel tekmeca kvečjemu na Otočcu; vsi drugi gradovi na Kranjskem, pa naj bodo za kakršnokoli že rabo v današnjem času, so znatno bolj zanemarjeni oziroma nepopravljeni. Grad na strmi skali, od koder se lepo vidi na otok in na drobne čolne na gladini jezera, je bil v svoji prvotni obliki, bržkone segajoči še v prvo tisočletje našega štetja, preprost: obrambni stolp na živi skali, ob katerem so sčasoma gradili nove gospodarske in upravne prostore.

Danes obišče to strmo romarsko pot tudi po tisoč turistov na dan. Ali kot pravi Avgust Erat, ki je čuvaj in po potrebi tudi vodič: »Slabše ko je sredi sezone vreme, večji je obisk na gradu. Saj veste, kako gre: dokler pripeka sonce, so turisti bolj na jezeru, če pa se vreme skisa, hitro pridejo pogledat na grad . . .«

Potem ko je bil nazadnje in najbolj uničen leta 1947, ko je zgorel, ker je vanj udarila strela, so grad v letih 1951 do 1961 obnavljali in tudi obnovili z denarjem in razumevanjem blejske občine in ljubljanskega Narodnega muzeja. Na plošči pri vhodu, kmalu nad dvižnim mostom, ki pa ga danes na železnih verigah zvečer nihče več ne dviga, saj potomci nekdanjih tlačanov in turisti od vsepovsod vanj nosijo veliko denarja, gotovo več, kot so nekdaj graščaki zahtevali desetine, piše, da so grad zidali škofje iz Brixna (Bressanove) od leta 1004 do 18. stoletja.

Turisti pa, ki se sprehodijo po prijetno hladnih sobanah nekdanjih grajskih gospodičen ali oholih graščakov, potem v spomin in kot dokaz, kje so bili, kupujejo spominke; razglednice, miniaturne narodne noše in značke so stvari, ki gredo najbolj v promet. Lačna in žejna usta pa najdejo tolažbo v bifeju in restavraciji, ki ju ima v zakupu že več let blejski Krim.

Najstarejši ohranjeni del gradu je kapela, v katero je vhod tako nizek, da le malce nadpovprečno visok Slovenec vstopi s sklonjeno glavo; freske v njej še niso vse restavrirane, nastale pa so v 18. stoletju. zaradi potresov v 16. in 17. stoletju in zaradi poznejših popravil je grad izgubil nekdanjo podobo, vendar pa je kljub temu, da je današnja stavba baročna, ohranjena značilna oblika srednjeveškega obrambnega gradu z zaščitenim dostopom in dvema stopničasto razporejenima dvorišče ma.

Ko si boste ogledovali prostore, v katerih je prikazana najstarejša zgodovina Bleda in grad v posameznih fazah zgodovinskega razvoja, vedite, da vse renesančno, baročno, rokokojsko , bidermajersko, empirsko in še kakšno pohištvo ni blejskih graščakov — je le ilustracija stanovanjske kulture posameznih obdobij.

JOŽE SPLICHAL

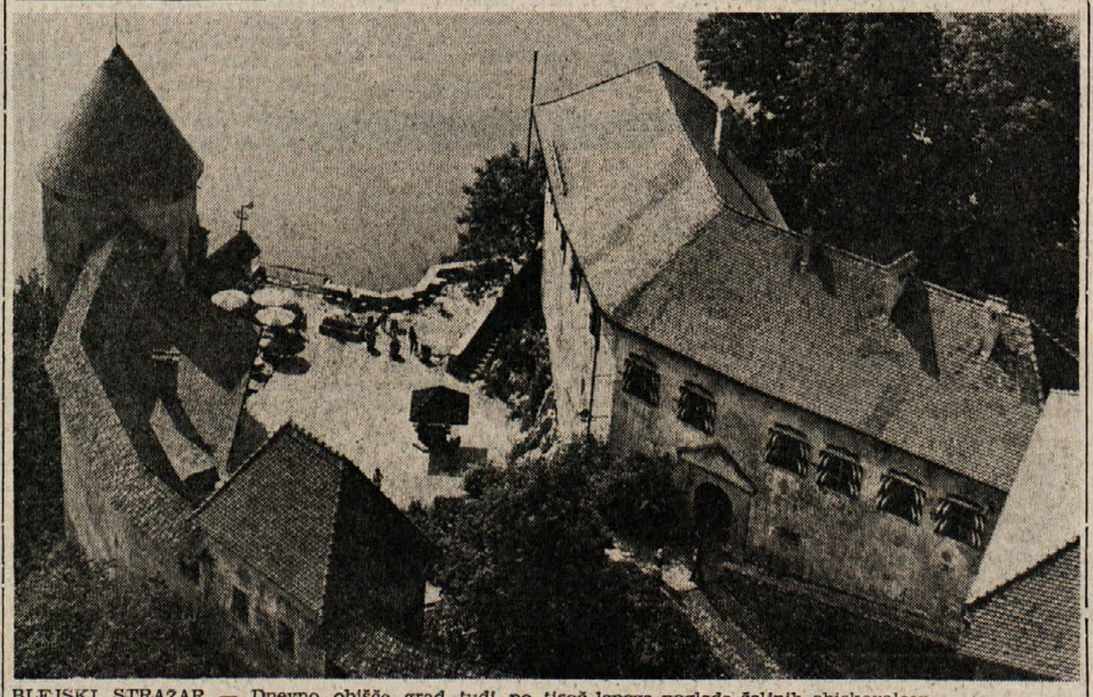

BLEJSKI STRAŽAR — Dnevno obišče grad tudi po tisoč lepega pogleda željnih obiskovalcev.

Foto: Joco Žnidaršič

Poletje s kulturo

Ob kiparskem simpoziju je v Kostanjevici v okviru dolenjskega festivala še vrsta zelo zanimivih prireditev

Še dober teden nas loči do zaključka letošnje Forme vive v Kostanjevici na Krki, vendar petero kiparjev: Jon Oixman in Rolf Westphal iz ZDA, Japonec Masamitzu, Italijan Vjlbossi in zagrebški kipar Ratko Petrić že zaključujejo svoje skulpture; večinoma bo potrebna le še postavitev na že določenih lokacijah.

Poletni kulturni utrip Kostanjevice je bogat: koncerti, likovne razstave v Lamutovem likovnem salonu, razstave v Galeriji Božidar Jakac, Pleterska zbirka, Forma viva privabljajo iz leta v leto več obiskovalcev. Lani, denimo, so našteli nad 60.000 gostov, letos od začetka maja do konca julija že nad 30.000.

Letošnji Dolenjski kulturni festival so odprli ob koncu aprila z razstavo G. A. Kosa in recitalom sopranistke Marije Bitenc-Samčeve in pianista Andreja Jarca. Druga prireditev je počastila letošnjega nagrajenca zagrebškega lista Vjesnik, ki podeljuje nagrade »Josipa Račića« za najboljše likovne stvaritve. Ker je nagrado prejel Boris Jesih, so mu nagrado podelili kar v Kostanjevici, mestu posredništva med dvema sosednjima kulturama. Slikar in grafik je ob tej priložnosti pripravil razstavo, s pianističnim recitalom pa je prireditevi dal slovesno vzdušje Aci Bertoncelj.

Ob svojem gostovanju v Sloveniji je norveški pianist Jan Henrik Kayzer, nastopil je tudi v Slovenski filharmoniji, obiskal še Kostanjevico in pripravil recital z deli Bacha, Schuberta, Griega in Saeveruda. Letošnja osrednja prireditev Dolenjskega festivala pa je razstava plastik Janeza Pirnata. Kakih trideset kamnitih del so v začetku julija postavili na ogled v Lamutovem likovnem salonu, ob otvoritvi sta nastopila pianist Aci Bertoncelj in violončelist Ciril Škerjanc, Pirnatovo delo pa so predstavili v katalogu z devetimi reprodukcijami. Povejmo še, da je Pirnatova razstava naletela na velik odziv med obiskovalci Kostanjevice, tako da jo bodo podaljšali do 11. septembra.

Glasbeni del letošnjega dolenjskega festivala ni povezan samo z otvoritvami razstav, marveč ga organizatorji enakovredno vključujejo v programsko celoto.

Avtocesta hitrejša od načrtov

Doslej so graditelji (po vrednosti) ustvarili za polovico več

SKOPJE, 30. avgusta (Tanjug) — Avtocesto od Kumanova do Titovega Velesa so začeli graditi decembra lani. Če upoštevamo vrednost del, so graditelji v devetih mesecih ustvarili malone za polovico več, kot je bilo predvideno za to obdobje. Takšno delo makedonskih gradbenikov je porok, da bodo avtocesto zgradili v predvidenem roku, oziroma do konca leta 1980.

Nova cesta je del magistralne avtoceste skozi Jugoslavijo in bo precej razbremenila ceste v tem delu Makedonije, kjer je promet najgostejši. Avtocesta bo dolga dolg okoli 35 kilometrov, bodo končali do oktobra 1979.

Spodrezani frak

Afera je sicer stara že dobra štiri leta, a razpletla se je šele nedavno, ko so se z njo naposled ukvarjali najvišji partijski organi sovjetske avtonomne republike Dagestana. Pred časom so namreč odkrili v Dagestanu zanimiv primer oživljanja »mrtvih duš«: pri odkupu ovčje volne od kolhoznikov so nekateri predstavniki trgovske organizacije v letih 1973 in 1974 izdajali račune na imena že umrlih ljudi. Odkupljena suha ovčja volna je postala namreč v vlažnih in umazanih skladiščih nenadoma težja, kar bi utegnilo vzbuditi radovednost pri kontrolorjih. Zato so raje ves »prirastek« zapisali na imena rajnkih. Najprej so zadevo odkrili domači radijski novinarji, potem je prišla v centralni satirični »Krokodil«. Zdaj so najvišji partijski organi Dagestana obljubili, da bodo strogo kaznovali trgovske delavce, ki so strigli volno od pokojnikov . . .

BERITE REVIJO DAN

ATLETIKA

NA EVROPSKEM ATLETSKEM PRVENSTVU V PRAGI

Mennea priboril Italiji še eno zlato kolajno

V teku na 200 m je izbojeval premočno zmago - Med finalisti skoka v daljino je tudi Stekić - Lepa uveljavitev Goričana Podberščka v metu kladiva

PRAGA — Sprinter Pietro Mennea je priboril Italiji tretjo zlato kolajno na letošnjem 12. atletskem EP. Premočni zmagi na 100 m je včeraj dodal še bolj prepričljiv uspeh na enkrat daljši progi. Tako je Mennea prepričljivo ohranil naslov iz Rima pred štirimi leti na tej progi. To pot res ni imel enakovrednih tekmecev, saj je bil zaostanek Prenzlerja (NDR) in Mustarja (Švi.) precejšen.

Pred zadnjima dvema dnevoma tega prvenstva je Italija s tremi zlatimi kolajnami in eno srebrno na odličnem tretjem mestu, za NDR in SZ.

Do nekoliko nepričakovanega razpleta je prišlo na isti progi pri atletinjah. Zmagala ni namreč vzhodna Nemka Görn - Olsner, ki ima drugi najboljši čas na svetu (za rekorderko svojo rojakinjo Koch), ampak Sovjetinja Kondrateva, ki je pritekla skozi cilj z minimalno prednostjo ene stotinke sekunde. Tretja je bila Hamann (NDR).

Ne glede na to poraz pa je premoč NDR več kot očitna. Če ni uspelo se povzpeti na prvo stopnico v teku na 200 m, pa je slavila zmago v metu kopja, po zaslugi bivše svetovne rekorderke Fuchsove. Vzhodnonemška veteranka je poleg tega izboljšala še lastni evropski rekord za štiri centimetre. Tako Sandersenova (VB), kot tudi Hommolova (NDR) še daleč nista mogli ogrožati zmagovalke.

V metu krogle je zmagal Uda Beyer, ki je precej zaostal za lastnim svetovnim rekordom. Pred štirimi leti je bil ta metalec v Rimu le osmi. Ostali odličji sta odšli v SZ. Kot zanimivost naj povemo, da je bil Mironov pred bivšim svetovnim rekorderjem Barišnjikovim. V letošnji sezoni evropski tekači na 400 m se ne morejo ponašati s posebej dobrimi rezultati. V finalu pa so prvi trije premagali mejo 46 sekund. Zmagal je Hofmeister pred presenetljivim domačinom Kolorjem in Francozom Demarthanom, ki prav tako ni spadal med favorite.

REZULTATI
FINALI
MOŠKI

Krogla:
1. Beyer (NDR) 21,08
2. Mironov (SZ) 20,87
3. Barišnikov (SZ) 20,68
4. Schmidt (NDR 20,30
5. Stahlberg (Fin.) 20,17
6. Jarosch (SZ) 20,03
7. Ulk (ČSSR) 19,53
8. Halldorsonn (Isl.) 19,34

400 m:
1. Hofmeister (ZRN) 45''73
2. Kolor (ČSSR) 45''77
3. Demarthan (Fr.) 45''97
4. Krieg (ZRN) 46''22
5. Whitehead (VB) 46''23
6. Oshtan (VB) 46''34
7. Herrmann (ZRN) 46''69

Pietrzyk (Polj.) ni startal

200 m:
1. Mennea (It.) 20''16
2. Prenzler (NDR) 20''61
3. Muster (Švi.) 20''64
4. Dunecki (Polj.) 20''68
5. Barre (Fr.) 20''70
6. Licznerski (Polj.) 20''74
7. Aksinin (SZ) 20''87
8. Ivanov (Bol.) 20''92

Palica:
1. Trofimenko (SZ) 5,55
2. Kalliomaki (Fin.) 5,50
3. Pudas (Fin.) 5,45
4. Kozakiewicz (Polj.) 5,45
5. Tananika (SZ) 5,40
6. Houvion (Fr.) 5,40
7. Tracanelli (Fr.) in Brian Hooper (VB) 5,30

ŽENSKE

200 m:
1. Kondratjeva (SZ) 22''52
2. Gohr - Olsner (NDR) 22''53
3. Bodendorf (NDR) 22''64
4. Hamann (NDR) 22''76
5. Rega (Fr.) 22''77
6. Maslakova (SZ) 22''89
7. Haglund (Še.) 23''07

Met kopja:
1. Fuchs (NDR) - nov ER 69,16
2. Sanderson (VB) 62,40
3. Hommola (NDR) 62,32
4. Richter (NDR) 62,04
5. Zorgo (Rom.) 61,14
6. Helmschmidt (ZRN) 60,96
7. Thyssen (ZRN) 60,18
8. Blechacz (Polj.) 60,14

KVALIFIKACIJE
MOŠKI

3000 m zapreke:
Gerbi (It.) 8'29''1, Tuokonen (Fin.) 8'29''5, Weselowski (Polj.) 8'30''0, Copu (Rom.) 8'33''3, Karst (ZRN) 8'33''7, Coates (VB) 8'34''7, Bichea (Rom.) 8'25''4, Malinowski (Polj.) 8'25''6, Ilg (ZRN) 8'30''4, Lisouski (SZ) 8'31''4, Bartos (ČSSR) 8'31''9, Schöneberg (ZRN) 8'34''2.

Kladivo:
Riehm (ZRN) 73,06; Gerstenberg (NDR) 72,80; Sedjuk (SZ) 71,36; Sachse (NDR) 70,62; Podberšček (It.) 70,25; Tamas (Madž.) 70,04; Steuk (NDR) 73,22; Urlando (It.) 73,04; Zajčuk (SZ) 71,34; Huning (ZRN) 71,18; Ploghaus (ZRN) 70,86 in Huhtala (Fin.) 69,84 m.

Višina:
Grigorjev (SZ) 218 cm, Schneider (ZRN) 218, Moreau (Bel.) 218, Beilschmidt (NDR) 218, Bruni (It.) 218, Tranhardt (ZRN) 218, Belkov (SZ) 218, Jaščenko (SZ) 218, Almen (Še.) 215, Campstein (Bel.) 215, Lauterbach (NDR) 215, Totland (Nor.) 215, Vondra (ČSSR) 215, Naylor (VB) 215, Wszola (Polj.) 215, Hrabal (ČSSR) 215, Moravec (ČSSR) 215, Nachtegael (Bel.) 215 cm.

110 m ovire - predteki:
Mjasnikov (SZ) 13''76, Bryggare (Fin.) 13''83, Giegel (Polj.) 13''97, Moracho (Šp.) 14''15, Ivan (ČSSR) 14''22, Munkelt (NDR) 13''62, Buttari (It.) 13''81, Pereverzev (SZ) 13''86, Gebhard (ZRN) 14''05, Holtom (VB) 14''12, Pusty (Polj.) 14''00, Kulebjakin (SZ) 13''95, Price (VB) 14''00, Pisić (Jug.) 14''02, Evripidou (Gr.) 14''11.

1500 m:
Coghlan (Irs.) 3'40''; Moorcroft (VB) 3'40''; Beyer (NDR) 3'40''1; Ovett (VB) 3'42''9; traub (NDR) 3'43''1; Gysin (Še.) 3'43''1; Lokkanen (Finska) 3'39''7; Robson (VB) 3'40''; Gonzalez (Fr.) 3'40''; Wessinghage (ZRN) 3'40''1; Marajo (Fr.) 3'40''6; Plachy (ČSSR) 3'40''6.

Daljina:
Čepejev (CZ) 7,95; Priščak (ČSSR) 7,81; Leithner (ČSSR) 7,80; Mitchell (VB) 7,77; Čibulski (Polj.) 7,71; Verschi (ZRN) 7,66; Stekić (Jug.) 7,96; Podlužni (SZ) 7,79; Jaskulka (Polj.) 7,74; Rousseau (Fr.) 7,72; Krivka (ČSSR) 7,71; Fransson (Še.) 7,66 m.

400 m ovire:
Kohn (NDR) 56''83; Kacperczik (Poljska) 57,,18; Weustein (ZRN) 57''56; Hollmann (ZRN) 57''50; Rossley (NDR) 58''07; Fredriksen (Nor.) 58''12, Sutherland (VB) 57''62; Makejava (SZ) 57''66; Olaerts (Bel.) 57''74; Weiss (NDR) 56''19; Zelensava (SZ) 56''44; Michel (Belgija) 58''19; Appleby (Irs.) 57''66; Blaszak (Polj.) 58''11; Barkane (SZ) 58''29; Filipova (Bol.) 58''31.

ŽENSKE

1500 m:
Bruns (NDR) 4'11''5, Dorio (It.) 4'11''5, Jačinska (Bol.) 4'11''7, Romanova (SZ) 4'11''8, Burkis (Švi.) 4'11''8, Morasescu (Rom.) 4'05''8, Puica (Rom.) 4'06''1, Iljič (SZ) 4'06''3, Waitz (Nor.) 4'06''3, Kalničkaja (SZ) 4'06''7, Petrova (Bol.) 4'07''3, Kraus (NDR) 4'11''9.

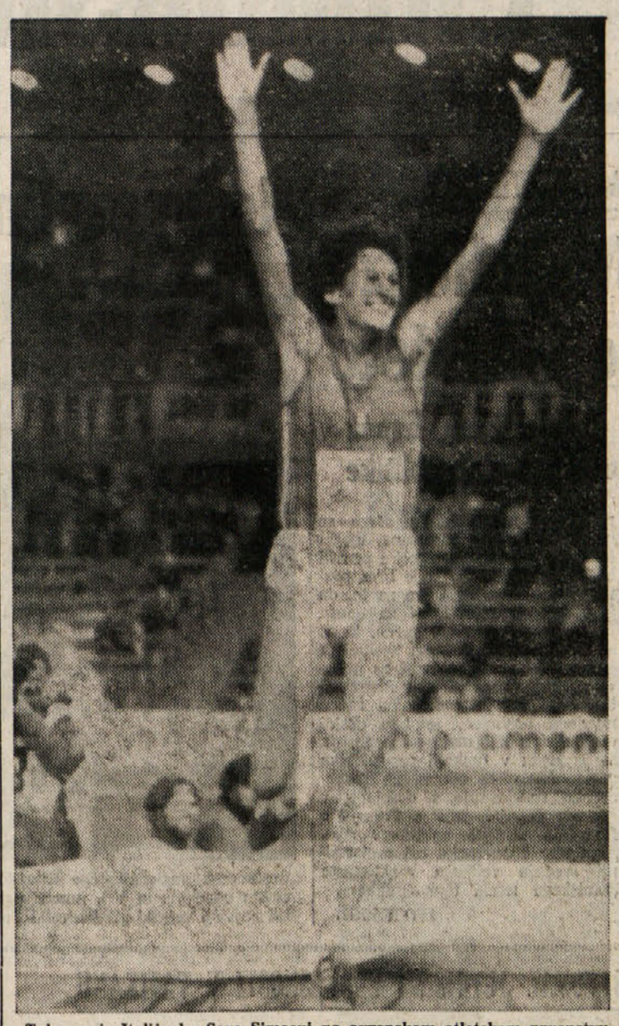

Tako se je Italijanka Sara Simeoni na evropskem atletskem prvenstvu v Pragi veselila svoje zmage v skoku v višino, kjer je z rezultatom 201 cm tudi izenačila svoj lastni svetovni rekord

Današnje finalne tekme

V predzadnjem delu letošnjega 12. atletskega EP bodo podelili šest zlatih in, seveda, srebrnih ter bronastih kolajn. Poleg teh finalnih bojev bodo še druga tekmovanja in bo predzadnji dan še dokaj pester.

Atletinjam bodo podelili dva kompleta kolajn v (novi panogi) teku na 400 m z ovirami ter peteroboju. Dopoldne bodo na sporedu tri discipline: 100 m ovire, krogla in višina, popoldne pa še skok v daljino in tek na 800 m. V moški konkurenci bodo naslednji sklepni nastopi: kladivo, višina, daljina in hitra hoja na 50 km. Program bo dopoljnjen s polfinalnimi teki na 110 m z ovirami, izločilnimi teki štafet 4x100 in 4x400 m ter s kvalifikacijami v metu diska. V ženski konkurenci bodo izločilni boji v obeh štafetah.

DANAŠNJI FINALI
MOŠKI

Kladivo:
S in ER: Rie Riehm (ZRN) 80,32
RP: Bondarčuk (SZ) 74,68

Prvi trije v Rimu 1974
1. Spiridonov (SZ) 74,20
2. Sachse (NDR) 74,00
3. Theiner (NDR) 71,62

Višina:
S in ER: Jaščenko (SZ) 234
RP: Šapka (SZ) in Törring (Dan.) 225

Prvi trije v Rimu 1974
1. Törring (Dan.) 225
2. Šapka (SZ) 225
3. Maly (ČSSR) 219

Daljina:
SR: Beamon (ZDA) 8,90
ER: Stekić (Jug.) 8,45
RP: Podlužni (SZ) 8,12

Prvi trije v Rimu 1974
1. Podlužni (SZ) 8,12
2. Stekić (Jug.) 8,05
3. Ščubin (SZ) 7,98

Hitra hoja na 50 km:
RP: Höhme (NDR) 3.69'05''6

Prvi trije v Rimu 1974
1. Höhmo (NDR) 3.59'05''6
2. Barch (SZ) 4.02'38''8
3. Selzer (NDR) 4.04'28''4

ŽENSKE

400 m ovire:
S in ER: Zelencova (SZ) 55''3

Ta disciplina je letos prvič na sporedu.

Peteroboj:
S in ER: Tkačenko (SZ) 4839

Rekord zadnjega prvenstva v Rimu ne velja več, ker je bila takrat kot zadnja disciplina tek na 200 m, z letom 1977 pa je bil vpeljan tek na 800 metrov.

Prve tri v Rimu 1974
1. Tkačenko (SZ) 4776
2. Pollak (NDR) 4676
3. Spasovskoskaja (SZ) 4550

Totocalcio

Bari - Pistoiese	1		
Cagliari - Varese	1	X	
Catanzaro - Sanal	X	1	2
Fiorentina - Juventus	1	X	2
LR Vicenza - Bologna	1		
Milan - Foggia	1		
Nocerina - Taranto	X		
Rimini - Genoa	X	2	
Sampdoria - Atalanta	1	X	
Ternana - Roma	X		
Torino - Palermo	1		
Udinese - Perugia	X		
Verona - Brescia	1	X	

TENIS

JUTRI PROTI SLOVANU

Gaja upa na zmago

V septembru bo na sporedu več zanimivih srečanj

Jutri bo na padriških teniških igriščih srečanje med Slovanom iz Ljubljane in domačimi igralci teniške sekcije Gaje. Za Gajo bodo tokrat nastopili naslednji igralci: Košuta, Hiršman, Podobnik, Lasič, Fučka, Kralj, Rudež in Corbo.

V tej športni sezoni bo to že drugo prijateljsko srečanje med društvoma. Prejšnje prijateljsko srečanje je bilo v Ljubljani sredi julija in se je prvič zgodilo, da so igralci padriške in gropajske Gaje izšli kot zmagovalci z rezultatom 8:7.

Razumljivo je, da vlada za nedeljsko, povratno srečanje veliko pričakovanje. Slovanovi igralci so namreč že stari znanci in tradicionalni nasprotniki. Gajini igralci so v letošnji sezoni veliko igrali in so si nabrali precej izkušenj. Zato je tudi upravičeno upanje na ponovno zmago. Škoda le, da za ta dvoboj ni predvideno moško ženskega v mladinsko srečanje.

Vse tekme bodo na Padričah, neprekinjeno od 9 ure dalje.

Za september ima teniška sekcija Gaje na sporedu še eno prijateljsko srečanje, in sicer z ljubljanskim Triglavom.

Od 21. do 24. septembra pa bo interni društveni turnir članov in abonentov za posameznike in dvojice po običajnem pravilniku FIT.

L. V.

NEW ORLEANS (ZDA) — 15. septembra bo v tem mestu srečanje težke kategorije za svetovni boksarski naslov med Leonom Spinksom in Muhammadom Alijem.

NOGOMET

MEMORIAL ŽARKA RACETA

TUDI FORTITUDO V POLFINALU

V torek bo v tem delu tekmovanja igral s Primorjem

Fortitudo — S. Marco 2:1 (2:1)

FORTITUDO: Blasina, Fontanot, Montanari, Appollonio, Pintus, Ciacchi, Presti Filippo, Schipizza, Callegaris, Jannuzzi, Braico.

S. MARCO: Balzarini, Candusso, Minca, Toffanin, Stradi, Zolia, Bones, Pacor, Filipaz, Ravenna, Clementin.

STRELCI: v 3. min. Clementin, v 26. Fontanot, v 31. min. Schipizza, v 82. min.

SODNIK: Orsini iz Trsta.

GLEDALCEV: 70

Sinoči je Fortitudo zasluženo premagal Polisportivo S. Marco in bo tako igral v torek v polfinalu s proseškim Primorjem. Igra kot taka ni bila zadovoljiva, saj sta obe ekipi igrali medlo, predvsem na sredini igrišča in v napadu. Tako se je tekma odločila že v prvem polčasu.

Prvi je prišel v vodstvo S. Marco, toda sredi polčasa je Fortitudo najprej izenačil, kmalu potem pa še podvojil.

V nadaljevanju se je igra odvijala pretežno na sredini igrišča. Čeprav so bili nogometaši S. Marca nekoliko bolj nevarni je miljska obramba bila vedno na mestu in je ohranila prednost gola do konca tekme.

H. V.

V PRIJATELJSKI TEKMI

Danes pri Domju enajsterica Gaje proti domačinom

Danes ob 17.30 se bosta pri Domju v prijateljski tekmi spoprijeli ekipi Domia in Gaje. Tekma pride v poštev predvsem kot trening za bližnje prvenstvo, ki je praktično že pred vrati.

Trener Gaje Kozina bo znova preizkusil mlade igralce in upati je, da bo tudi napadalna vrsta prišla na svoj račun, saj sta letos zapustila moštvo prav napadalca Bolcich in Kalc. Moramo tudi pouda riti, da so gajevci letos pričeli s treningi precej pozno in to se jim tudi pozna. Upati je, da se bo za bližnje prvenstvo Gaja z novimi, mladimi silami le uigrala. d.gr.

MADRID — V prijateljskem nogometnem srečanju je Hamburg premagal Real Madrid s 4:2.

OSLO — V prvi tekmi druge skupine evropskega nogometnega pokala je Avstrija premagala Norveško z 2:0. Zadetka sta dosegla Pezzy v 23. min. in Krankl v 43. min.

COSMOS — REPREZ. SVETA

Chinaglia najboljši

NEW YORK — Italijan Giorgio Chinaglia, ki je sicer nekaj dni od tega dobil državljanstvo ZDA, je bil od posebne komisije novinarjev izbran za «nogometaša leta» ameriške profesionalne nogometne lige. S tem so praktično nagradili rekordno število zadetkov Chinaglie, ki je v prvem delu prvenstva dosegel 34 golov.

Včeraj pa je Chinaglia igral s svojo ekipo Cosmos iz New Yorka proti izbrani reprezentanci sveta. Tekma se je končala 2:2, sledilo pa ji je več kot 50.000 gledalcev. Gole so dali Rivelino, Chinaglia, Rivera in Seninho.

Najzanimivejša atrakcija tekme je bil gotovo Cruiff, ki je v Cosmosovem dresu v trenutkih celo navdušil. V reprezentanci sveta pa je igralo več zvezd zadnjega mundiala: Leao, Olguin, Oscar, Tarantini, Boniek, Rep in Cubillas so le nekatera imena te improvizirane ekipe.

PRVENSTVO 2. AL

Juventina v prvem srečanju proti Pro Romansu

Te dni je deželna nogometna zveza sestavila koledar in skupine v 2. amaterski ligi.

Kot je bilo pričakovati, bo tudi letos štandreška Juventina igrala v furlanski skupini (pred leti so namreč štandrežci igrali v tržaški skupini). Na prvi pogled bi lahko rekli, da so ekipe v E skupini enakovredne, razen Torriane iz Gradišča (ekipa je lani izpadla iz 1. amaterske lige), i tudi v tem prvenstvu starta na prestop v višjo kategorijo.

Poglejmo sedaj, kdo so nasprotniki štandreške ekipe: Itala iz Gradišča, Romana iz Tržiča, Aiello, Moraro, Pro Fiumicello, Audax iz Gorice; Terzo, Sevegliano, Staranzano, Vilesse, Malisana, Torriana iz Gradišča; Torre iz Topogliana; Ruda in Pro Romans.

Prvo srečanje (17. septembra) bodo Štandrežci igrali v gosteh proti Romansu. V drugem kolu (24. 9.) bodo «belo-rdeči» sprejeli v goste ekipo Malisane.

OLIMPIJSKE IGRE

ČEZ ŠEST LET

OI vendarle v Los Angelesu?

Dokončna odločitev bo padla najkasneje do oktobra

LAUSANNE — Kaže torej, da bo Los Angelesu le uspelo organizirati letne olimpijske igre leta 1984. Včeraj je namreč na zasedanju CIO izvršni odbor priporočil članom te organizacije naj podprejo kandidaturo tega ameriškega mesta. Člani odbora CIO bodo morali dati svoj odgovor (po pošti!) najkasneje do 7. oktobra.

Po nenehnih prerekanjih, odložitvah in neuspešnih pogajanjih kaže, da bodo olimpijske igre čez šest let, kot najavljeno v Los Angelesu, zadnjo besedo v zvezi s tem problemom pa bosta imela olimpijski odbor ZDA in občinska uprava Los Angelesa.

URADNO NEPOTRJENE VESTI

Milančani bi radi OI

MILAN — V prejšnjih dneh se je razširila vest, da bo Milan predstavil svojo kandidaturo za organizacijo olimpijskih iger. V ta namen je bila včeraj tiskovna konferenca, ki sta ji predsedovala milanski župan Tognoli ter odbornik za šport in turizem Accetti, na kateri so med drugim obravnavali tudi ta problem. Župan Tognoli je poudaril, da o kandidaturi Milana za organizacijo olimpijskih iger sploh še niso razpravljali v običinskem svetu, niti ni bilo nobenih uradnih sporočil CONI in vladi za eventualno finansiranje.

«Pobuda» je dejal Tognoli, «je prišla iz kroga milanskih športnikov, dandanes pa ni še glede na ta problem nobene uradne izjave ali dokumenta. Občinska uprava bo vzela v vednost ta predlog in proučila vse možnosti za njegovo realizacijo.»

V torek se bosta župan Tognoli in odbornik Accetti sestala v Rimu s predsednikom CONI Carrarom, da bi razpravljala o milanski kandidaturi za organizacijo olimpijskih iger.

KOLESARSTVO

V ponedeljek

«Tour bodočnosti»

PARIZ — Letošnji «Tour bodočnosti» bo startal v ponedeljek, ko bo na sporedu predetapa v Divonne les Bains. Vseh letošnjih etap bo dvanajst.

ŠAH

V BAGUIU ZA SP

Danes 18. partija

BAGUIO — Kot smo že poročali je Viktor Korčnoj zaprosil za ponovno odgoditev 18. partije, kot to dovoljujejo pravila dvoboja. Takoj potem ko je to odgoditev dosegel, je odpotoval v Manilo, prestolnico Filipinov, kjer je protestiral proti sovjetski ekipi, oz. proti članu ekipe zdravniku dr. Žuharju, ki naj bi ga, kot parapsiholog, oviral med njegovimi nastopi proti svetovnemu prvaku Karpovu.

Korčnoj se je udeležil tudi sestanka mednarodnega združenja pravnikov, ki zaseda v Manili in kjer je prosil za pomoč pri njegovih naporih, da bi iz Sovjetske zveze izpustili njegovo družino (ženo in sina). Na zasedanju mu sicer niso dovolili govoriti, vendar pa so mu obljubili svojo pomoč.

Korčnoj se je včeraj že vrnil v Baguio, kjer bo danes nadaljeval z 18. partijo.

ODBOJKA

Ksenija Slavec, ki igra v prvi Bregovi šesterki je letos prvič prišla k Banom kot trenerka in je torej, kar se trenerstva tiče prava začetnica. Prvič se je s treniranjem soočila letos poleti v Kočevju, kjer je bil Breg na skupnih pripravah. «Ko so me vprašali, če pridem k Banom trenirat začetnice,» nam je povedala, «sem sicer sprejela z veseljem, a tudi z veliko mero zaskrbljenosti, saj je treniranje zelo odgovoren posel. Nabavila sem si nekaj literature in se skušala čimveč naučiti.» Delo z najmlajšimi jo sicer veseli in je treniranje pri Banih vsekakor pozitivna trenerska izkušnja, vendar pa se zaenkrat še ne misli posvetiti treniranju skozi vso sezono. Sama se z odbojko ukvarja šele pet let, torej ji manjkajo tudi igralske izkušnje, ne samo trenerske.

BOLOGNA — Na svetovnem prvenstvu v bezbolu so včeraj dosegli naslednje izide:

Koreja - Italija	3:2
Mehika - Belgija	7:1
Japonska - Nikaragua	5:3

TOTIP

1. — prvi	1	2	
drugi	X	1	
2. — prvi	X	1	
drugi	1	X	
3. — prvi	X	1	
drugi	2	X	
4. — prvi	X	1	
drugi	1	X	
5. — prvi	X	1	2
drugi	2	X	1
6. — prvi	X	1	
drugi	2	X	

DOMAČI ŠPORT

DANES

SOBOTA, 2. septembra 1978

NOGOMET
MEMORIAL Ž. RACETA
20.30 na Proseku
Primorec - Vesna

* * *

PRIJATELJSKA TEKMA
17.30 pri Domju
Domio - Gaja

KOLESARSTVO
CIKLOAMATERJI
16.00 v Adegliaccu
Nastopa tudi Adria

* * *

JUNIORJI
14.30 v Pordenonu
Nastopa tudi Adria

JUTRI

NEDELJA, 3. septembra 1978

TENIS
PRIJATELJSKO SREČANJE
9.00 na Padričah
Gaja - Slovan

KOLESARSTVO
AMATERJI
10.00 v Grosuplju
Nastopa tudi Adria

KOLESARSTVO

MED CIKLOAMATERJI

Preverjanje kondicije

Adria bo v Adegliaccu predvsem proučila možnosti svojih tekmovalcev pred DP v Trstu

Danes popoldne bodo cikloamaterji C in D kategorije nastopali ob 16. uri v Adegliaccu blizu Tarčenta, na 60 km dolgi progi, tudi tokrat po krajih Beneške Slovenije. Barve Adrie bodo na tej dirki branili v sedmih, vendar pa ne bodo «belo-modri» toliko čakali na zmago kot na preverjanje kondicije v vidiku italijanskega državnega prvenstva veteranov, ki bo 10. septembra na 71 km dolgi krožni progi v Trstu. V Benečiji bodo tako danes za Adrio dirkali: Bonanno, Cerasari, Ferluga, Mazzarol, Marušič, Poropat in Verginella. Glede na progo in na rezultate zadnjih dirk lahko napovemo, da se bo borba spet odvijala med kolesarji Adrie in tekmovalci Italcantierija (Dean in Colus). Upajmo, da se bo tokrat odločila v korist «belo-modrih».

Med juniorji pa bo Sandro Čok branil barve Adrie na deželnem prvenstvu kategorije, ki bo na 132 km dolgi in naporni stezi okrog Pordenona, s startom ob 14.30, z najtežavnejšo točko v vzponu na Clauzetto. Po zadnjih rezultatih sodeč, ne bi smel mladi lonjerski kolesar tudi tokrat razočarati.

Med amaterji prve in druge kategorije pa bo Godnič nastopil na 140 km dolgi dirki, ki jo jutri ob 10 uri prireja ljubljanski Rog v Grosuplju. Nastop spada v sklop sodelovanja med domačim društvom in klubi iz Slovenije. Radi Pečar

ODBOJKA

RIM — Najboljši italijanski in jugoslovanski odbojkarji so že nekaj dni na skupnih pripravah v Rimu. Poleg vsakodnevnih treningov so odigrali v Športni palači prvo uradno prijateljsko tekmo. Po izredno izenačenem in dolgem boju so slavili zmago «azzurri» s 3:2 (8:15, 15:9, 9:15, 15:13, 15:11).

Drevi ob 19. bo povratno srečanje v Alnanu, blizu Rima.

Emil Frelih

ČAR INDIJSKEGA JUGA

(potopis)

50.

Mamalla pomeni v prenešenem smislu besede «veliki prepirljivec». Kralj Narachima je živel od leta 630 do 668 po našem štetju. Iz tega obdobja so tudi svojstveni obredni spomeniki, ki jih občuduje kulturni svet.

Kraj slovi po svojih spomenikih kot Mahabalipuram. Po kralju Narachimi ga često imenujejo Mamallapuram, v splošnem ljudskem jeziku pa tudi Sedem pagod.

Ustavili smo se v senci redkih kasuarininih dreves in razgreti poskakali iz avtobusa. Skupine belih in svetlo modrih papagajev kriče preletavajo z drevesa do drevesa in ustvarjajo pravcato eksotično predstavo. Pokril sem se s slamnikom in si na ramo obesil fotoaparat. S seboj nisem pozabil vzeti grozda banan za osvežitev v popoldanski vročini. Pot nas je vodila čez širši prostor h gigantskemu reliefu vsekanemu v živo skalo. Spotoma smo se težko otresli zgovornih in vsiljivih prodajalcev spominkov, razglednic in diapozitivov. Drugi spet so ponujali školjke in korale in iz lesa izrezljane figure božanstev in predmetom sproti zbijali ceno.

Z dreves in iznad pečin templjev so se z vriščem pripodile svete opice. Pomešale so se med nas in uprizorile velik direndaj. Pripravil sem fotoaparat, da bi jih fotografiral. Niti se nisem dodobra zavedel, kdaj se mi je približala opica in iztrgala iz rok šop banan, tako nenadoma sem bil brez njih. Potem sem jo videl ždeti daleč pred seboj, ko me je izzivalno gledala in hlastno jedla moje banane. Vsekakor je bolje, da mi je odnesla banane, kot pa fotoaparat, kar se je po pripovedovanju vodičev tudi že zgodilo. Še bolj smešno pa je, da so opice turistkam odnašale torbice in iz njihovih glav celo slamnike, jih nato trgale in sedale nanje ali si jih povešale na glavo.

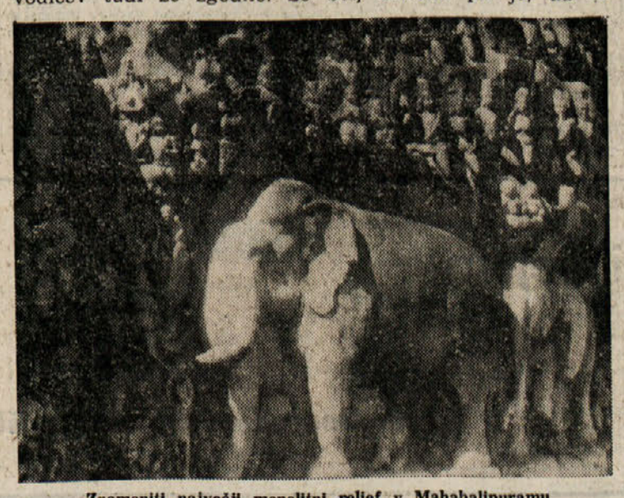

Znameniti največji monolitni relief v Mahabalipuramu

Strmim v ogromni, devet metrov visok in skoraj sedemindvajset metrov dolg relief iz hinduistične mitologije, upodobljen na dveh, skupaj se dotikajočih živih granitnih skalah. Neobičajna reliefna podoba, nastanek Gangesa ali Arijunasova pokora imenovana, predstavlja legendo iz epa Mahabharate o rojstvu reke Gange in kako je bog Šiva, upodobljen s štirimi rokami, pred potopom rešil svet. Relief kaže prihod reke, ki se je, preden so njene vode dosegle zemljo, najprej ulila na Šivino glavo. S tem je rešil ljudi in živali, ki se mu zahvaljujejo za njegovo junaško dejanje. Čudovite po obliki in plastičnosti so upodobitve božanstev, ljudi, slonov, opic, levov, tigrov, srn, kač, podgan, kokoši in raznih ptic, zbranih okrog Šive in Arjunase, ki si z asketsko držo na eni nogi nalaga pokoro.

V razpoki, ki povezuje obe dotikajoči se skali je upodobljeno božanstvo Vasuki s sedmoglavim kačjim baldahinom nad glavo, pod njim njegova hči Ulipi z malim kačjim baldahinom. Figura Bude in njegovih pet učencev v središču upodobitve, prikazujejo po raznih domnevah uvod v budizem in simbolizirajo mirno sožitje med ljudmi in živalmi.

Orjaški relief je smotrna podoba usklajene fantastične pobožnosti in naravnega življenja vseh bitij na svetu. Priroda, človek, vera in ljubezen, dobrota in zlo, vse se usklaja in dopolnjuje. Figure so večinoma v naravni, nekatere tudi nadnaravni velikosti. Enostavnost in neposrednost v duhu epske širine, so osnovne posebnosti tega največjega reliefa Indije, ki tudi v tehničnem pogledu predstavlja najvišji dosežek realističnega in naturalističnega stila.

Bil je srečen trenutek dnevne osvetlitve produkta človeške genialnosti. Fantastične predstavitve božanskih bitij in živali v nenavadnih pozah, so v poševni sončni luči zadobile še bolj plastičen izraz. Pogledi se z občudovanjem in posebnim užitkom ustavljajo na posameznih detajlih, ki jih je s klesanjem v živo skalo upodobila genialna človeška roka pred dobrimi tisoč dvesto leti.

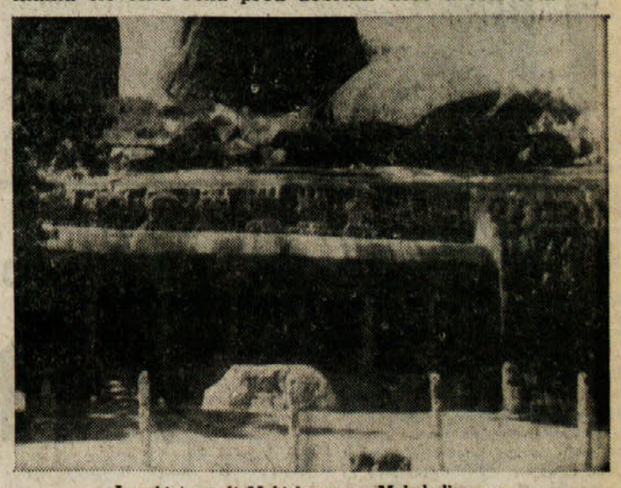

Jamski tempelj Mahishasura v Mahabalipuramu

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6, PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82 57 23
Naročnina
Mesečno 2.900 lir — vnaprej plačana celotna 29.000 lir. Letna naročnina za inozemstvo 44.000 lir, za naročnike brezplačno revija «DAN».
V SFRJ številka 3,00 din, ob nedeljah 3,50 din, za zasebnike mesečno 40,00, letno 400,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 55,00, letno 550,00 din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 8 2. septembra 1978

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45361 «ADIT» - DZS - 61000 Ljubljana, Gradišče 10/II. nad., telefon 22207
Oglasi Ob delavnikih: trgovski 1 modul (šir. 1 st., viš. 43 mm) 18.800 lir. Finančni 700, legalni 600, osmrtnice 300, sožalja 400 lir za mm višine v širini 1 stolpca. Mali oglasi 150 lir beseda. Ob praznikih: povišek 20%. IVA 14%. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih dežel v Italiji pri SPI
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

MEDTEM KO SOCIALDEMOKRATI PRIPRAVLJAJO PROTINAPAD

Osumljenemu poslancu Uweju Holtzu so odvzeli parlamentarno imuniteto

V Bonnu trdijo, da gre za poskus, da bi diskreditirali Egona Bahra, enega največjih zagovornikov Brandtove vzhodne politike

(Od dopisnika Tanjuga posebej za Primorski dnevnik)

BONN — Bundestag je včeraj na seji, ki je trajala samo štiri minute, odvzel imuniteto poslancu SPD Uweju, ki so ga na podlagi pričevanja romunskega emigranta, bivšega generala in visokega državnega funkcionarja Iona Pacepe pred agenti ameriške CIA, obtožili obveščevalne čejavnosti, oziroma izdaje državnih skrivnosti. Takoj po kratkem odredu, ki sicer tukaj ni redkost, saj so ga v povojni zgodovini zahodnonemškega parlamenta uprizorili že v okoli 400 primerih, so strokovnjaki protiobveščevalne službe naredili temeljito preiskavo Holtzove delovne sobe, nato pa so v njegovi prisotnosti premetali še njegovo stanovanje. Ni videti, da so odkrili ka posebnega, kajti sicer se Holtz na seji Bundestaga ne bi dokaj sproščeno — kolikor pač položaj dovoljuje — nasmihal in ne bi Herbert Wehner, vplivni šef socialdemokratske parlamentarne frakcije zasikal v nastavljene mikrofone in televizijske kamere, da gre za umazano igro obveščevalnih služb na čelu s CIA.

Iz vsega tega bi bilo prerano izvleči zaključek, da je zadeva končana. Brez kolikor toliko trdnih dokazov, da ima Holtz resnično nekaj masla na glavi — da je morebiti v kakšni priložnosti «nediplomatsko» izblebetal kakšno skrivnost, se zahodnonemška obveščevalna služba in državno tožilstvo gotovo ne bi spustila v tako spektakularno avanturo in tvegala obtožbo, da jih je CIA spet enkrat navlekla na limanice. V Holtzovi koži večina zahodnonemških časopisnih komentatorjev ne bi rada tičala — tako pravilo — in nadaljnji tok preiskave proti njemu bo prej ko slej potrdil, da imajo prav.

Ker ima nova inačica bonskih «vohunskih afer», brez katerih bi si komajda lahko predstavljali politični utrip dolgočasnega mesta ob Renu, eminentno politično ozadje, je poglavitna žrtev napada — Brandtova SPD — reagirala tudi na politični ravni. Brandt je preko ameriškega veleposlanika v ZR Nemčiji zahteval od washingtonske vlade, naj po uradni poti seznani vodstvo SPD in bonsko vlado z vsebino dokumentov, ki jih je baje v Ameriko prinesel Pacepa. Ti papirji naj bi, tako trdi Spingerjev tisk, razen Holtza, hudo obremenili tudi generalnega tajnika SPD Egona Bahra. Gre za dokumente, kjer Bahr baje razvija tezo o «nevtralizaciji» ZR Nemčije. Sploh meni večina opazovalcev v Bonnu, da za celo «afero Holtz» v resnici tiči poskus diskridiritati Egona Bahra, ki je mnogim zapriseženim zagovornikom blokovske delitve sveta in povratka k hladni vojni, trn v peti tudi zaradi ostre izjave o nevtronski bombi. Svoj čas je namreč Egon Bahr rekel, da je nevtronska bomba «izraz» pervertiranosti človeškega razuma». Nič čudnega, če je današnji pariški dnevnik «L'Aurore» napovedal, da se bodo nad Bonnom kmalu zgrnili črni oblaki. Ta desničarski časnik meni, da je nova afera veliko težja kot je bila pred leti na primer afera Guillaume, kajti — tako L'Aurora — «v tem primeru ne gre zgolj za vohunstvo, ampak za poskus politikov, da bi svojo državo preusmerili na drugačno pot in jo pripeljali v drugačne zveze». takšna je torej prav vsebina obtožb, ki jih z najnovejšo afero poskušajo naprtiti Egonu Bahru in njegovi stranki. Skupaj s tem arhitektom bonske «vzhodne politike» naj bi, po možnosti čimprej, če ne pozneje, pa ob bližnjih deželnih volitvah v Hesnu, zrušili tudi sedanjo vladajočo bonsko koalicijo.

Povezave med vsemi možnimi razlagami nove bonske afere so na izgled izredno zamotane, mogoče si jih je razlagati zgolj s pravili borbe za oblast, ta pa je brez pravil. V grobih obrisih gre za to, da je Holtza mogoče imeti za enega izmed politikov mlade garde, ki so se uveljavili po Bahrovi zaslugi in je torej lahko odgovornost za njihovo ravnanje naprtiti prav njemu. O konkretni vsebini obtožb na račun mladega poslanca, je bilo doslej mogoče izvedeti malo — le to, da se je Holtz v funkciji predsednika parlamentarnega odbora za gospodarsko sodelovanje z deželami v razvoju pogajal prav s Pacepo o finančnih straneh zahodnonemško-romunske kooperacije pri proizvodnji srednje velikega reaktivnega potniškega letala tipa «Fokker».

IVO VAJGL

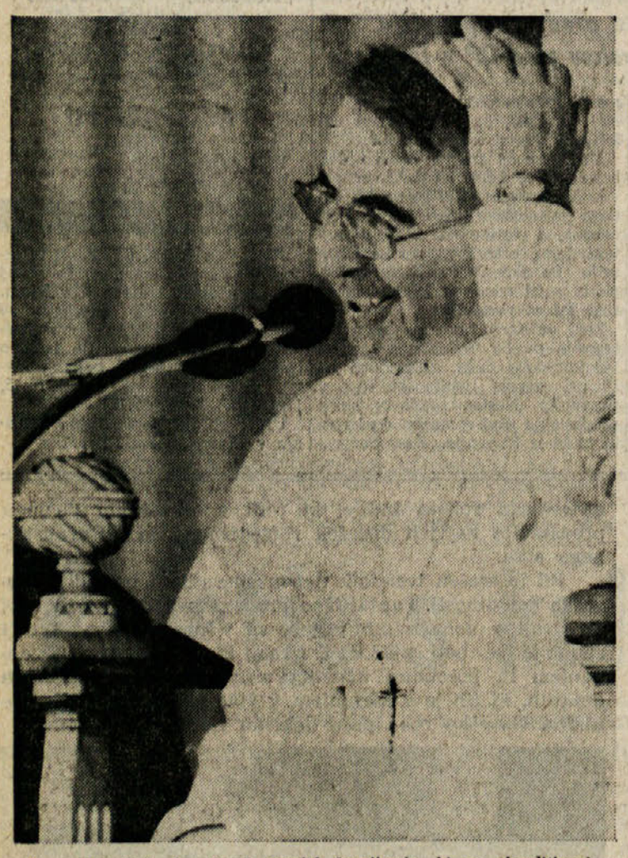

Janez Pavel I. je včeraj sprejel časnikarje, ki so akreditirani v Vatikanu in se zadržal z njimi v sproščenem pogovoru (Tf. ANSA)

Novi poveljnik 7. ladjevja na Formozi

Predsednik nacionalistične Kitajske (Formoze) Čang Čing Kuo, sin pokojnega Čangkajška, se je srečal z novim poveljnikom VII. ameriškega brodovja, podadmiralom Silvestrom Foleyem jr. Srečanja so se udeležili najvišji vojaški predstavniki Formoze, ki še vedno velja za glavno ameriško strateško oporišče v Aziji

DIKTATOR BO PRISOSTVOVAL JUTRIŠNJI SLOVESNOSTI V VATIKANU

Ogorčeni protesti demokratične javnosti proti prisotnosti gen. Videle v Rimu

Sindikalna federacija: Pričakujemo, da bo papež brezpogojno obsodil režim, ki tepta človeške pravice in žali človekovo dostojanstvo

VATIKAN — Argentinski diktator gen. Videla najbrž ni naredil novoizvoljenemu papežu Janezu Pavlu I. velike usluge s tem, da bo jutri kot vodja argentinske delegacije prisostvoval umestitveni maši pred baziliko sv. Petra. Njegova prisotnost (general je namreč prispel v Rim včeraj popoldne) spravlja sveto stolico v znatno zagato zaradi plaza protestov vseh demokratičnih sil, in jo postavlja pred neljubo izbiro: odločno obsoditi divjanje argentinske vojaške hunte in tvegati tako prekinitev diplomatskih odnosov z Buenos Airesom, ali znatno omiliti obsodbo in s tem izzvati nov val ogorčenih protestov demokratičnih sil.

Dejstvo je, da vlada med italijanskim javnim mnenjem precejšnje pričakovanje za ravnanje novoizvoljenega papeža, zlasti še, od kar je v četrtek italijanska sekcija «Amnesty International» izročila Vatikanu peticijo s 26.000 podpisi ter gradivo, ki daje dokaj jasno sliko dramatičnega položaja v Argentini; 10.000 političnih jetnikov, 15.000 ljudi, ki je izginilo brez sledu.

Najboljši odraz tega pričakovanja je resolucija enotne sindikalne federacija CGIL, CISL, UIL, ki po ostri in brezpogojni obsodbi sistematičnega teptanja človekovih pravic v Argentini poudarja lastno prepričanje, da «bo papež z načinom, ki je lasten njegovemu duhovnemu poslanstvu, brezpogojno obsodil režim, ki tako hudo krši človekove pravice in žali človeško dostojanstvo».

Še bolj ostro stališče so zavzeli «kristjani za socializem» in oporečniški katoliki, ki so poudarili, da «odpoved papeževi kroni in zunanjemu blišču umestitvene slovesnosti ni zadosten dokaz dejanske volje po spremembi in prenovitvi cerkve, ki se mora odražati predvsem v uresničevanju Kristusovega nauka». In ni dvoma, da je to, kar se dogaja v Argentini, v odločnem nasprotju z evangelijem.

Zaradi prisotnosti znatnega števila šefov držav in vlad, ki se bodo jutri udeležili slovesnosti v Vatikanu, je italijanska vlada odredila izredne varnostne ukrepe. Vsaj deset tisoč mož bo zastražilo Vatikan, pred vsemi veleposlaništvi so okrepili stražo, še zlasti strogo pa je nadzorstvo pred hoteli, kjer so nastanjene nekatere delegacije. V primeru gen. Videle je tudi ime hotela, kjer biva, stroga tajnost. (vt)

● Pričetek gradnje

(Nadaljevanje s 1. strani)

lovrat, skupna urejanja vodno - gospodarskih vprašanj itd.

Ker so postali mednarodni prehodi pretesni in neustrezni, je na pobudo občine Nova Gorica skupščina Slovenije februarja 1975 vključila v svoja stališča o obmejnem gospodarskem sodelovanju s sosednjimi državami izboljšanje izkoriščanja tranzitne funkcije Slovenije in izboljšanje povezav obmejnih področij, kar je bilo omogočeno šele s sklenitvijo osimksih sporazumov ter izmenjavo pisem dveh zunanjih ministrov, da se čimprej odpreta prehod prve kategorije Vrtojba in prehod druge kategorije Erjavčeva cesta.

Marjan Osolnik je omenil težave, ki so jih morali premagovati pri projektiranju ter je pohvalil vzajemno razumevanje za usklajevanje načrta na obeh straneh meje. «Na meji med Italijo in Jugoslavijo, še posebej na tem področju, po zaslugi dejavnikov dveh goriških občin, smo v preteklih letih zgradili duha in številne oblike prijateljskega sodelovanja, zasnovanega na vzajemnem spoštovanju, medsebojnem razumevanju in skupnih interesih, tako da je to sodelovanje, katerega nadalje poglabljajo osimski sporazumi, tudi širše v Evropi omenjeno kot primer uresničevanja helsinškega duha, načel in obveznosti, ki slede iz listine evropske konference o varnosti in sodelovanju. Takšni odnosi sožitja, vzajemnega razumevanja in sodelovanja, ki upošteva obojestranski interes, so danes zasnovani na trajnih in trdnih temeljih ter ne glede na posameznike, ki žele loviti v kalnem in obračati nazaj kolesje zgodovinskih tokov, lahko z zaupanjem zremo v bodočnost, saj iz tega sodelovanja stalno izhajajo številne nove pobude in akcije, ki to že trasirano pot nadalje razvijajo in utemeljujejo v skupnem interesu.»

«Za nas pa je ta dan zelo važen zato, ker se pričenjajo dela, ki so sad dolgoletnega sodelovanja,» je dejal župan Gorice De Simone. Dodal je, da je bilo potrebno premagati veliko težav in poiskati oblike sodelovanja, da bomo v interesu prebivalstva izboljšali komunikacije. «Težave so za nami, mi pa na tej meji gradimo mirno bodočnost, ki je Evropi za zgled,» je še pristavil.

Predsednik dežele Antonio Comelli pa je uvodoma dejal, da je potrebno pogled usmeriti v prihodnost. Gradnja prehoda je velikega pomena za sistem hitrih cest, toda v Italiji bodo sprejete še druge odločitve, ki zadevajo izvajanje osimskih sporazumov. Ti sporazumi morajo predstavljati osnovo za nadaljnje sodelovanje in mi jih bomo izvajali na vseh sektorjih, je dejal Comelli ter pohvalil stike med obema Goricama ter jih dal za zgled drugim obmejnim krajem. «Pustimo za hrbtom kar nas je v preteklosti obremenjevalo ter razvijajmo skupno voljo po sodelovanju,» je še dejal.

Potem ko je projektantska skupina na čelu z arhitektom Tomažem Vugo opisala osnovne značilnosti mejnega prehoda, ki se bo skladal z mejnim prehodom Štandrež, so s traktorjem potegnili simbolično traso bodoče avtoceste proti Razdrtemu.

G.V.

Andrew Young o vprašanju Zimbabweja

NAIROBI — Ameriški veleposlanik pri Združenih narodih Andrew Young, ki je predvčerajšnjim v Nairobiju prisostvoval pogrebu kenijskega predsednika Yoma Kenyatte, je na kratko spregovoril s časnikarji o položaju v Rodeziji. V tem okviru je poudaril, da se stališče Washingtona do tega vprašanja ni spremenilo in da so ZDA mnenja, da ima prebivalstvo Zimbabweja pravico, da si svobodno izbira svoje voditelje. Diplomat je še dodal, da je o Zimbabweju razpravljal z zambijskim predsednikom Kaundo in liberijskim državnikom Willimom Tolbertom ter z britanskim ter francoskim zunanjim ministrom.

Potem ko je poudaril, da si ZDA želijo konec gverile v državi in da trenutno ni mogoče prezreti obstoja koalicijske vlade (Jan Smith in trije voditelji zmernega nacionalističnega gibanja) je dodal, da je dolžnost vsega prebivalstva in vseh prizadetih sil, da sodelujejo pri gradnji demokratičnega Zimbabweja.

Železniška nesreča pri Vidmu

VIDEM — Na železniški progi Pinzano - Sacile je prišlo do nesreče, v kateri je zgubil življenje 28-letni Lino Gaspardo, gozdni čuvaj iz Vajonta. Gaspardo je s svojim avtom zavozil čez tračnice, prav takrat pa je, kljub temu, da so bile zapornice odprte, privozil vlak, ki je vozilo gozdnega čuvaja vlekel kakšnih 200 metrov s seboj. Gozdni čuvaj je bil pri priči mrtev.

Zapoznelo imenovanje

TRIDENT — Pred osmimi leti je dr. Vera Cocucci naredila prošnjo na ministrstvo za javno šolstvo, da bi jo vpisali v stalež. Odgovor je prišel te dni: sporočili so ji, da je postala redna profesorica na tehničnem zavodu za geometre ter ji obenem določili urnik. Kljub temu pa Vera Cocucci ne bo nastopila službe: ženska je namreč umrla že pred šestimi leti.

PO ODKRITJU TRUPLA MARIE STRAMBELLI

Nepojasnjena smrt 4 genovskih deklet

Morda so jih ubili, ker so se skušale osvoboditi spon mamila

GENOVA — V genovskem zavodu za sodno medicino so včeraj zjutraj obducirali truplo 21-letne Marie Strambelli, dekleta, ki je skrivnostno izginilo 21. avgusta in katerega truplo so našli v četrtek zvečer. Zdravniki bodo morali ugotoviti dan in vzrok smrti, vendar njihovo delo ne bo lahko, saj je morilec (ali morilci) skušal zažgati truplo. Maria Strambelli je že četrto dekle, ki je v zadnjih mesecih umrlo v Genovi v skrivnostnih okoliščinah.

Truplo genovskega dekleta, ki je izginilo 21. avgusta, ko se je po obisku pri stricu vračalo zvečer domov, je po naključju odkril neki znanec pri Bolzanettu, vasi nedaleč od Genove. Preiskovalci menijo, da je morilec umoril Mario nekje drugje in nato pustil njeno truplo v goščavi blizu Bolzanetta, ker mu ni uspelo, da bi ga zažgal.

Maria Strambelli je, kot rečeno, že četrto genovsko dekle, ki izgine v zadnjih mesecih. Prva je 8. aprila izginila 20-letna Anna Pagano, katere truplo so našli v vasi Costa Trensacco. Kaže, da je Anna, ki se je prostituirala, da je imela dovolj denarja za mamilo, skušala najti pot iz začaranega kroga droga - prostitucija. Dolga preiskava ni obrodila sadov: policija je sicer pripela dva fanta, katerima pa ni nikoli utegnila dokazati soudeležbe v zločinu.

V začetku julija so pri Sampierdareni našli truplo Giuseppine Ierardi, 24-letne prostitutke, ki naj bi tudi hotela najti izhod iz bednega življenja. Deset dni pozneje so v gozdu pri vasi Valbrevenna odkrili truplo 14-letne Marie Catene Alba, ki jo je morilec privezal z verigo ob drevo. Maria ali Tina, kot so jo imenovali znanci, je preživela popoldan s prijatelji in se nato oddaljila z nekim neznancem z ukredenim fiatom 500.

Če izvzamemo primer Giuseppine Ierardi, je območje, na katerem so našli trupla nesrečnih deklet, zelo omejeno. Kaže nadalje, da sta zlasti zadnji dve žrtvi, Tina in Maria zahajali v isto družbo in obiskovali ista plesišča, vprašanje pa je, če je ta domnevna vez lahko izhodišče za policijsko preiskavo. Sled pa je lahko bolj oprijemljiva ob upoštevanju dejstva, da v vaseh, kjer sta živeli in v krajih, ki sta jih obiskovali, delujejo tolpe mladih, ki se vdajajo predvsem izkoriščanju prostitucije in razpečevanju mamil. In kdor ne klone njihovemu izsiljevanju ali, kar je iz njihovega zornega kota še hujši «zločin», se skuša izkopati iz začaranega kroga ter se osvoboditi težkih spon mamila, mora umreti. Kot Anna Pagano in, morda, Giuseppina Ierardi.

Domneva je sicer bolj osnovana na analizi položaja v nekaterih genovskih predmestjih kot pa na stvarnih indicijah, je pa vsekakor bolj verjetna kot domneva o neuravnovešenem pohotnežu. (vt)

Vhodna vrata v Ardeatinske jame bodo lahko obnovili

RIM — Bronasta vhodna vrata v Ardeatinske jame, ki jih je eksplozija poškodovala v noči 30. avgusta, bodo obnovili, tako da ne bo o poškodbah niti sledi. Vrata so namreč delo umetnika Mirka, ki je umrl pred nekaj leti in ki je mavčni model podaril videmskemu muzeju. Mirkova vdova Serena Basaldella je pozvala pristojne oblasti, naj stopijo v stik z videmskim muzejem, da bi začeli s popravitvenimi deli.

Preiskava o podlem atentatu, za katerega si doslej ni še nihče prevzel odgovornost je medtem v zastoju.

LETALSKA TRAGEDIJA NA OTOKU HOPEN PRI SPITZBERGIH

Eksplozija zdrobila letalo «TU 126»

OSLO — Norveške oblasti so sporočile, da je v sovjetskem letalu, ki je prejšnji ponedeljek strmoglavilo na otoku Hopen, izgubilo življenje sedem ljudi.

Otok Hopen pripada otočju Spitzbergi, ki se nahaja kakih 800 km severno od Severnega rta, ki je skrajna točka Evrope. Gre za otoke, kjer je življenje docela arktično in so skoraj neobljudeni z izjemo nekaj naselbin in letališča, kjer občasno pristajajo letala, ki prihajajo z juga. Na nekaterih otokih živijo beli medvedi in pred nekaj leti se je zgodilo, da je v Magdaleninem zalivu beli medved raztrgal nekega nemškega turista. Na otoku Hopen je le radijska meteorološka postaja, kjer je uslužbenih nekaj Norvežanov. Otoki spadajo pod suverenost Norveške.

Osebje meteorološke postaje je izjavilo, da je v ponedeljek slišalo močno eksplozijo, toda ni moglo priti na kraj nesreče zaradi izredno slabega vremena. Šele v torek so prišli do letala ter ugotovili, da ležijo razbitine raztresene daleč okrog (na površini ene kvadratne milje).

Norveške oblasti menijo, da pripada ponesrečeno letalo vrsti «tupolev 126», ki so mu v vojaškem kodeksu NATO nadeli ime «moos» (mah). Gre za izvidniško letalo, čigar posadka šteje navadno 10 mož. Po dosedanjih vesteh nihče od posadke tega letala ni ostal živ.

Oblasti so imenovale preiskovalno komisijo, katere član naj bi bil tudi neki diplomat pri sovjetskem veleposlaništvu v Oslu. Predvčerajšnjim zvečer pa je prispel na kraj nesreče okrožni guverner na Spitzbernih Jan Groend, ki je izjavil, da se je letalo «zdrobilo v prah» verjetno zaradi eksplozije v zraku.

Razširile so se vesti, da bi Amerikanci želeli, da si podrobno ogledajo ostanke letala, toda v norveških uradnih krogih so izjavili, da tega ne bodo dovolili, pač pa bodo vse informacije dostopne preko NATO.

«Tupolev 126» je veliko štirimotorno turbinsko letalo, ki ga uporabljajo v glavnem kot letečo radarsko postajo. Nad trupom ima velik disk (11 m premera), v katetem e vrti radarska antena na velik domet. Letalo je vojaška verzija potniškega letala. V notranjosti je dovolj prostora za namestitev številnih elektronskih naprav ter ga je zato mogoče uporabljati kot vodilno središče : letalske napade na cilje, ki jih je odkril radar.

Poleg drugega je opremljen pri kljunu tudi z dolgo cevjo za dobavo goriva med poletom. Letalo je dolgo 57,5 m, širina kril pa znaša 51 m. Površina kril znaša 311 kv. m, najvišja dosegljiva hitrost pa okoli 800 km na uro.

Doslej v krogih NATO še niso ugotovili, da bi bila letala te vrste oborožena. Dejstvo, da so pri strmoglavljenem letalu na otoku Hopen našli tudi orožje, lahko pomeni le, da ne gre za letalo te vrste, ali da so ga v SZ oborožili v zadnjem času. Znano pa je, da je oboroženo letalo «TU-95», ki je sicer podobno prejšnjemu, toda je nekoliko manjše.

Ker je sovjetsko letalo strmoglavilo na težko dostopnem področju, so se v zahodnih krogih pojavilo vprašanje, če ne bi SZ skušala priti do letala ter ga odpeljati. Pravijo, da se je nekoč že zgodilo nekaj podobnega. Norvežani pa v tem primeru menijo, da se kaj takega ne more zgoditi, čeprav ni nič nenavadnega, da v bližini delujejo sovjetske letalske sile. (vk)

ISTRA PROSLAVLJA 35-LETNICO PRIKLJUČITVE

Letošnji «buzeški dnevi» v duhu pazinskih sklepov

V Roču nad Buzetom postavili temeljni kamen za novo tovarno

BUZET — Letošnji «buzeški dnevi» in praznovanje občinskega praznika občine Buzet se smiselno in vsebinsko lepo vključujejo v veliko slavje hrvaške Istre ob 35-letnici pazinskih sklepov, ko se je Istra preko svojega političnega vodstva 13. in svojega političnega predstavništva, istrskega sabora, 24. septembra 1943 opredelila za Jugoslavijo. Ta zgodovinski dogodek bo Istra svečano proslavila 24. t.m. z velikim slavjem v Pazinu, Buzeščina pa je ob svojem občinskem prazniku ta slavja začela včeraj z nekakšnim dolžnim pogledom v preteklost in nujnim pogledom tudi v bodočnost; danes pa se bodo ta slavja še nadaljevala.

Včeraj dopoldne so v okviru «buzeških dni», ki se tokrat vrstijo že devetič zapored, nekdanji borci, zgodovinarji NOB, javni delavci in predstavniki oblasti v buzeškem Narodnem domu obravnavali nekatere momente iz zgodovine tega področja Istre, seveda s posebnim poudarkom na NOB. Tako je eden izmed istrskih prvoborcev, nekdanji komisar tretje istrske brigade in sedanji direktor zagrebškega velesejma Vlado Juričić v zelo strnjenih besedah napravil prerez čez zgodovino Istre in pri tem podčrtal pomembnost konference v Karojbi leta 1943, kjer se je formiral okrožni komitè KPH za Istro, nato je prikazal kako bi komunisti ne zmogli tolikšne naloge, če bi ne imeli vse opore v ljudstvu, kajti vedeti je treba, da na vsem ozemlju Hrvaške ni bilo tedaj področja, ki bi imelo tolikšno gostoto cest in toliko vojaških punktov, vojašnic in vojaških postojank, kot jih je imela Istra, kar je nujno vplivalo na razvoj narodnoosvobodilnega boja. V svojem nadaljnjem izvajanju se je Juričić spomnil tudi enega izmed svojih soborcev in znanih voditeljev narodnoosvobodilne borbe v Buzeščini Antona Cerovca - Tonića, o katerem je bilo pozneje še veliko govora.

Direktor zgodovinskega muzeja v Pulju Herman Bursič je na dolgo razpravljal o konferenci, ki je bila od 10. do 12. decembra 1943. v vasi Bergudac, kjer se je zbralo veliko istrskih komunistov, kolikor se jih je pač moglo zbrati po oktobrski nemški ofenzivi, ki je imela zelo hude posledice na partizansko vojsko in na osvobodilno gibanje, a je prav ta konferenca dvignila moralo komunistov, da so se ponovno prognali na delo in v boj ter potegnili za seboj ves narod. Ta konferenca je bila pomembna tudi zato, ker se je tu dokončno vključil v KPH tudi italijanski del partije.

Ker se o priliki tega slavja Buzet spominja tudi ustanovitve druge istrske brigade, je o njej, njeni ustanovitvi in junaški poti do osvoboditve govoril mr. Božo Jakovljević, avtor kratke zgodovine te brigade. Božo Jakovljević je tudi govoril o področni konferenci SKOJ, ki je bila konec leta 1943 v Račicah.

V kontrastu s temami, ki so jih obravnavali trije doslej omenjeni referenti, je sedanji jugoslovanski generalni konzul v Milanu Ettore Poropat obravnaval neko manj znano istrsko ekonomsko zadevo, ko so blizu Sovinjaka kopali v začetku 18. stoletja neko rudo, ki so jo izvažali v glavnem v Benetke.

Doslej smo govorili o dolžnem pogledu v preteklost, sedaj pa še nekaj besed o nujnem pogledu v bodočnost: v poznem popoldnevu se je kak kilometer severno od starega istrskega mesteca Roča in sicer v bližini železniške postaje Roč zbralo zelo veliko ljudi iz Roča in okolice k svečanemu polaganju temeljnega kamna za novo tovarno, veliko kovačnico, ki jo bo tu postavila puljska ladjedelnica «Uljanik». Temeljni kamen je položil sekretar centralnega komiteja Zveze komunistov Hrvaške Milutin Baltić, predsednik občinske skupščine občine Buzet Josip Cerovac pa je pred tem prikazal, zakaj je prišlo do sklepa za gradnjo te tovarne tu, daleč od središča občine Buzeta. Josip Cerovac je v kratkih potezah orisal povojne razmere na področju buzeške občine, od koder se je do 1965. leta veliko ljudi izselilo, ker niso imeli obstanka, saj je bilo kmetijstvo zaostalo, drugih dejavnosti pa ni bilo, saj so prejšnji oblastniki, Avstrija in Italija, kraj povsem zanemarili. Od 1965. dalje pa so se začele v Buzetu večje investicije, tako da ima Buzet že veliko industrijskih zmogljivosti. S tem pa je nastala velika razlika med centrom in obrobnimi področji občine. Zato so sklenili, da bodo skušali s pomočjo širše skupnosti ustvarili nova delovna mesta v teh odročnih in gospodarsko zaostalih krajih. Tako bodo v Roču zgradili kovačnico, ki bo zaposlovala okoli 100 delovnih moči, dala na leto 2500 ton izdelka, stala pa bo 150 milijonov dinarjev.

Za Cerovcem je o novi tovarni spregovoril predstavnik investitorja puljskega «Uljanika» Karlo Radolović, ki je zagotovil, da bo tovarna začela obratovati že konec prihodnjega leta, da bo moderna in sodobno opremljena in da bo delala za domače potrebe in za izvoz, skratka je temu področju zagotovil vso pomoč. To slavje je zaključil zelo lep kulturni program, na katerem so domači folkloristi plesali stare istrske narodne plese, recitatorji nanizali veliko čakavskih pesmi Mate Balote in Draga Gervisa ter drugih avtorjev, dekliški zbor pa je vmes zapel nekaj lepih istrskih popevk v tipičnem stilu bugarenja.

FRANC UDOVIČ

Obiščite 24. mednarodni vinogradniško-vinarski sejem
VINO 78
GR
na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani do 3. septembra 1978